

**T.C.
İSTANBUL GEDİK ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ**

**İNŞAAT SEKTÖRÜNDE ÇALIŞANLARIN YAŞADIKLARI STRESİN İŞ
KAZALARINA ETKİSİNİN BELİRLENMESİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Yalçın ADIGÜZEL

İş Sağlığı ve Güvenliği Anabilim Dalı

İş Sağlığı ve Güvenliği Tezli Yüksek Lisans Programı

AĞUSTOS 2020

**T.C.
İSTANBUL GEDİK ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ**

**İNŞAAT SEKTÖRÜNDE ÇALIŞANLARIN YAŞADIKLARI STRESİN İŞ
KAZALARINA ETKİSİNİN BELİRLENMESİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

**Yalçın ADIGÜZEL
(161212016)**

İş Sağlığı ve Güvenliği Anabilim Dalı

İş Sağlığı ve Güvenliği Tezli Yüksek Lisans Programı

Tez Danışmanı: Dr. Öğr. Üyesi Fatih YALÇIN

AĞUSTOS 2020

T.C.
İSTANBUL GEDİK ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ

Yüksek Lisans Tez Onay Belgesi

Enstitümüz İş Sağlığı ve Güvenliği Tezli Yüksek Lisans Programı 161212010 numaralı öğrencisi **Yalçın ADIGÜZEL**'in “**İnşaat Sektöründe Çalışanların Yaşadıkları Stresin İş Kazalarına Etkisinin Belirlenmesi**” adlı tez çalışması Enstitümüz Yönetim Kurulunun 25/08/2020 tarih ve 2020/12 sayılı kararıyla oluşturulan jüri tarafından *Onay.Bir.kipi* ile Tezli Yüksek Lisans tezi olarak *kabul* edilmiştir.

Öğretim Üyesi Adı Soyadı

İmzası

Tez Savunma Tarihi : .../.../.....

1) Tez Danışmanı: Dr. Öğr. Üyesi Fatih YALÇIN

.....

2) Jüri Üyesi : Doç. Dr. Garip GENÇ

.....

3) Jüri Üyesi : Dr. Öğr. Üyesi Mustafa YAĞIMLI

.....

Not: Öğrencinin Tez savunmasında **Başarılı** olması halinde bu form **imzalanacaktır**. Aksi halde geçersizdir.

YEMİN METNİ

Yüksek Lisans tezi olarak sunduğum “İnşaat Sektöründe Çalışanların Yaşadıkları Stresin İş Kazalarına Etkisinin Belirlenmesi” adlı çalışmamın, tezin proje safhasından sonuçlanmasına kadarki bütün süreçlerde bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı düşecek bir yardıma başvurulmaksızın yazıldığını ve yararlandığım eserlerin Bibliyografya ’da gösterilenlerden oluştuğunu, bunlara atıf yapılarak yararlanılmış olduğunu belirtir ve onurumla beyan ederim. (14/08/2020)

Yalçın ADIGÜZEL

ÖNSÖZ

Bu tez çalışmamın hazırlık sürecinde teknik bilgi, tecrübe ve engin müktesebatları ile zaman mefhumu gözetmeden değerli vakitlerini ayırmak suretiyle yoluma ışık tutan kıymetli hocalarımdan tez danışmanım Dr. Öğr. Üyesi Fatih YALÇIN ve Dr. Öğr. Üyesi Mustafa MERAL ile Dr. Öğr. Üyesi Mustafa YAĞIMLI'ya, araştırmanın uygulama aşamasında değerli katılımları ile destek olan şantiye çalışanlarına ve Ebru KAYHAN'a, manevi desteği ile daima yanımda olan değerli kuzenim Ali ADIGÜZEL ve kıymetli arkadaşım Şahin AKPINAR'a, hayatımın her aşamasında fedakârlık, hoşgörü, sabır ve teşvikleri ile mukabele eden çok kıymetli Babam ve Annem başta olmak üzere değerli aileme;

Göstermiş oldukları ilgi anlayış ve sabır için sonsuz şükranlarımı sunarım.

Ağustos 2020

Yalçın ADIGÜZEL

İÇİNDEKİLER

Sayfa

ÖNSÖZ.....	iv
İÇİNDEKİLER	v
ÇİZELGE LİSTESİ.....	viii
ŞEKİL LİSTESİ.....	x
KISALTMALAR	xi
ÖZET.....	xiii
ABSTRACT	xv
1. GİRİŞ	1
1.1 Problemin Durumu.....	1
1.2 Problemin Cümlesi.....	2
1.3 Alt Problemler.....	2
1.4 Araştırmanın Amacı	2
1.5 Araştırmanın Önemi.....	3
1.6 Araştırmanın Sayıtları	3
1.7 Araştırmanın Sınırlılıkları	4
2. STRES VE STRES YÖNETİMİ.....	5
2.1 Stresin Tanımı ve Kapsamı	5
2.2 Stresin Türleri.....	6
2.2.1 İş stresi	6
2.3 Stresin Benzer Kavramlarla İlişkisi	8
2.3.1 Endişe.....	8
2.3.2 Kaygı.....	9
2.3.3 Engellenme.....	9
2.3.4 Çatışma.....	10
2.3.5 Depresyon	10
2.4 Stresin Kaynakları	11
2.4.1 Bireysel stres kaynakları	11
2.4.1.1 Kişilik.....	11
2.4.1.2 Ailevi sorunlar.....	11
2.4.1.3 Sağlık sorunları	12
2.4.2 Fiziksel stres kaynakları.....	12
2.4.2.1 Titreşim	12
2.4.2.2 Gürültü ve kalabalık.....	13
2.4.2.3 Termal koşullar	15
2.4.2.4 Aydınlatma düzeyi	16
2.4.2.5 Ağır çalışma koşulları	17
2.4.3 Örgütsel stres kaynakları.....	18
2.4.3.1 İş güvenliği.....	18
2.4.3.2 İş güvencesi ve istihdam kaygısı.....	18
2.4.3.4 Maaş yetersizliği	19
2.4.3.5 Rol çatışması ve rol belirsizliği.....	19

2.4.3.6 Mobbing	20
2.5 Stresle Başa Çıkma Yöntemleri	20
2.5.1 Stresle başa çıkmada bireysel stres yöntemleri	20
2.5.1.1 Gevşeme teknikleri	20
2.5.1.2 Fiziksel egzersizler	21
2.5.1.3 Solunum egzersizleri	21
2.5.1.4 Beslenme kontrolü	22
2.5.1.5 Uyku düzeni	23
2.5.1.6 Meditasyon	24
2.5.1.7 İbadet	24
2.5.1.8 Masaj	25
2.5.1.9 Sosyal destek	25
3. İŞ SAĞLIĞI GÜVENLİĞİ VE İNŞAAT SEKTÖRÜ	27
3.1 İş Sağlığı ve Güvenliği	27
3.1.1 İş sağlığı ve güvenliğinin tanımı	27
3.1.2 İş güvenliği uzmanı	27
3.1.3 İş kazası	27
3.1.4 Meslek hastalığı	28
3.1.5 Ramak kala	28
3.1.6 Tehlike ve risk	28
3.2 İnşaat sektörü ve iş kazaları	29
3.2.1 Dünyada inşaat sektörü	29
3.2.2 İnşaat sektöründe meydana gelen iş kazalarının dünyada yeri	30
3.2.3 Türkiye’de inşaat sektörü	32
3.2.4 İnşaat sektöründe meydana gelen iş kazalarının Türkiye’deki yeri	34
3.3 Uluslararası Alanda İş Sağlığı Güvenliği	36
3.3.1 Dünya sağlık örgütü (WHO)	36
3.3.2 Uluslararası çalışma örgütü (İLO)	36
3.3.3 Avrupa iş sağlığı ve güvenliği ajansı	36
4. METODOLOJİ VE YÖNTEM	37
4.1 Araştırmanın Yöntemi	37
4.2 Araştırmanın Evren ve Örneklemi	37
4.3 Verilerin Toplanması	38
4.4 Verilerin Analizi	39
5. BULGULAR	40
5.1 Ankete Katılan Çalışanların Demografik Bilgilerin Dağılımı	40
5.2 Çalışanların Yaşadıkları Stresle İlgili İfadelere Katılım Düzeylerinin Yaş Gruplarına Göre Değişimi	42
5.3 Çalışanların Yaşadıkları Stresle İlgili İfadelere Katılım Düzeylerinin Medeni Duruma Göre Değişimi	47
5.4 Çalışanların Yaşadıkları Stresle İlgili İfadelere Katılım Düzeylerinin Eğitim Durumuna Göre Değişimi	49
5.5 Çalışanların Yaşadıkları Stresle İlgili İfadelere Katılım Düzeylerinin Günlük Çalışma Saatine Göre Değişimi	56
5.6 Çalışanların Yaşadıkları Stresle İlgili İfadelere Katılım Düzeylerinin Göreve Göre Değişimi	60
5.7 Çalışanların Yaşadıkları Stresle İlgili İfadelere Katılım Düzeylerinin Aynı Mesleği Yapma Süresine Göre Değişimi	67
5.8 Çalışanların Yaşadıkları Stresle İlgili İfadelere Katılım Düzeylerinin İş Kazası Geçirme Durumuna Göre Değişimi	73

5.9 Çalışanların Yaşadıkları Stresle İlgili İfadelere Katılım Düzeylerinin Şantiye Yatakhaneinde Kalma Durumuna Göre Değişimi.....	75
5.10 Güvenirlilik Analizi.....	77
6. SONUÇ VE ÖNERİLER.....	78
6.1 Sonuçlar.....	78
6.2 Tartışma.....	86
6.2.1 Katılımcıların kişisel bilgilerine ilişkin tartışmalar	86
6.2.2 Katılımcıların bağımlı değişken sorularına verdiği cevapların bağımsız değişkenlere göre değerlendirilmesine ilişkin tartışmalar	89
6.2.2.1 İfadelere katılım düzeyinin yaş değişkenine göre tartışılması	89
6.2.2.2 İfadelere katılım düzeyinin medeni duruma göre tartışılması	91
6.2.2.3 İfadelere katılım düzeyinin eğitim durumuna göre tartışılması	92
6.2.2.4 İfadelere katılım düzeyinin çalışma saatlerine göre tartışılması	101
6.2.2.5 İfadelere katılım düzeyinin göreve göre tartışılması.....	103
6.2.2.6 İfadelere katılım düzeyinin aynı mesleği yapma süresine göre tartışılması.....	105
6.2.2.7 İfadelere katılım düzeyinin iş kazası geçirme durumuna göre tartışılması	108
6.2.2.8 İfadelere katılım düzeyinin şantiye yatakhaneinde kalma durumuna göre tartışılması	109
6.3 Öneriler	111
KAYNAKLAR	113
EKLER.....	118
ÖZGEÇMİŞ.....	123

ÇİZELGE LİSTESİ

Sayfa

Çizelge 2.1 : Gürültü seviyelerine bağlı insanda ortaya çıkan sonuçlar.....	14
Çizelge 2.2 : Şantiye alanında kullanılan bazı iş makinelerine ait gürültü seviyeleri	14
Çizelge 3.1 : 2020 Mayıs ayına verilerine göre Türkiye’deki inşaat sektörüne ait işyeri ve zorunlu sigortalı sayısı	33
Çizelge 3.2 : Toplam istihdam ve inşaat sektörü verileri	34
Çizelge 3.3 : İnşaat sektöründe iş kazası geçiren sigortalıların Nace koduna göre dağılımı (2018)	35
Çizelge 3.4 : İnşaat sektöründeki iş kazası sonucu ölümlerin Nace koduna göre dağılımı (2018)	35
Çizelge 5.1 : Ankete katılan bireylere ait demografik bilgilerin dağılımı	40
Çizelge 5.2 : Yaş gruplarına göre ifadelere katılım düzeyinin dağılımı.....	42
Çizelge 5.3 : Medeni duruma göre ifadelere katılım düzeyinin dağılımı	47
Çizelge 5.4 : Eğitim Durumuna göre ifadelere katılım düzeyinin dağılımı	49
Çizelge 5.5 : Günlük çalışma saatlerine göre ifadelere katılım düzeyinin dağılımı..	56
Çizelge 5.6 : Göreve göre ifadelere katılım düzeyinin dağılımı.....	61
Çizelge 5.7 : Aynı mesleği yapma süresine göre ifadelere katılım düzeyinin dağılımı	67
Çizelge 5.8 : İş kazası geçirme durumuna göre ifadelere katılım düzeyinin dağılımı	73
Çizelge 5.9 : Şantiye yatakhaneğinde kalma durumuna göre ifadelere katılım düzeyinin dağılımı	75
Çizelge 6.1 : Yaş gruplarına göre ifadelere katılım düzeyinin dağılımı.....	86
Çizelge 6.2 : Medeni duruma göre ifadelere katılım düzeyinin dağılımı	86
Çizelge 6.3 : Eğitim durumuna göre ifadelere katılım düzeyinin dağılımı	87
Çizelge 6.4 : Günlük çalışma süresine göre ifadelere katılım düzeyinin dağılımı	87
Çizelge 6.5 : Çalışma türüne göre ifadelere katılım düzeyinin dağılımı	87
Çizelge 6.6 : Göreve göre ifadelere katılım düzeyinin dağılımı.....	88
Çizelge 6.7 : Aynı mesleğin yapıldığı süreye göre ifadelere katılım düzeyinin dağılımı.....	88
Çizelge 6.8 : İş kazası geçirme durumuna göre ifadelere katılım düzeyinin dağılımı	89
Çizelge 6.9 : Şantiye yatakhaneğinde kalma durumuna göre ifadelere katılım düzeyinin dağılımı	89
Çizelge 6.10: İfadelere katılım düzeyinin yaş değişkenine göre dağılımı.....	89
Çizelge 6.11: İfadelere katılım düzeyinin yaş değişkenine göre dağılımı.....	90
Çizelge 6.12: İfadelere katılım düzeyinin medeni duruma göre dağılımı	91
Çizelge 6.13: İfadelere katılım düzeyinin medeni duruma göre dağılımı	91
Çizelge 6.14: İfadelere katılım düzeyinin eğitim durumuna göre dağılımı.....	92
Çizelge 6.15: İfadelere katılım düzeyinin eğitim durumuna göre dağılımı.....	95
Çizelge 6.16: İfadelere katılım düzeyinin eğitim durumuna göre dağılımı.....	96

Çizelge 6.17: İfadelere katılım düzeyinin eğitim durumuna göre dağılımı.....	97
Çizelge 6.18: İfadelere katılım düzeyinin eğitim durumuna göre dağılımı.....	98
Çizelge 6.19: İfadelere katılım düzeyinin eğitim durumuna göre dağılımı.....	98
Çizelge 6.20: İfadelere katılım düzeyinin eğitim durumuna göre dağılımı.....	99
Çizelge 6.21: İfadelere katılım düzeyinin eğitim duruma göre dağılımı.....	100
Çizelge 6.22: İfadelere katılım düzeyinin çalışma saatlerine göre dağılımı.....	101
Çizelge 6.23: İfadelere katılım düzeyinin göreve göre dağılımı	103
Çizelge 6.24: İfadelere katılım düzeyinin göreve göre dağılımı	104
Çizelge 6.25: İfadelere katılım düzeyinin aynı mesleği yapma süresine göre dağılımı	105
Çizelge 6.26: İfadelere katılım düzeyinin aynı mesleği yapma süresine göre dağılımı	106
Çizelge 6.27: İfadelere katılım düzeyinin aynı mesleği yapma süresine göre dağılımı	107
Çizelge 6.28: İfadelere katılım düzeyinin aynı mesleği yapma süresine göre dağılımı	107
Çizelge 6.29: İfadelere katılım düzeyinin iş kazası geçirme durumuna göre dağılımı	108
Çizelge 6.30: İfadelere katılım düzeyinin şantiye yatakhaneinde kalma durumuna göre dağılımı.....	109

ŞEKİL LİSTESİ

Sayfa

Şekil 2.1: Alarm döneminde enerjinin ortaya çıkmasını sağlayan hormonların yolu .	6
Şekil 2.2: Strese bağlı immün yanıtta eksilme.....	8
Şekil 3.1: İnşaat pazar dağılımı 2017	29
Şekil 3.2: Dünyadaki inşaat harcamaları	30
Şekil 3.3: Dünyada toplam inşaat üretiminin ölümlü iş kazasına oranı (2011-2012)	31
Şekil 3.4: Büyük Britanya’da inşaat sektöründeki iş ile ilgili hastalıkların dağılımı	32
Şekil 3.5: Türkiye’de inşaat harcamaları (milyar TL)	33

KISALTMALAR

AB	: Avrupa Birliği (EU European Union)
ABD	: Amerika Birleşik Devletleri
ANOVA	: Analysis of Variance (Varyans Analizi)
BM	: Birleşmiş Milletler (United Nations – UN)
CE	: Avrupa’ya Uygunluk (Conformité Européenne)
CIC	: Construction Intelligence Center (İnşaat İstihbarat Merkezi)
cm	: Santimetre
ÇSGB	: Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı
dB	: Desibel
dB(A)	: A ağırlıklı Ses basınç seviyesi,(A-frekans ağırlıklı desibel)
EKT	: El kol titreşimi
EUROSTAT	: Avrupa İstatistik Ofisi
F	: Frekans
GSMH	: Gayri Safi Milli Hasıla
HSE	: Health and Safety Executive (İngiltere Sağlık ve Güvenlik Dairesi)
Hz	: Hertz (frekans birimi)
ILO	: International Labour Organization (Uluslararası Çalışma Örgütü)
İ.K.	: Türkiye Cumhuriyeti 4857 Sayılı İş Kanunu.
İNTES	: Türkiye İnşaat Sanayicileri İşveren Sendikası
İSG	: İş Sağlığı ve Güvenliği
İSGB	: İşyeri Sağlık ve Güvenlik Birimi
İSGGM	: İş Sağlığı ve Güvenliği Genel Müdürlüğü
KKD	: Kişisel Koruyucu Donanım
Lux	: Aydınlatma birimi
Md.	: Madde
n	: Çalışma Grubundaki Gözlem Sayısı (Örneklem büyüklüğü)
N	: Evrendeki Gözlem Sayısı (Ana kütle büyüklüğü)
NACE	: (Avrupa Topluluğunda Ekonomik Faaliyetlerin İstatistikî Sınıflaması) Nomenclature des Activités Économiques dans la Communauté Européenne”
O₂	: Oksijen
OHS	: Occupational Health and Safety (İş Sağlığı ve Güvenliği)
Ort	: Ortalama
OSGB	: Ortak Sağlık ve Güvenlik Birimi.
OSHA	: Occupational Safety and Health Administration (İş Sağlığı ve Güvenliği İdaresi)
p	: İstatistiksel anlamlılık (manidarlık düzeyi)
Ppm	: Milyonda bir birim (Parts per million)
R.G.	: Türkiye Cumhuriyeti Resmi Gazete.
Sd	: Serbestlik Derecesi
SGK	: Sosyal Güvenlik Kurumu
Sh	: Standart Hata
SPSS	: Statistical Package For Social Sciences

Ss	: Standart Sapma
SSGSSK	: Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu
Std	: Standard
t	: t – Testi (İstatistik biliminde “student testi”)
TÜİK	: Türkiye İstatistik Kurumu
TVT	: Tüm vücut titreşimi
UNECE	: Birleşmiş Milletler Avrupa Ekonomik Komisyonu
USD	: United States Dollar (Amerikan doları)
vb.	: Ve benzeri
vd.	: Ve diğerleri
WHO	: Dünya Sağlık Örgütü (World Health Organization)
X	: Ortalama
%	: Yüzde
<	: Küçüktür
>	: Büyüktür
≤	: Küçük eşittir.
≥	: Büyük eşittir
°C	: Santigrat derece

İNŞAAT SEKTÖRÜNDE ÇALIŞANLARIN YAŞADIKLARI STRESİN İŞ KAZALARINA ETKİSİNİN BELİRLENMESİ

ÖZET

İnşaat sektörünün kendisine yakın alt dallara da istihdam sunarak ülke ekonomisine büyük katkı sağlayan dolayısıyla işgücü ihtiyacı yüksek olan önemli bir sektördür. Bu iş gücü eğitim, mesleki yeterlilik ve sağlık anlamında nitelik gerektirmektedir. Dünyada ve ülkemizde de yaşanan iş kazalarının ve meslek hastalıklarının can ve mal kaybına neden olduğu, işletmeleri ekonomik olarak olumsuz etkilediği bilinmektedir. SGK 2020 Mayıs ayı verilerine baktığımızda Türkiye’de inşaat sektörüne ait 149.051 iş yeri ve 1.218.008 zorunlu sigortalı çalışan bulunmaktadır (Sosyal Güvenlik Kurumu , 2020). 2018 yılında ise Türkiye’de inşaat sektöründe iş kazası geçiren 77.157 sigortalı çalışan arasından 591 kişi hayatını kaybetmiştir (Sosyal Güvenlik Kurumu, 2018).

Yurtdışı müteahhitlik hizmetlerinde de büyük paya sahip olan inşaat sektörünün inşaat sanayicileri işveren sendikasının raporuna göre, Türk müteahhitlik sektörü yurtdışında 2019 yılında 19,1 milyar dolarlık proje üstlenmiştir (İNTES, 2020). Nitekim inşaat sektörü yapısı gereği ağır çalışma koşullarına sahip olmakla birlikte kendisine özgü tehlike ve riskleri de muhteva etmektedir. Bu sebeple inşaat sektöründe her yıl yüzlerce kişi hayatını kaybetmekte veya sürekli/geçici iş göremez hale gelmektedir.

Yapısı gereği mevsimsel değişimlerden etkilenen inşaat sektörüne ait çalışanlar, günün büyük bir kısmını şantiyede geçirmesinin yanı sıra yılın belli dönemlerinde çalışmaları sebebiyle iktisadi anlamda telafi sağlamak amacıyla fazla mesai yoluna başvurmakta olup, zihinsel ve fiziksel anlamda daha çok yorulmaktadırlar. Genel anlamda yaz aylarına tekabül eden inşaat çalışmalarında, atmosferik olaylar sonucu termal koşulların zararlı etkilerine maruziyet artmakta olduğundan çağın hastalığı olarak tabir edilen stres faktörü birkaç koldan kendini göstermektedir.

Diğer yandan gelişen teknoloji ile birlikte sosyal ve iş anlamında rekabetin artmasıyla çağın hastalığı olan çeşitli stres faktörleri karşımıza çıkmaktadır. Health and Safety 2019 verilerine göre, Büyük Britanya’da ki inşaat sektöründe iş ile ilgili hastalılardan mustarip olan 79.000 kişi arasından yüzde 21 gibi önemli bir oran ile 16.590 kişi strese maruz kaldığını dile getirmiştir (Health and Safety, 2019).

Teknoloji ile birlikte sosyal ve iş anlamında rekabetin artmasıyla çeşitli stres faktörleri karşımıza çıkmaktadır. Yetersiz beslenme, doğa olayları, çevresel etmenler, fiziksel ve örgütsel stres kaynakları, tükenmişlik, iş tatminsizliği, iktisadi ve sosyal yetersizlikler, ağır çalışma koşulları, iş güvencesinin olamaması, sektörde yaşanan iş kazaları gibi birçok etkeni birer stres yapıcı olarak nitelendirmek mümkündür. İnşaat sektöründe meydana gelen iş kazalarının büyük bir kısmının yüksekte düşme şeklinde olduğu bilinmektedir. Yaşanan iş kazalarının kök nedenlerinde yer alan güvensiz davranışların önemine istinaden, stresin bilişsel faaliyetleri etkileyerek yaşanan kazalar üzerinde büyük etkisi bulunmaktadır. Yaşanan kazaların maddi, manevi, sosyal ve psikolojik sonuçları yeniden stres

faktörü oluşturarak karşımıza çıkmakta ve kısır bir döngü halini almaktadır. İnşaat sektörünün yapısı analiz edilerek multidisipliner yaklaşımlar, kapsamlı eğitimler ve önleyici faaliyetler ile yaşanan iş kazalarının önlenmesi mümkündür.

Mevcut çalışmada İstanbul ili Kadıköy ilçesi Fikir tepe semtinde yer alan kentsel dönüşüm projesinde faaliyet gösteren bir inşaat firmasına ait şantiye çalışanları araştırma grubunu oluşturmakta olup elde edilen veriler SPSS programı ile analize tabi tutulmuş, sonuçlar tartışılıp yorumlanmış öneriler sunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: *İnşaat sektörü, Stres, İş kazaları, İş sağlığı ve güvenliği*

DETERMINING THE EFFECT OF THE STRESS EXPERIENCED BY EMPLOYEES IN THE CONSTRUCTION SECTOR ON WORK ACCIDENTS

ABSTRACT

The construction sector is an important sector that contributes greatly to the country's economy by offering employment to sub-branches close to it, and therefore has a high need for labor. This workforce requires qualifications in education, professional competence and health. It is known that occupational accidents and occupational diseases in the world and in our country cause loss of life and property and negatively affect businesses economically. When we look at the data in "SGK 2020" for May, there are 149.051 workplace of the construction sector in Turkey and there are 1.218.008 workers compulsorily insured (Sosyal Güvenlik Kurumu , 2020). Turkey in 2018, 591 people died out of 77.157 insured employees who had work accident in construction sector (Sosyal Güvenlik Kurumu, 2018).

According to the report of the employers' union of construction industrialists of the construction industry, which also has a large share in overseas contracting services, the Turkish contracting sector has undertaken projects worth 19,1 billion dollars abroad in 2019 (İNTES, 2020). As a matter of fact, although the construction sector has heavy working conditions due to its structure, it also includes its own dangers and risks. For this reason, hundreds of people die or become permanently / temporarily become incapable of working in the construction industry every year.

Employees of the construction sector, which is affected by seasonal changes due to its nature, spend most of the day at the construction site, as well as resort to overtime work in order to compensate economically due to their work in certain periods of the year and they are more tired mentally and physically. In construction works, which generally correspond to the summer months, the exposure to the harmful effects of thermal conditions as a result of atmospheric events increases, so the stress factor, which is called the disease of the age, manifests itself in several branches.

On the other hand, with the increase of competition in social and business terms with the developing technology, various stress factors that are the disease of the age emerge. According to Health and Safety 2019 data; Out of 79.000 people suffering from work-related illnesses in the construction industry in Great Britain, a significant rate of 21 percent, 16.590 people stated that they were exposed to stress (Health and Safety, 2019).

With the increase of competition in social and business terms with technology, various stress factors emerge. It is possible to characterize as stressful many factors such as malnutrition, natural events, environmental factors, physical and organizational stress sources, burnout, job dissatisfaction, economic and social deficiencies, severe working conditions, lack of job security, and occupational accidents in the sector. It is known that most of the occupational accidents in the construction sector are falling from height. Considering the importance of unsafe behaviors, which are the main causes of occupational accidents, stress has a great

effect on accidents by affecting cognitive activities. The material, spiritual, social and psychological consequences of the accidents occur as stress factors again and turn into a vicious circle. By analyzing the structure of the construction sector, it is possible to prevent occupational accidents with multidisciplinary approaches, comprehensive trainings and preventive actions.

In the present study, the site workers of a construction company operating in the urban transformation project located in Fikir Tepe, Kadıköy district of Istanbul, constitute the research group, the data obtained were analyzed with the SPSS program, the results were discussed and commented.

Keywords: *Construction industry, Stress, Work accidents, Occupational health and safety*

1. GİRİŞ

Bu bölümde problemin durumu, problem cümlesi ve alt problemler, araştırmanın amacı, araştırmanın önemi, araştırma ile ilgili sayıtlar ve araştırmanın sınırlılıkları yer almaktadır.

1.1 Problemin Durumu

Dünyada ve ülkemizde de yaşanan iş kazalarının ve meslek hastalıklarının can ve mal kaybına neden olduğu, işletmeleri ekonomik olarak olumsuz etkilediği bilinmektedir. Yapısı gereği kendisine özgü tehlike ve riskleri barındıran ve proje bazlı çalışan inşaat sektörüne ait SGK verilerine baktığımızda, 2020 Mayıs ayında Türkiye’de inşaat sektörüne ait 149.051 iş yeri ve 1.218.008 zorunlu sigortalı çalışan bulunmaktadır (Sosyal Güvenlik Kurumu , 2020). 2018 yılında ise Türkiye’de inşaat sektöründe iş kazası geçiren 77.157 sigortalı çalışan arasından 591 kişi hayatını kaybetmiştir (Sosyal Güvenlik Kurumu, 2018).

Diğer yandan gelişen teknoloji ile birlikte sosyal ve iş anlamında rekabetin artmasıyla çağın hastalığı olan çeşitli stres faktörleri karşımıza çıkmaktadır. Health and Safety 2019 verilerine göre; Büyük Britanya’daki inşaat sektöründe iş ile ilgili hastalıklardan muzdarip olan 79.000 kişi arasından yüzde 62 gibi önemli bir oran ile 48.980 kişi kas iskelet sistemi rahatsızlıklarına maruz kaldığını dile getirmiştir. Bunu yüzde 21 gibi önemli bir oran ile strese bağlı hastalıklar takip etmektedir (Health and Safety, 2019).

İnşaat sektöründe çalışanların yaşadıkları stresin iş kazalarına olan etkisinin belirlenerek; iş kazalarının önüne geçilmesi, maddi manevi kayıpların azaltılması, çalışanların sağlık, nitelik ve bilinç düzeylerinin artırılması, iş güvenliği kültürünün tesis ve teminini için gerekli çalışmalara yer verilmesi büyük önem teşkil etmektedir. Bu çalışmada yürütülen araştırma neticesinde elde edilen verilere istinaden problemin çözümüne yönelik öneriler geliştirilmiştir.

1.2 Problemin Cümlesi

Araştırmanın problem cümlesi: “*İnşaat Sektöründe Çalışanların Yaşadıkları Stresin İş Kazalarına Etkisi Var mıdır?* ” olarak belirlenmiştir.

1.3 Alt Problemler

İnşaat Sektöründe Çalışanların Yaşadıkları Stresin İş Kazalarına Olan Etkisinin Belirlenmesinde;

1. Yaş gruplarına göre çalışanların ifadelere katılım oranı istatistiksel olarak anlamlı düzeyde bir farklılık göstermekte midir?
2. Medeni duruma göre çalışanların ifadelere katılım oranı istatistiksel olarak anlamlı düzeyde bir farklılık göstermekte midir?
3. Eğitim durumlarına göre çalışanların ifadelere katılım oranı istatistiksel olarak anlamlı düzeyde bir farklılık göstermekte midir?
4. Günlük çalışma saatlerine göre çalışanların ifadelere katılım oranı istatistiksel olarak anlamlı düzeyde bir farklılık göstermekte midir?
5. Çalışma türlerine göre çalışanların ifadelere katılım oranı istatistiksel olarak anlamlı düzeyde bir farklılık göstermekte midir?
6. İşyerindeki görevlerine göre çalışanların ifadelere katılım oranı istatistiksel olarak anlamlı düzeyde bir farklılık göstermekte midir?
7. Meslekte çalışma yılına göre çalışanların ifadelere katılım oranı istatistiksel olarak anlamlı düzeyde bir farklılık göstermekte midir?
8. Daha önce iş kazası geçirme durumuna göre çalışanların ifadelere katılım oranı istatistiksel olarak anlamlı düzeyde bir farklılık göstermekte midir?
9. Şantiye yatakhaneinde kalma durumuna göre çalışanların ifadelere katılım oranı istatistiksel olarak anlamlı düzeyde bir farklılık göstermekte midir?

1.4 Araştırmanın Amacı

Bu araştırmada, İnşaat Sektöründe Çalışanların Yaşadıkları Stresin İş Kazalarına Olan Etkisinin Belirlenmesi amaçlanmaktadır. Genel amaç doğrultusunda anket oluşturulmuş ve yanıtlar alınmıştır. Bu bağlamda şantiye uygulamaları sırasında iş görenlerin maruz kaldığı stres faktörleri ile birlikte iş kazalarının tüm yönleri ile ortaya konulması, stres yönetimi ile çalışanların stres ve başa çıkma metotları

hakkında bilgilendirilmeleri, önleyici faaliyetlerin ortaya konulması ve iş sağlığı güvenliği kültürünün geliştirilmesine katkı sağlayacak öneriler sunmaktır.

1.5 Araştırmanın Önemi

Bu araştırma;

1. İnşaat sektöründe meydana gelen iş kazaları ile iş görenlerin stres düzeyleri incelenerek, stresin meydana gelen iş kazaları üzerindeki etkisinin belirlenmesi,
2. Stres ve iş güvenliği anlamında iş görenlerin karşılaçacakları riskler değerdendirilmek suretiyle tespit edilen riskleri bertaraf edecek önlemlerin ortaya konması,
3. Stres yönetimi ve iş güvenliği kültürünün kazandırılması,
4. Evrensel boyutta iş kazaları ve iktisadi kayıplar anlamında ülkemizin itibarına katkı sağlaması,
5. İnsan onuruna yakışır bir hayat sürdürebilmek için insan sağlığının hak ettiğı değere kavuşması noktasında gerekli çalışmalara katkı sağlaması,
6. Literatür anlamında ve kamuoyunda inşaat sektörü, iş kazaları ve stres konularında farkındalık oluşturmaları,
7. Bu ve benzer alanda yapılacak olan araştırmalara katkı sağlayarak yol gösterip ışık tutacak bir çalışma olması sebebi ile önemlidir.

1.6 Araştırmanın Sayılıları

1. Seçilen çalışma grubunun evreni temsil etme kabiliyetine ve yeterli büyüklüğe sahip olduğu varsayılmıştır.
2. Araştırmada kullanılan Anket ve diğer çalışmaların, istatistiki olarak araştırmanın amacına hizmet edecek uygunlukta geçerli ve güvenilir olduğu varsayılmıştır.
3. Araştırmada kullanılan veri toplama aracına katılan çalışma grubunun, anket sorularına vermiş oldukları yanıtların samimi, objektif, tarafsız, ciddi ve doğru olduğu varsayılmıştır.
4. Erişim sağlanan tüm literatür kaynaklarının ve konunun uzmanlarına ait görüş ve yorumların bilimsel anlamda yeterli, güvenilir ve geçerli olduğu varsayılmıştır.

1.7 Araştırmanın Sınırlılıkları

Araştırma;

1. 2020 yılında İstanbul ili Kadıköy ilçesi Fikir tepe semtinde yer alan kentsel dönüşüm projesinde faaliyet gösteren 500 çalışanlı bir şantiyenin Basit Seçkisiz Örnekleme Yöntemine dâhil edilen iş görenlerin görüşleri ve ölçme aracına vermiş oldukları yanıtlar ile,
2. Ölçme aracına ait verilerin analizinde kullanılan istatistiksel analiz programı SPSS (Statistical Package For Social Sciences - Sosyal Bilimler İçin İstatistik Programı) sonuçlarıyla,
3. Erişim sağlanan Literatür kaynaklarıyla,
4. Yazarın mesleki bilgi, görüş ve tecrübeleri ile sınırlıdır.

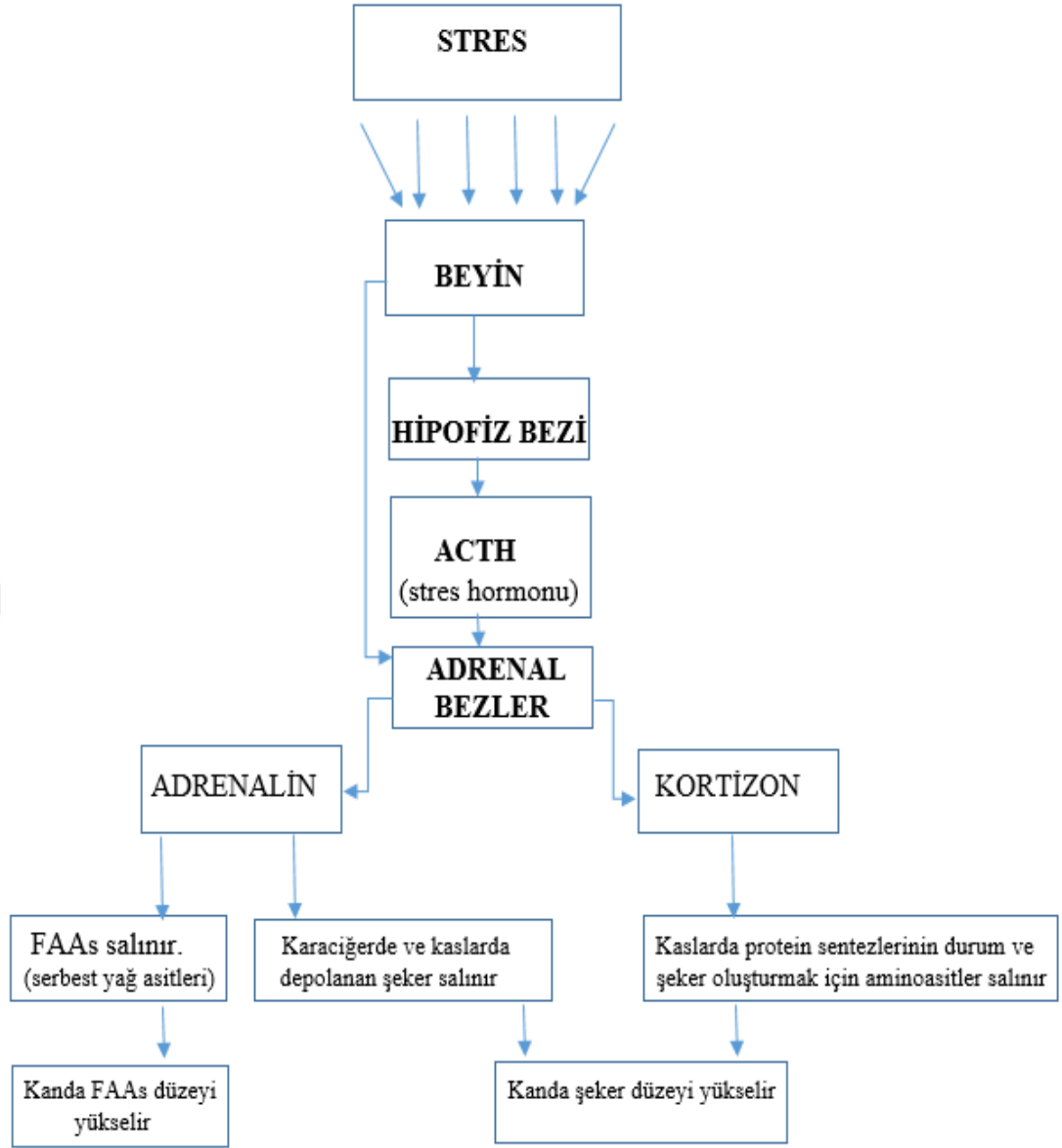
2. STRES VE STRES YÖNETİMİ

2.1 Stresin Tanımı ve Kapsamı

Stres köken olarak Latince “estricia” kelimesinden türetilmiştir. Stres etkilediği kişilerde zihinsel aksaklıklara sebep olabildiği gibi bunalım ve çöküntünün de kaynağıdır. Gerek tıbbi gerekse sosyal açıdan birçok problemin başlangıcı olarak gösterilen stresin, işyerinde meydana gelen ölümcül vakaların ana sebeplerinden biri olduğu kaynaklarda karşımıza çıkmaktadır (Paşa, 2007, s. 2-3).

Strese sebebiyet veren durumların tümüne stresör adı verilirken, bu tür durumlar da hissedilen etkiye karşı verilen, zihinsel ruhsal ve fiziksel tepkiler literatürde stres olarak adlandırılmaktadır (Stern & Zemke, 1996, s. 46). Birçok bilim insanı stresi ifade ederken, stresörlerin etkisine karşı bünyemizin reaksiyonu şeklinde ortak bir tanımla tercih etmektedir. Bilimsel veriler ışığında stresin kimileri üzerinde olumlu-yapıcı etkisi gözlemlenirken bazı kişilerde bu etkinin olumsuz-yıkıcı etkisinden söz etmek mümkündür. Yıkıcı etkisi daha fazla olduğundan dolayı çalışmaların temelinde olumsuz stres üzerinde yoğunlaşmıştır (Arıcan, 2011, s. 59).

Herkesin birbirinden farklı açık birer yönü ve hassas birer noktası olduğundan dolayı stresi yenmede kullanılacak metotlar birbirinden farklılık göstermektedir. Bu nedenle her birey kendisine göre bir metodoloji bulup, geliştirip onu hayatına tatbik ederek stresi yönetmeyi onunla mücadele etmeyi öğrenmek mecburiyetindedir ki stresin zararlarından minimum düzeyde etkilenebilsin (Güçlü, 2001, s. 108).

Şekil 2.1: Alarm döneminde enerjinin ortaya çıkmasını sağlayan hormonların yolu

Kaynak: (Baltaş & Baltaş, 2018, s. 25).

2.2 Stresin Türleri

2.2.1 İş stresi

Her birey hayatını idame ettirmek ailesinin geçimini temin etmek ve sosyal açıdan sağlıklı kalabilmek için çalışmak mecburiyetindedir. İşsiz kalma endişesi, kariyer sorunu, görev tanımının yetersiz olması, iş tatminsizliği gibi nedenlerden dolayı strese maruz kalılabilmektedir. Bu sebeplerden dolayı iş stresi diğer stresörlere nispeten zarar verme potansiyeli en yüksek olanıdır (Avcı A., 2019, s. 295).

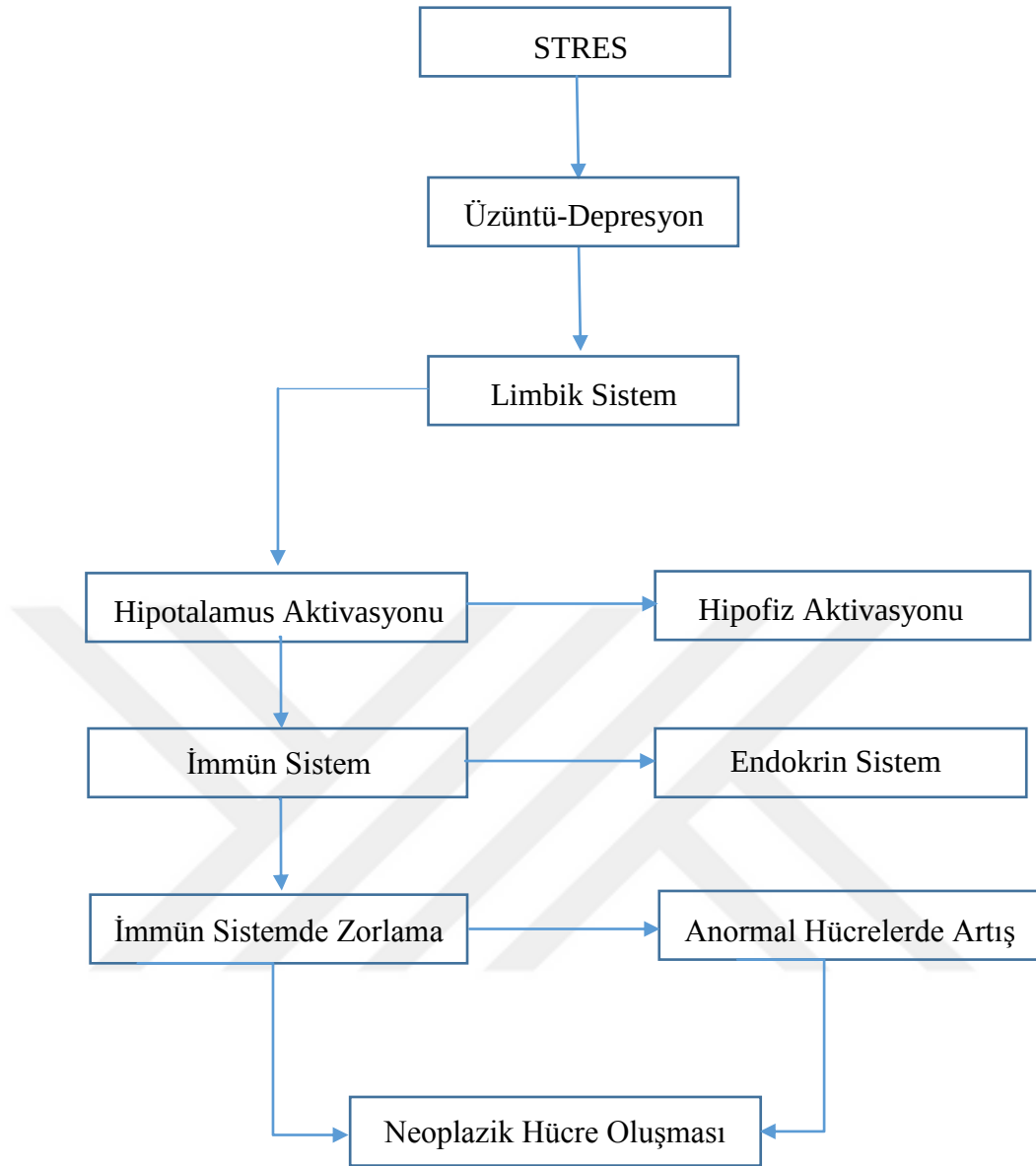
İş ile ilgili stres yeni Avrupa Birliği devletlerinde kabul gören sağlık riskleri arasında yer almaktadır. Dördüncü Avrupa Koşulları araştırmasının 2007 tarihli verilerine göre; Avrupa Birliği ülkelerinde yaklaşık 40 milyon kişinin iş ile ilgili stresten etkilendiği yer almaktadır (OSHWIKI).

İnsanoğlu bu çalışma faaliyetini zaman ve emek harcayarak gerçekleştirmektedir. İnsan bedeni bu emek karşısında dinlenme, enerji gibi bir takım gereksinimlere ihtiyaç duymaktadır. Yeterli beslenemeyen, yeterince istirahat edemeyen, zayıf düşen ve netice itibari ile savunma mekanizmasını kaybeden bünye tüm tehditlere karşı bir açık hedef haline gelmektedir.

1842 yılında İngiliz Hekim Thomas Curling 'in ciddi bir yanık olayında tespit etmiş olduğu stres belirtileri literatürde bir ilk olarak yerini almaktadır. Tarihte ikinci bir tespit ise Cerrah Albert Billreth'in 1867 yılında enfekte sonucu müdahale etmiş olduğu operasyon neticesinde ortaya çıkan stres emarelerini bizzat müşahade etmesidir. Sık strese maruz kalınması durumunda hormonal düzende bozulmalar meydana gelecek dolayısı ile bu durum immün cevapta düşüşe sebebiyet vererek, bağışıklık sistemi zayıf düşecektir (Cevizci, 2011, s. 5).

Savunma mekanizmasından kastedilen İmmün Sistem yani bağışıklık sistemidir. İnsan bedenini bir kaleye benzetirsek immün sistem kalenin kapısı hükmündedir. Tıbbi açıdan stres immün sistemi zayıflatarak kanser ve diğer iyileşmesi kolay olmayan hastalıklara yol açabilmektedir. Stresin immün sisteme zarar verdiği bilgisine ilk kez 1936 da Macar kökenli Kanadalı Endokrinolog Hans Selye tarafından ulaşılmıştır (Siegel, 1998, s. 102-103).

Yukarıdaki yoruma istinaden, stres insan için gerekli olan enerjinin hızla tükenmesine sebep olmaktadır. Yalnız bedenin enerjisini tüketmek ile kalmayan aynı zamanda zihinsel ve fiziksel açıdan da organizmayı yıkıma uğratan stres kavramı yönetilemediği takdirde dikkatsizlik vs. gibi durumları da beraberinde getireceğinden birtakım kazaların yaşanması da muhtemeldir (Özceylan ve diğerleri, 2018, s. 42).

Şekil 2.2: Strese bağlı immün yanıtta eksilme

Kaynak: (Balcıoğlu & Savrun, 2001, s. 46).

2.3 Stresin Benzer Kavramlarla İlişkisi

2.3.1 Endişe

Genellikle kaygı ile birlikte kendisini gösteren endişe kavramı kaygıdan tamamen farklıdır. Kaygı tüm bünyeyi etkileyen daha genel bir olgu iken endişe zihni etkileyen özel bir yapıya sahiptir. Korkunun sebebi belli iken kaygı ve endişenin sebebi belli değildir. Kaygı da güvensizlik ve kararsızlık sebepsiz bir şekilde ortaya çıkabilmekte iken endişede ise daha gerçekçi düşüncelerin zihinde muallak hali mevcuttur. Endişede henüz neticelenmemiş herhangi bir beklentinin olumlu

sonuçlanma düşüncesi mümkün değildir. Ve bu düşünce zihni ciddi boyutta meşgul etmektedir. Endişe kontrol edilemediği durumlarda süreklilik teşkil ederek bir takım zihinsel ve ruhsal hastalıklara sebebiyet verebilmektedir (Yılmaz A. E., 2015, s. 108).

2.3.2 Kaygı

Eski Yunan dilinde “anxietas” sözcüğünden türeyen anksiyete (kaygı) kavramı ara ara bireyin hayatında maruz kaldığı olumsuz durumlar karşısında kendisini tehlikede hissettiği anlarda yaşamış olduğu kararsızlık, güvensizlik duygularına bağlı olarak göstermiş olduğu bir tür reaksiyon biçimidir (Şen, 2019, s. 32).

Korku ile kaygı arasında fark vardır. Korku tehdit edici durumlara verdiğimiz reaksiyon iken kaygı ise tehdit ediciliği bilinmeyen ama tehlike varmış gibi hissedilen durumlara karşı bir reaksiyondur (Yates, 1989, s. 103).

Kaygının psikolojik bulgular bütününden ayrı değerlendirilmesine, başlı başına ayrı bir bulgu ve belirti bütünü olduğu kanısına 20. yüzyılın son çeyreğinde varılmıştır. Psikolojik tanımlamaya göre kaygı; sebebi belli olmayan rahatsızlık veren tedirginlik ve korku durumudur (Durmuşoğlu Irmak, 2017, s. 30).

Kişinin yaşayış biçimine eğilimi olarak bilinen kaygı; nesnel şartlara göre tehlike unsuru taşımadığı halde bireyin kendisi için tehdit olarak kabul etmiş olduğu negatif duygulardan dolayı “sürekli kaygı” olarak nitelendirilir. Bu durum birey için stres anlamı taşımaktadır (Öner & Le Compte, 1998, s. 23).

2.3.3 Engellenme

Herhangi bir ihtiyaç ve arzudan mahrum kalma olarak tanımlanan engellenme kavramı dilimize düş kırıklığı olarak çevrilmiştir. Kişi bu ihtiyaç ve arzusunu elde etme konusunda kendisine engeller koyabildiği gibi bu engeller bireyin iradesi dışında dışarıdan da gelebilmektedir (Minibaş, 1990, s. 19). Engellenme ulaşılacak istenen hedef ve amaç ile bu duyguya sahip birey arasında bir set oluşturmaları nedeniyle içgüdüsel olarak aradaki setin kaldırılmasına yönelik şiddete sebebiyet verebilmektedir. Bu saldırganlığın içeriği ve şekli değişiklik gösterebilir (Stauss, Schmidt, & Schoeler, 2005, s. 235).

Engellenme o anki isteğe göre bir nevi doyumsuzluk tatminsizlik anlamı taşımaktadır, Tatmin edilemeyen istek arzu ve duygular elem ve acı veren birer stresör olarak kendisini gösterecektir.

2.3.4 Çatışma

Çatışma kavramı hayatın her alanında etkileşme neticesinde karşılaşılabileceğimiz bir olgudur. Bu nedenle literatürde sadece bir tek bilim tarafından incelenmeyen çatışma kavramı hakkında sosyoloji, iktisat, psikoloji gibi alanlarda çalışmalar sürdürülmektedir (Sökmen & Yazıcıoğlu, 2005, s. 2). Çatışmanın literatürde ortak bir tanımı olanaklı olmamıştır. Dilimizde uyum sağlayamama, anlaşılamama ve ters düşme olarak karşılığı bulunan çatışma kavramı özünde bir rekabet, çaba ve mücadele barındırır (Ayan & Yavuz, 2018, s. 746).

Çatışmanın yönetilememesi ya da yanlış yönetilmesi sosyal anlamda bir zafiyet oluşturacağından kişi kendini güvende hissedemeyecektir. Sosyal anlamda tatminsizlik yaşanması bireyde fiziksel ve ruhsal problemlere zemin hazırlayacaktır. Bunun neticesinde bireyde meydana gelebilecek kuşku, kaygı gibi durumlar strese dönüşeceğinden ilerleyen safhalarda ciddi mide rahatsızlıkları ve strese bağlı bir takım sağlık sorunları baş gösterecektir (Tjosvold, 1991, s. 56).

2.3.5 Depresyon

Geçmiş uzun yıllar öncesine kadar uzanan depresyon kelime olarak “çöküntü” anlamına gelen bir nevi bunalım halidir (Paşa & Kaymaz, 2013, s. 74). Depresyon bireyi zihinsel ve fiziksel anlamda yavaşlatan bir tür ruhsal bozukluktur. Tüm dünya da yaygın olan bu rahatsızlık ülkemizde yaklaşık olarak her yirmi beş kişiden birinde görülmektedir. Depresyonda olan kişiler kendilerini yalnız, yetersiz, güçsüz ve mutsuz hissetmektedirler. Birçok kişi ruhsal değişim zamanlarında kendisini depresyon içerisinde zannetmekle beraber, depresyon tanısı gözlem gerektiren aşamalı bir süreçtir. Strese sebebiyet veren birçok etken depresyona sebep olmakta iken hastalığın ilerleyen boyutları intihar ile sonuçlanabilmektedir (Çetin & Arcagök, 2018, s. 21-22).

Depresyon bireyde motivasyon, dikkat gibi kavramları doğrudan etkilemekte olup özellikle tehlike sınıfı yüksek olan şantiyelerde bir çok iş kazasına zemin hazırlamaktadır.

2.4 Stresin Kaynakları

Bu kısımda strese neden olan kaynaklar ayrıntılı olarak anlatılmaya çalışılmıştır.

2.4.1 Bireysel stres kaynakları

2.4.1.1 Kişilik

Kişilik stres ile etkileşim anlamında oldukça önemli bir unsur olmakla beraber strese sebebiyet verebildiği gibi stresten etkilenme düzeyini de belirler. A tipi ve B tipi kişilik sınıflandırması bu konuyu desteklemektedir. Örneğin bir kişilik tipinde kişi stresin zararlı etkilerine daha çok maruz kalmakta iken diğer bir kişilik tipine sahip olanlar stresin zararlarından daha az etkilenebilmektedir. Stresin alarm aşaması olan ve bireye savunma mekanizması için gerekli sinyalleri gönderen sistemin hızı, kişilik tiplerine göre farklılık göstermemektedir. Stresin harekete geçirme anlamında ki potansiyel enerjisini etkin kullanıp, stresi yönetip krizi fırsata çevirmek mümkündür. Stresin bu şekildeki yönetiminde en ufak aksaklık olması durumunda sürekli kaygı ile birlikte stresin yıkıcı etkisine maruz kalınabilmektedir. Kişinin kendisini iyi tanıması ve stresi iyi bir şekilde yönetmesi gerekmektedir. Kişilik yapısı gereği stresin dışarıdan gelen bir durum olduğunu düşünmekte olan birey, çaresizliği kabullenmenin etkisiyle kurtulmanın imkânsızlığına inanarak stresi bertaraf etmek için gayret sarf etmeyecektir. Stresin kaynağı kişinin kendisinde olup yön vermek bir şekilde kendi elindedir. Kişinin eğitimi, sosyal yaşamı, kişilik yapısı gibi birçok etken bu konuda da etkilidir (Paşa & Kaymaz, 2013, s. 17-18).

Kardiyoloji uzmanı olan Roseman ve Friedman'ın bilimsel çalışmaları neticesinde ortaya çıkan A ve B tipi kişilik modelleri arasında stres ve zararlarından en fazla etkilenen A tipi kişilik modelinin olduğu bilinmektedir. A tipi kişilik yapısına sahip olan bireylerin B tipi kişilik modeline kıyasla yemek yeme, konuşma ve yürümeleri daha hızlıdır. B tipi kişilik modeline sahip kişiler daha sabırlı ve sakin olurlar (Yücel, 2010, s. 53-56).

2.4.1.2 Ailevi sorunlar

Aile kavramı bireysel stres faktörleri konusunda yönlendirici etkiye sahiptir. Gününün büyük bir bölümünü işyerinde ve ailesinde geçirmekte olan birey bu sürelerde strese maruz kalabilmektedir. Ailesi ile birlikte mutlu ve huzurlu bir hayat

süren kişinin stresten uzak kaldığı dolayısıyla evdeki ruh halini dışarıya yansıttığı bilinmektedir. Gün içerisinde bedenen, ruhen ve zihnen yorgun olabilen bireyin aile ortamında gerekli beklentileri karşılanmadığında yaşam kalitesi olumsuz yönde etkilenmektedir. Ayrıca aile fertlerinde görülen sağlık sorunları, ölüm gibi durumlarda kişi strese maruz bırakabilmektedir. Tüm bunların yanında, özellikle çocuklu ailelerin vardiya sisteminde çalışmaları, eşlerin birbirine ve evlatlarına önemli zamanlarda vakit ayıramamaları ruhen sorumluluk duygularında yetersizlik anlamı ifade edebilecek ve stres kaçınılmaz olacaktır (Delice, 2018, s. 12).

Şantiye çalışanları açısından değerlendirdiğimizde efor sarfıyatı yüksek bir iş kolu olan şantiyelerde iş görenler, aile ortamında yeterli oranda dinlenme imkanı bulamadıklarında, huzurlu ve mutlu bir aile ortamı yakalayamadıklarında her halükarda strese maruz kalabilmektedirler.

2.4.1.3 Sağlık sorunları

Bireysel stres kaynakları arasında yer alan sağlık sorunları, efor sarfıyatı performans ve verimlilik konularında etkili olması sebebi ile büyük önem teşkil etmektedir. Sağlık düzeyi bireyin yaşam kalitesini doğrudan etkilemektedir. Sağlık anlamında kendisini yetersiz hisseden birey stres, kaygı ve endişe duyabileceği gibi fiziksel olarak da görevini tam olarak icra edemeyebilecektir. Özellikle şantiye gibi ağır ve tehlikeli iş kollarında çalışanlarda meydana gelen herhangi bir sağlık sorunu iş kazası açısından da büyük risk teşkil etmektedir.

2.4.2 Fiziksel stres kaynakları

2.4.2.1 Titreşim

Titreşim diğer adı ile vibrasyon herhangi bir kuvvetin etkisi ile meydana gelen mekaniksel bir salınım olarak ifade edilmektedir. Vibrasyondan etkilenme, kaynağa veya titreşime maruz kalan bir aracıya temas şeklinde olmaktadır. Titreşime maruziyet el-kol titreşimi (EKT) ve tüm vücut titreşimi (TVT) şeklinde ikiye ayrılmış bulunmaktadır. Yönetmelikte her ikisi için ayrı ayrı değerler yer alan vibrasyona maruziyet (EKT) şeklinde gerçekleştiğinde kas, eklem ve damar rahatsızlıkları ortaya çıkarken, maruziyet (TVT) şeklinde olduğunda vücudu destekleyen kemik yapı sisteminde ciddi boyutlara varan travmatik vakalar oluşabilmektedir (Ertop, 2017, s. 20).

Konumuz gereği şantiyeleri ele aldığımızda vibrasyona maruziyet sebebi olarak bir takım araç, gereç ve ekipmanı sıralayacak olursak bunlar: çekiç, keser, balyoz, beton vibratörü, beton pompası hortumu, kırıcı, matkap, kompresör, havalı el aletleri, iş makinaları ve bunların koltukları veya temas yüzeyleri şeklindedir. Vibrasyona maruziyet diğer yandan gürültüyü de beraberinde getirebilmektedir. Gerek el kol titreşimine maruz kalınması gerekse tüm vücut titreşimine maruziyette, genel anlamda insan sağlığının olumsuz yönde etkilendiğine yukarıda değinilmesi ile birlikte fiziksel rahatsızlıklara sebebiyet veren birçok durumun bir noktadan sonra dolaylı olarak zihinsel ve ruhsal yapıyı etkilemesi söz konusu olabilmektedir. Direkt olarak vücut konforunu bozarak strese sebep olan vibrasyon kavramı insan vücudunu etkilemesi bakımından sonuçları itibarı ile endirekt stres faktörü olabildiği gibi, stres üzerinden dolaylı olarak iş kazalarına sebebiyet verebilmekte veya doğrudan birçok iş kazasına kök nedeni olabilmektedir.

2.4.2.2 Gürültü ve kalabalık

İnsan duyu organı tarafından Saniyede 20 ile 20.000 Hertz (Hz) aralığındaki sesler işitilebilmektedir. Bu sınırların dışında olduğu halde insanlar tarafından işitilmesi mümkün olmayan ancak diğer canlılar tarafından duyulabilen sesler bulunmaktadır. Ses ile gürültü arasında farklar bilinmekte olup gürültüyü sestten ayıran en önemli özellik sesin şiddetidir. Aynı zamanda gürültü kavramı sesin rahatsız edici boyuttaki istenmeyen, tasvip edilmeyen halidir. Gürültü olarak nitelendirilen ses şiddetine maruz kalınması durumunda işitme organında ciddi hasarlar meydana gelebilmektedir. Bu durumu bir örnek ile açıklamak gerekirse; bir savaş jetinin aşırı alçak uçuşuna maruz kalınması durumunda işitme duyusu ciddi zararlar görecektir (Balcı, 1994, s. 16). Ses olmayan bir ortamda 150 cm'lik uzaklık dâhilindeki seslerin işitilip ancak anlaşılma güçlüğü yaşanması gürültü anlamında kabulü mümkün olan bir sınırdır. Bu sınır 50-1000-2000 (Hz) frekans düzeyinde 25 desibel (dB) ses şiddetine tekabül etmektedir (Yılmaz M., 2019, s. 10).

Kalabalık kavramı ise sayıca fazlalık ifade eden bir topluluk anlamına geldiğinden dolayı gerek gürültü anlamında gerekse çalışma alanında ki hareket kabiliyetini etkilemesi bakımından genel anlamda istenmeyen bir durumdur. Gürültüye maruz kalınması durumunda iletişim problemleri ile birlikte siren, alarm gibi uyarıcı seslere karşı da reaksiyonda olumsuz yönde etkilenme olacağından dolayı bu durum sadece

stres faktörü üzerinden dolaylı olarak iş kazalarına mahal vermekle kalmayıp doğrudan da birçok iş kazasına sebep olabilecektir.

Çizelge 2.1 : Gürültü seviyelerine bağlı insanda ortaya çıkan sonuçlar

Kategori	Gürültü Seviyesi dB (A)	Meydana Gelen Sonuçlar
Birinci Derece	30-65 dB (A)	Sinirlik hali-Huzursuzluk-Uyku Bozukluğu-Odaklanamama
İkinci Derece	65-90 dB (A)	Reflekslerde bozulma-Tansiyonun yükselmesi-Hızlı kalp atışı -Hızlı nefes alış verışı-Beyin sıvısı basıncında düşüş
Üçüncü Derece	90-120 dB (A)	İkinci derecedeki fizyolojik reaksiyonların artışı ve yoğun baş ağrısı
Dördüncü Derece	120-140 dB (A)	İç kulakta daimi tahribat-Denge sorunu
Beşinci Derece	> 140 dB (A)	Ciddi boyutta beyin hasarı

Kaynak: (Zaman, 2017, s. 23).

İstenmeyen ve rahatsız edici boyutta olan ses kavramına maruziyette şiddet ve süre tahribat konusunda önemli rol oynamaktadır. Bilimsel çalışmalar neticesinde bir insanın işitme duyusunun gürültünün zararlarından sadece geçici bir etki ile çıkması için gerekli olan süre ve şiddet: 145 dB (A) için maksimum 3/10 saniye iken, 165 dB (A) için 3/1000 saniye olarak belirlenmiştir. Bu sürelerin aşılması durumunda ileri boyutta beyin hasarlarına varıncaya kadar bir dizi sağlık sorunu ve tahribat söz konusu olabilmektedir (Sakarya, 2016, s. 26).

Çizelge 2.2 : Şantiye alanında kullanılan bazı iş makinelerine ait gürültü seviyeleri

İş Makinası	Ölçülen Mesafe	Ölçülen Değer dB (A)	En Yüksek Maruziyet Eylem Değeri
EKSKAVATÖR	10 Metre	93	85 dB(A)
KAMYON - Yüklü ve Dolum, Boşaltım Yapılırken-	10 Metre	99,6	85 dB(A)
EKSKAVATÖR – Kırıcı -	10 Metre	95	85 dB(A)
EKSKAVATÖR -Geri Sinyal ve Hareket Hali-	10 Metre	101	85 dB(A)
DOZER-Sesli ve Yük Halindeyken-	10 Metre	104,3	85 dB(A)
LOADER	10 Metre	83	85 dB(A)
SİLİNDİR-Geri Sinyal, Hareket ve Vuruş Hali-	10 Metre	103,8	85 dB(A)
Mobil KONKASÖR	10 Metre	99,6	85 dB(A)

Kaynak: (Sakarya, 2016, s. 47-49).

2.4.2.3 Termal koşullar

İnsanlar için öngörülen optimum vücut sıcaklığının yaklaşık olarak 37°C derece olduğu bilinmektedir. Gerek işin sağlığı, kalitesi gerekse işçi sağlığı ve üretkenlik açısından bu değerin muhafaza edilmesi büyük önem teşkil etmektedir. Bu değerde azalma ve artış olması durumunda insan vücudunda birçok değişim meydana gelmektedir (Çolak, 2010, s. 26).

Nem ve sıcaklık birbiri ile ters orantılı olmalıdır, nem oranının arması durumunda sıcaklıkta artış gösterirse ısıya maruziyetin şiddeti artacak ve bir takım sağlık sorunları baş gösterecektir. Ağır sanayi koşulları ile ofis ortamı için aynı değerlerden söz edilememekle beraber genel anlamda optimum sıcaklık değerinin 12 ile 22 °C ve relatif nem oranı yüzde 30 ile 75 aralığında olması termal konfor için ideal bir ortam sunacaktır (Ertop, 2017, s. 16).

Termal konfor adı altında optimum ısı ve nemden bahsedecek olursak, gerek tabii olarak gerekse doğal yollardan bu ihtiyaçların sağlanması mümkündür. Çalışma ortamı olarak şantiyeleri ele aldığımızda, termal konfordan en fazla etkilenen iş kollarının başında geldiklerinden söz edebiliriz.

Aşırı güneş ışığı, aşırı soğuk ve yağış gibi atmosferik olaylara maruz kalınması durumunda özellikle şantiye çalışanlarında ortaya çıkabilecek problemleri sıralayacak olursak:

- Güneş ışığına aşırı maruziyetten kaynaklı halsizlik, bitkinlik yaşanması
- Terleme yoluyla, dehidrasyona (su kaybına) bağlı algıda düşüş, konsantrasyon bozukluğu
- Aşırı güneş ışığına bağlı görme duyusunda olumsuz etki ve görüş alanında azalma
- Güneş ışığına ve aşırı soğuğa bağlı dermatolojik vakalar
- Güneş çarpması vakaları
- Güneş ışığına ve aşırı soğuğa maruz kalan metal araç, gereç ve malzeme ile çalışmaya bağlı yanık vakaları
- Aşırı sıcağa bağlı kişisel koruyucu donanım ve kıyafetlerin etkileri
- Yağışlı havaların çalışan ve çalışma ortamını olumsuz yönde etkilemesi
- Kar, buz ve don olaylarının hareket kabiliyetini kısıtlaması

- Soğuk havalarda giyilmesi gereken kalın kıyafetlerin hareket kabiliyetini kısıtlaması
- Mesai başlangıcında giyilen iş elbiselerinin ıslak ve soğuk olması

Yukarıda belirtilen maddelerin her biri ayrı ayrı birer stres faktörü olmakla birlikte dolaylı olarak iş kazalarına sebebiyet verebildiği gibi doğrudan da iş kazaları ile sonuçlanabilmektedir.

2.4.2.4 Aydınlatma düzeyi

Gerek günlük hayatımızda gerekse iş ortamında büyük önem arz etmekte olan aydınlatma kavramı görüş alanını etkilemesinden dolayı yapılan işin kalitesi, işçi sağlığı ve iş güvenliği açısından büyük önem taşımaktadır. Hayati gereklilikler açısından değerlendirildiğinde görme kavramının yaklaşık olarak % 80’lik bir öneme sahip olduğunu destekleyen çalışmalar mevcuttur. Yeterli olmayan aydınlatma düzeyi neticesinde görüşte düşüş meydana gelecektir. Zihne yeterli bilgi ulaşmadığından dolayı beyin her türlü görseli tanımlamakta güçlük çekecektir (Eroğlu, 2006, s. 314). Bunun neticesinde algı ve konsantrasyonda azalma meydana gelecek, birey aşırı odaklanma ve hiç odaklanamama durumu ile baş başa kalacak ve bu durum bir süre sonra strese zemin hazırlayacağı gibi kazalarda kaçınılmaz olacaktır.

Aydınlatmadan maksat sadece suni aydınlatma değildir. Doğal aydınlatma kavramının en iyi örneği olan güneş, serotonin gibi birtakım mutluluk hormonlarının salgılanmasında önemli rol oynadığından dolayı eksikliğinde bir nevi ruhsal problemlere davetiye çıkaracağı gibi kas iskelet sisteminde de aksaklıklar meydana gelecektir. Bu rahatsızlıkların neticesinde maruz kalınacak durum hiç kuşkusuz yine stres olacaktır (Delice, 2018, s. 26).

Sebebi olduğu stresten dolayı iş kazalarına dolaylı olarak yol açabilen yetersiz ve fazla aydınlatma (aşırı güneş ışığı) kavramının, görme duyusuna ciddi boyutta zararlar vermesinin yanında doğrudan birçok kazanın kök nedeni olduğunu da bilmekteyiz. Konumuz gereği şantiyeleri ele alacak olursak, gerek doğal aydınlatma (güneş) gerekse suni aydınlatma bakımından çalışma süreleri ve çalışma koşullarına istinaden şantiye çalışanlarının genel risk altında olduğunu söyleyebiliriz. Konuya açıklık getirmesi açısından bir örnek verecek olursak; şantiyelerde beton dökümü için genellikle aşırı sıcak saatler yerine daha serin olan akşam saatleri tercih

edilmekte ve genel anlamda uzun süren beton döküm işleri karanlığın ilerleyen saatlerine kadar sürmektedir. Bu durum karşısında iş gören;

- Fazla çalışmaya ve yorgunluğa bağlı strese maruz kalacak
- Yetersiz aydınlatmaya bağlı görüş, odaklanma, dikkat ve konsantrasyon gücünü çekecek
- Tabii aydınlatma kaynağı olan güneş ışığından ve termal koşullardan en yüksek oranda etkilenecek

Bu durum strese bağlı dolaylı iş kazalarının yanında doğrudan da iş kazalarına sebebiyet verecektir.

2.4.2.5 Ağır çalışma koşulları

Bireyin standartlarının üzerinde bir beklenti olarak ifade edebileceğimiz aşırı iş yükü kavramı bilişsel ve fiziksel olabilmektedir. Yoğun iş yükünün yanında standartların çok altında bir iş yükü de kişide olumsuz etkiler meydana getirecektir. Bu kavram fiziksel anlamda yetersiz olan birinden ağır sayılabilecek yükleri transfer etmesinin istenmesi şeklinde olabileceği gibi bilgi ve donanım açısından yeterlilik sağlamayan birinden donanımının üzerinde bir beklenti içerisinde olma şeklinde de karşımıza çıkabilir. Aşırı iş yükü kavramına genel anlamda ortak bir örnek vermek gerekirse bu fazla çalışma süreleri olacaktır (Altan, 2018, s. 146).

Çalışıp emek ve zaman harcayan birey enerjiye dolayısıyla dinlenmek için zamana ihtiyaç duymaktadır. Birçok enerji kaynağı gibi kısıtlı olan zaman kavramı da sağlıklı ve mutlu bir hayatın idamesi için iyi yönetilmelidir. Ancak gerek üretim sektöründe gerekse hizmet sektörüne ait birçok iş kolunda çalışanın rızası alınmaksızın iş görenler fazla çalışma sürelerine maruz bırakılmaktadırlar. Bu durum yorgunluğa bağlı birçok sağlık sorununu yanında getirmekle kalmayıp kişinin kendisine, ailesine, sosyal yaşantısına ayıracağı vaktin elinden zorla alınması anlamına geleceğinden fiziksel ve psikolojik anlamda tahribata yol açarak her hâlükârda stres, kaygı, gerginlik hatta tükenmişlik ile neticelenebilecektir (Baltaş & Baltaş, 2018, s. 92).

Özellikle şantiyeleri ele alacak olursak; iş kolu bakımından en fazla efor gerektiren işlerin başında gelen inşaatlar, genel anlamda ağırlıklı olarak kas gücüne ihtiyaç duyulan bir sektör olmanın yanında iş kazalarının en sık yaşandığı alanlar arasında yer almaktadır. Örneğin atmosferik olaylar veya zaman kavramından dolayı bir

beton döküm işleminin mesai bitiminden sonraya kalması durumunda iş gören istemeyerek de olsa fazla çalışma süresine maruz kalacaktır. Fiziksel ve zihinsel anlamda yorgun düşen çalışan, ruhsal ve sosyal anlamda da zayıf düşecek ve birkaç saatlik yeterli olmayan dinlenmenin ardından ertesi sabah tekrar mesaisine başlamak durumunda kalacaktır. Belli bir dönemden sonra tükenmişlik ile sonuçlanabilecek olan bu durum, gerek stres üzerinden dolaylı olarak iş kazalarına sebebiyet verebilecek gerekse doğrudan birçok kazanın kök nedeni olabilecektir.

2.4.3 Örgütsel stres kaynakları

2.4.3.1 İş güvenliği

İş güvenliği kavramı işyerinde işin yürütülmesi sırasında iş görenler ve çalışma ortamı açısından tehdit unsuru oluşturabilecek tehlike ile risklerin bertaraf edilmesini amaçlayan bir dizi önlemler bütünüdür. Alınan önlemler mutlak surette kabul edilebilir seviyede olmalıdır (Uluslan, 1990, s. 33).

Maslow'un ihtiyaçlar piramidinin ikinci basamağında yer alan güvenlik ihtiyacı her alanda önem teşkil etmektedir. Çalışma hayatında iş görenin motivasyon, performans ve konsantrasyon gibi kavramlarının olumsuz yönde etkilenmemesi için kendisini güvende hissetmesi herhangi bir kaygı, endişe taşıyamaması gerekmektedir. Bilhassa çok tehlikeli sınıfta yer alan inşaatlarda çalışanlar için bu konu büyük önem teşkil etmektedir. Çalışma ortamında güvenlik kaygısı taşıyan iş gören stres üzerinden dolaylı olarak iş kazalarına maruz kalabileceği gibi doğrudan da birçok kazanın içerisinde yer alabilecektir.

2.4.3.2 İş güvencesi ve istihdam kaygısı

İş güvencesi kavramı özünde iş göreni korumaya yönelik birtakım yapılandırmalar içermekte olup haksız fesih ve geçersiz fesih ile keyfi iş akdinin sonlandırılması konularını yasal platforma taşımak suretiyle olaya ciddi bir boyut kazandırmaktadır. Bu ciddiyet dâhilinde kurallara uymak şartı ile çalışanın uzun yıllar boyunca istihdam edilmesi mümkün olabilmekte birey daha huzurlu bir hayat sürdürebilmektedir. Aksi halde iş gören işini kaybetmekle birlikte ekonomik kaynağını yitirmiş olmanın verdiği zararlara da maruz kalacaktır. Ailevi sorumlulukları olan birey, kendisini yetersiz hissedebilecek, istihdam kaygısı ile birlikte stresin merkezinde olacaktır (Bakan & Büyükbeşe, 2004, s. 36). Özellikle

istihdam kaygısının arttığı ileri yaşlarda, emeklilik için gerekli olan sigorta primi gibi bir takım şartları sağlayamama kaygısı içinde işinde doyumsuzluk yaşayan bireyin verimli olması da beklenemez (Bingöl, 2003, s. 390).

İnşaat sektörü mevsim koşullarından en çok etkilenen iş kollarının başında gelmekte olup dönersellik teşkil etmektedir. Konut sektöründe yaşanan iktisadi durumlardan etkilenme oranı yüksek olan şantiyelerde çalışanların, istihdam kaygısı ve iş güvencesi anlamında endişe ve kaygı taşıdıkları da bilinmektedir.

2.4.3.4 Maaş yetersizliği

İnsanlar hayatını idame ettirmek, ekonomik anlamda kazanç sağlamak ve sosyalleşmek adına çalışmaya ihtiyaç duyarlar. Gerek bireysel anlamda gerekse genel anlamda adil ve yeterli bir ücret skalasının uygulanması gerekmekte olup ekonomik gelir düzeyindeki artışın refah düzeyini artırdığı bilinmektedir. Ekonomik anlamda yeterli kazanç sağladığında bir nevi yaptığı işin takdir edildiğini, emeklerinin karşılığını aldığını düşünen çalışan motivasyon ve verimlilik anlamında da başarıyı yakalayacak kendisini daha mutlu hissedebilecektir. Aksi halde yetersiz ücret ile karşı karşıya kalan iş gören kendisinin ve ailesinin temel ihtiyaçlarını karşılamakta zorluk çekecek kendisini yetersiz görebilecektir. Yaşam kalitesi zayıflayan birey sosyal anlamda da harcama yapamayacak, çevresinden izole olmaya başlayacak içine kapanacak, stresin zararlı etkilerine maruz kalarak bir noktadan sonra tükenme aşamasına gelebilecektir (Bulut, 2013, s. 44).

2.4.3.5 Rol çatışması ve rol belirsizliği

Rol çatışması çalışan tarafından uygulanması beklenen birden fazla görev tanımının birbirini ile uyumsuz olduğu durumlarda ortaya çıkabilmektedir (Katz & Kahn, 1977, s. 202).

Rol belirsizliği iş görenin yapacağı iş hakkında tam anlamı ile sağlıklı bir açıklamanın yapılmamasıdır. Bir iş tanımı yapılmayan, kendisine görev tanımı tebliğ edilmeyen birey ne iş yapacağı konusunda yeterli bilgi sahibi olamayacaktır. Bu belirsizlik dâhilinde kendisini yetersiz görmeye başlayan çalışan sürekli endişe, kaygı ve stres halinde olacaktır (Ünsar & Oğuzhan, 2009, s. 246).

Rol belirsizliği ve rol çatışması kavramları hakkında dünya genelinde yapılan akademik çalışmalara paralel olarak, ülkemizde uygulanan çalışmalarda da; örgütsel

aidiyet, iş doyumu ve iş stres gibi konuların bu iki kavram ile ilişkisini teyit eder nitelikte olduğu bilinmektedir (Ertem Eray, 2017, s. 204).

2.4.3.6 Mobbing

Mobbing kelimesi İngilizce 'de çete, kalabalık, topluca saldırmak anlamlarına gelen “mob” kökünden türemiştir (İlhan, 2010, s. 1176). Birden fazla anlamı olan mobbing kavramı tüm anlamıyla dilimizde karşılık bulmadığından dolayı İngilizce olarak orijinal tanımı yaygınlaşmış olup genel olarak psikolojik şiddete bağlı bir nevi taciz ve bezdiri anlamında kullanılmaktadır. Mobbing bir tür zorbalıktır ve mobbingi uygulayan kişide zorba olarak nitelendirilir. Diğer canlılar arasında savunma amacıyla kullanılabilen mobbing kavramı insanlar arasında saldırı ve amacıyla kullanılmaktadır. Leymann'a göre kırk beş farklı uygulama biçimi olan mobbing kişinin statüsüne, yaptığı işe, vücut bütünlüğüne, benliğine ve saygınlığına saldırı şeklinde uygulanabilmektedir. Bireyin sözünü kesmek, gülünç duruma düşürmek, kayıtsız kalmak ve yokmuş gibi davranmak mobbingde sıkça uygulanan saldırı biçimleridir. Zorbalığa maruz kalmak suretiyle ilk etapta stres ve strese bağlı sorunlar ile karşı karşıya kalan mağdurların travmatik ilerlemeler neticesinde intihar yoluna başvurdukları bilinmektedir (Ançel, 2012, s. 90-92).

2.5 Stresle Başa Çıkma Yöntemleri

Bu bölümde stres yönetimi ve stresle başa çıkma metotları ayrıntılı olarak açıklanmaya çalışılmıştır.

2.5.1 Stresle başa çıkmada bireysel stres yöntemleri

2.5.1.1 Gevşeme teknikleri

Stres esnasında insanda bulunan bazı kas gruplarında gerilemeler meydana gelmektedir. Kişi daha sağlıklı ve huzurlu bir yaşam sürdürmek için bu gerginliği bir şekilde bertaraf edip gevşemeye ihtiyaç duymaktadır. Aksi halde birçok sağlık sorunu ile birlikte sinirlilik, kızgınlık, öfke hali gibi durumlarla baş başa kalan birey bu durumlar neticesindeki eylemleri ile yine kısır bir döngünün içerisinde olmaktan kurtulamayacaktır. Yaklaşık 10 dakika kadar ayakların yer seviyesinden daha yüksek tutulması ve ortalama 20 dakika kadar vücudun aktifliğini yavaşlatarak beyindeki tüm düşünceleri bir tarafa bırakıp tamamen bir noktaya odaklanma ve /veya güzel

hayaller kurma şeklinde gevşeme teknikleri uygulanabilmektedir. Gevşeme teknikleri; kalp ritminden, tansiyona, mide sorunlarından, vücut ısısının dengelenmesine kadar birçok konuda fayda sağlayacak dolayısıyla kişi kendisini daha dingin ve huzurlu hissedecek stresin zararlı etkilerinden daha az oranda etkilenecektir (Paşa & Kaymaz, 2013, s. 179-180). Allen'e göre gevşeme teknikleri motivasyon, konsantrasyon ve verimlilik anlamında da oldukça faydalı bir rahatlama yöntemidir (Pehlivan, 2019, s. 807).

2.5.1.2 Fiziksel egzersizler

Teknolojinin gelişmesi ile birlikte gerek günlük hayatta gerekse hizmet sektöründe kullanılan efor miktarının düşmesi neticesinde, hareketsiz bir yaşam biçiminin varlığından söz edilebilmektedir. Bu yaşam biçimi genel anlamda kalp –damar sistemini etkilemesi bakımından önemli olup organizmayı bu monoton yaşamın etkilerinden kurtarmak, daha sağlıklı ve daha mutlu bir hayat sürmek için fiziksel egzersizlere ihtiyaç duyulmaktadır. Özellikle stresin hissedilmeye başlandığı veya gizli bir şekilde ortaya çıktığı anlarda vücudun oksijen O₂ ihtiyacı artacak bununla ters orantılı olarak gerilmeye bağlı kan akış hızı ve miktarında düşüş meydana geleceğinden dolayı hücrelerin gerek duyduğu ihtiyaçlar tam anlamı ile karşılanamayacaktır. Fiziksel egzersiz esnasında O₂ alımında ve kan akış hızında artış olması sebebi ile hücrelerin gereksinimleri daha iyi karşılanacak erken yaşlanmaları önlenecek, kalp damar rahatsızlıkları bir şekilde bertaraf edilmiş olacaktır. Yaşam kalitesi açısından fiziksel egzersizler kesinlikle hayatımızın bir parçası konumunda olmalıdırlar (Baltaş & Baltaş, 2018, s. 204-205).

Fiziksel egzersizler aynı zamanda kas iskelet sistemi üzerinde de etkili olacağından dolayı organizmaya fiziksel bir esnek kazandıracak, reflekslerin gelişmesine katkı sağlayacak, kişinin her hangi bir durum karşısındaki tepki süresini kısaltacak, dolayısıyla eksikliği durumunda stres üzerinden dolaylı olarak iş kazalarına sebebiyet verebileceği gibi doğrudan da birçok kazanın kök nedeni olabilecektir.

2.5.1.3 Solunum egzersizleri

Stres ile başa çıkma metotları arasında yer alan nefes egzersizleri diğer egzersizler kadar etkili bir stres yönetim metodudur. Doğru alınan nefes beraberinde daha fazla oksijen girişi sağlayacağından beyin ve kaslar oksijen yetersizliğine maruz kalamamış olacaktır. Bilinen en doğru nefes diyafram nefesi şeklindedir. Yeni doğan

bebekler diyafram nefesi aldıklarından dolayı soluk alış verişlerinde sadece karın bölgeleri hareket eder, dolayısıyla bebek ağlamaları uzak mesafelerden dahi duyulabilmektedir. Bir gülü koklamaya biçimine benzetebileceğimiz diyafram nefesinden büyüme ile birlikte uzaklaşıldığı, soluk alış veriş esnasında karın bölgesi yerine göğüs bölgesinin hareket ettiği gözlemlenmektedir. Diyafram nefesinden farklı şekilde soluk alışverişlerinde akciğerlerin sadece bir kısmı kullanılmaktadır. Oksijen alımında yetersizlik ve karbondioksit atılımında artışa bağlı, ellerde titreme, kan basıncında değişiklik, göz kraması gibi sağlık sorunları ile birlikte, sinirlilik, öfke hali, endişe ve kaygı gibi durumlara da sebebiyet verilecektir. Doğru alınan nefes ile uygulayabileceğimiz solunum egzersizleri stresin zararlarından en az oranda etkilenmemize yardımcı olacaktır (Kaba, 2019, s. 70-71).

2.5.1.4 Beslenme kontrolü

Stres ve beslenme kavramı birbirinden ayrılmayan iki unsur olmakla birlikte, beslenme alışkanlıkları stresi tetiklediği gibi strese beslenme düzenini etkilemekte olup bir kısır döngü halini alabilmektedir. Stres esnasında bir eksiklik ihtiyacı hisseden bireyin, onu yeme içme şeklinde tatmin edebileceğini düşünmesi gibi organizmanın işleyişi bakımından da daha fazla enerjiye ihtiyaç duyması mümkündür. Netice itibari ile ilk başvurulanan besinler arasında olan kafein tüketiminin artışına bağlı olarak kalbin çalışmasında düzensizlikler meydana gelebileceği gibi tuz ve yağ oranı yüksek olan besinlerde tansiyon artışından kaynaklı ruh halinde aksaklıklar baş gösterecektir. Dolayısı ile yanlış ve düzensiz beslenme neticesinde ortaya çıkabilecek bu durum hiç kuşkusuz yine kaygı ve strese sebep olacaktır (Karagül, 2011, s. 38).

Çalışma şartları bakımından şantiye çalışanlarının efor sarfıyatı yüksek olmakta dolayısıyla daha fazla enerjiye ihtiyaç duyabilmektedirler. Genellikle serbest olarak çalışan şantiye işçilerinde özellikle sabah kahvaltısı kültürünün zayıf olması, birçok öğünde yeterli kalori miktarına dikkat etmeksizin beslendikleri bilinmektedir. Bu duruma bağlı protein, karbonhidrat, yağ tuz, vitamin ve mineral gibi besin öğelerinin yetersiz alınması neticesinde bitkinlikten kaynaklanan birçok sağlık sorunu ortaya çıkacaktır. Bu durum stres üzerinden dolaylı olarak iş kazalarına sebebiyet verileceği gibi doğrudan birçok iş kazasına da zemin hazırlayacaktır.

2.5.1.5 Uyku düzeni

İnsan vücudu için gerekli olan en temel ihtiyaçların başında gelen uyku, organizma üzerinde olumsuz anlamda meydana gelen değişikliklerden ilk etkilenen kavramdır. Bilimsel anlamda yapılan çeşitli stres ölçümlerinde uykunun payı oldukça büyük bir öneme sahip olmakla beraber eksikliğinde yaşam kalitesini ciddi boyutta etkileyecek güce sahiptir. Uyku sadece insanlar için değil, birçok canlının doğası gereği hayati bir ihtiyaçtır. Bedensel ve zihinsel anlamda yeterli olgunluğa sahip bireylerde uyku süresi yaklaşık 7 saat kadar iken ilerleyen yaş ile birlikte bu sürelerde ters orantılı olarak azalma meydana gelmektedir. Uyku kavramı, eksikliğinde yorgunluk, bitkinlik, tükenmişlik gibi fiziksel sonuçların yanında; endişe, kaygı, stres, öfke hali gibi durumları da beraberinde getireceğinden dolayı kısır bir döngü meydana gelecek ve bu döngü yine uykusuzluk ile neticelenecektir. Organizmanın uykuya geçebilmesi için orta beyin-pons ve omurilik soğanının bileşiminden meydana gelen beyin kökü adı verilen yapıdan gerekli komutu alması gerekmektedir. Bu yapı, uyanık kalma sinyali gönderdiği takdirde uykunun gerçekleşmesi mümkün olamamaktadır. Bu yapının uyku sinyali göndermemesinin iki ana nedeni olmakla birlikte birincisi harici etkiler olarak nitelendirebileceğimiz dış çevreden kaynaklı ısı, ışık, gürültü gibi kavramlar ikincisi ise dâhili etkiler yani bireyin özünde, iç dünyasında ortaya çıkan zihinsel ve ruhsal kaynaklı uyaranlardır. Bilimsel çalışmalar göstermektedir ki dış çevreden kaynaklı uyaranlara rağmen canlı bir şekilde uyuma eylemini gerçekleştirse dahi organizma gürültü gibi harici uyaranların zararlı etkilerinden uykuda da etkilenmeye devam edecektir. Bu etkileşim netice itibarıyla diğer sağlık sorunları ile beraber uyku kalitesinde de düşüş meydana getirecek nitekim yukarıda ifade etmiş olduğumuz kısır döngünün de bir parçası haline gelecektir (Baltaş & Baltaş, 2018, s. 134-135).

Konuyu şantiye çalışanları açısından ele aldığımızda, tehlike sınıfı ve iş kolu gereği özellikle fiziksel anlamda efor sarfiyatı yüksek olan inşaatlarda iş görenler için uyku kavramı ciddi önem taşımaktadır. Uykunun kalitesinde ve/veya süresinde eksiklik olması durumunda, stres – uykusuzluk / uykusuzluk- stres, kısır döngüsü üzerinden birçok iş kazasına ortam hazırlanmış olacaktır. Düzenli uyku ile birlikte stresin zararlı etkilerinden kurtulmak mümkün olabilmektedir.

2.5.1.6 Meditasyon

Birçok farklı metoda sahip olan meditasyon kavramı esasında zihnın rahatlaması dingin hale gelmesi, ruhun huzurlu hissedilmesi ve bunların yanında anksiyete, endişe, stres gibi durumlardan korunma noktasında ortak gayelere hizmet eden bir tür zihinsel dalış yolculuğu olarak nitelendirilebilir. Zihnın konsantre olabilmesi için bazı ekipmanların yanında sessizlik gibi uygun ortam şartlarında tesis edilmesi gerekmektedir. Yaklaşık olarak 20 ile 50 dakikalık bir süre zarfında belirli kelimeler tekrarlanmak suretiyle gerçekleştirilen meditasyon uygulaması stres ile başa çıkma metotları arasında önemli etkilere sahip olmakla birlikte yaygın olarak kullanılan bir stres yönetim kültürüdür. Öyle ki yurtdışında bir çok iş yerinde meditasyon odaları yer almakta olup belirli bir dönemin sonundaki ölçümlerde nispeten katılımcılara ait verimlilik, motivasyon ve sosyal ilişki gibi kavramlarda artış meydana geldiği gözlemlenmiştir (Pehlivan, 2019, s. 806).

2.5.1.7 İbadet

Dua ve ibadet esnasında insan yalnız olmadığını bilmekle olup kendisini duyan ve gören bir yaratıcının olduğu düşüncesiyle kendisini daha güvende ve huzurlu hissetmekte, O'nunla dilediği gibi konuşabilmektedir. Bu bilinç ve idrakte olan insan ahiret inancı vesilesiyle maruz kaldığı olumsuz durumları imtihan olarak kabul etmekte ve bunun neticesinde bir ödül ile muamele olunacağına inanmakta dolayısıyla olumsuz durumların zararlarından daha az etkilenmektedir (Cengil, 2003, s. 140).

Tamamen inançsız olan bireyin kendisini başıboş bir dünyada amaçsız gelip geçici bir varlık olarak değerlendirme düşüncesi, insanı ölüm kavramı ile bir yokluk âlemine sevk edeceğinden kendisine dahi inancı ve güveni kalmayacak hayatın her anı anlamsız bir hal alabilecektir. Meditasyon kavramında dahi “mantra” gibi sabit kelimeyi söylemek suretiyle konsantre halinde olan insan stres ile baş etmekte iken ibadet esnasında aynı dua kalıplarını ve fiziksel hareketleri teslimiyet ve huşu halinde icra eden insanın stres, endişe ve kaygıyı bertaraf edebilmesi her halükarda mümkün olacaktır. İbadetlerini dini bir vecibe bir misyon olarak benimseyen insan görevini tamamlamış olmanın verdiği rahatlık ile farklı bir huzur halini de yakalayacaktır. İbadet esnasında fiziksel hareketlerin tekrarı neticesinde bir nevi egzersiz

uygulamasını icra eden birey, zihinsel ve ruhsal huzur ile birlikte dolaşım sistemi, kas iskelet sistemi gibi birçok açıdan da nispeten daha sağlıklı olacaktır.

2.5.1.8 Masaj

Bedenin herhangi bir bölgesine fiziksel temas şeklinde uygulanarak bir nevi uyarıcı görevi gören masaj kavramı önemli etkiye sahip bir rahatlama metodudur. Farklı alet ve cihazların yanında çeşidine bağlı olarak genellikle el ile bir kuvvet, titreşim uygulanmak sureti ile gerçekleşen masaj işlemi doğru ve etkili bir şekilde tatbik edildiği takdirde zihinsel, bedensel ve ruhsal anlamda olumlu sonuçlar alınmaktadır. Masajın faydalarını sıralayacak olursak;

1. Cilt ve cilt altı dokusunu uyararak damar yolunda meydana gelen gerginliği azaltır
2. Kan akışını artırmak suretiyle hücrelerin daha iyi beslenmesini sağlar,
3. Cildin elastiki yapısında artışa neden olur,
4. Vücut direncini artırarak bağışıklık sistemini güçlendirmeye yardımcı olur,
5. Solum -sindirim-dolaşım sisteminin daha sağlıklı çalışmasına katkı sağlar,
6. Kaslarda ve vücutta toplanan zararlı türdeki yabancı maddelerin bertaraf edilme sürecini hızlandırır (Kara & Ünver, 2019, s. 30).

Bilhassa şantiye çalışanları açısından baktığımızda efor sarfiyatı bakımından yüksek bir iş kolu olan şantiyede iş görenler, diğer sektörlere nispeten kas sisteminde biriken zararlı maddelerin olumsuz etkilerine daha çok maruz kalmakta dolayısı ile dinlenme ve istirahat kavramlarına daha fazla ihtiyaç duyabilmektedirler. Doğru ve düzenli masaj uygulaması ile birlikte şantiye çalışanları gerginliklerini atarak, kramp vs. gibi kas sisteminin ani reaksiyonlarından kurtulabilir, reflekslerini daha etkin kullanarak fiziksel tepki sürelerini hızlandırabilirler. Zihinsel, fiziksel ve ruhsal anlamda daha sağlıklı hisseden birey stresi bertaraf ederek dolaylı iş kazalarından korunabileceği gibi refleks anlamında tepki sürelerindeki artıştan kaynaklı doğrudan iş kazalarından da kurtulabileceklerdir.

2.5.1.9 Sosyal destek

Sosyal destek adından da anlaşılacağı üzere sosyal çevrenin insana olan katkıları anlamında olmakla beraber, bir nevi kişinin kendisi dışındaki bireylere olan gereksinim boyutunu da ifade etmektedir. Maslow' un ihtiyaç piramidinde orta sırada

yer alan ait olma ve sevgi ihtiyacının karşılanması bakımından sosyal destek büyük önem arz etmektedir. Birebir canlı iletişimde etkisi en fazla olan sosyal desteğin kalitesi, çevremizde yer alan kişilerden ciddi oranda etkilenmektedir. Sosyal desteğe ihtiyaç duyan kişinin karakteristik özellikleri de hissedilen desteğin kalitesini etkilemekte olup gerek sosyal desteği sağlayan gerekse desteği alan tarafı mutlu etmekte, stres, kaygı, endişe ile baş etmede önemli rol oynamaktadır. Örneğin bireyin yeni bir işe başlaması durumunda istifade edeceği sosyal destek kavramı, oryantasyon süreci, verimlilik, kalite gibi konularda da katkı sağlayarak kişinin huzurlu bir iş ortamında stresten uzak kalmasına yardımcı olacaktır (Polatcı, 2015, s. 28).

3. İŞ SAĞLIĞI GÜVENLİĞİ VE İNŞAAT SEKTÖRÜ

Bu bölümde iş sağlığı ve güvenliğine ait kavramlar, Türkiye’de ve Dünyada inşaat sektörleri ile bu sektörlerde meydana gelen iş kazaları ayrıntılı olarak açıklanmaya çalışılmıştır.

3.1 İş Sağlığı ve Güvenliği

3.1.1 İş sağlığı ve güvenliğinin tanımı

Yerli ve yabancı kaynaklarda iş sağlığı ve güvenliği ile ilgili birçok tanım bulmak mümkündür. İş sağlığı ve güvenliği genel anlamda; çalışma ortamlarında iş görenlerin işin yürütümü ile bağlantılı olarak meydana gelen her türlü tehlike ve zararlarından fiziksel, zihinsel ve ruhsal anlamda etkilenmemeleri için hukuk, teknoloji ve sağlık yönünden bir dizi önlemlerin alınması kapsamındaki faaliyetlerdir (Semerci, 2012, s. 3).

3.1.2 İş güvenliği uzmanı

İş Güvenliği Uzmanı, 6331 sayılı Kanun Md. 3/1 b. f ‘de “*İş sağlığı ve güvenliği alanında görev yapmak üzere Bakanlıkça yetkilendirilmiş, iş güvenliği uzmanlığı belgesine sahip mühendis, mimar veya teknik eleman*” olarak tanımlanmaktadır (6331 Sayılı Kanun, 2012).

3.1.3 İş kazası

İş kazası, 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanununun (SSGSSK) 13. Maddesinde tanımlanmaktadır. Bu maddeye göre iş kazası; “*Sigortalının işyerinde bulunduğu sırada, işveren tarafından yürütülen iş veya görev nedeniyle, sigortalının kendi adına ve hesabına bağımsız çalışması durumunda yürütmekte olduğu iş nedeniyle, bir işverene bağlı olarak çalışan sigortalının görevli olarak işyeri dışında başka bir yere gönderilmesi sebebiyle asıl işini yapmaksızın geçen zamanlarda, emziren kadın sigortalının çocuğuna süt vermek için ayrılan zamanlarda ve işverence sağlanan bir taşıtla sigortalının işin yapıldığı yere gidiş*

gelişi esnasında meydana gelen ve sigortalıyı hemen veya daha sonra ruhen ya da bedenen özre uğratan olaydır” (5510 sayılı kanun 2006).

Dünya Sağlık Örgütü (WHO) kazayı: birdenbire oluşan maddi hasar yaralanma ve ölüm gibi arzu edilmeyen neticeler doğuran olay olarak tanımlarken, iş kazasını çalışma ortamında oluşan, makine araç teçhizat ya da insanı zarara uğratan kaza olarak tanımlamıştır (World Health Organization, 2001, s. 97).

3.1.4 Meslek hastalığı

İş yerinde her işin kendisine ait riskleri bulunabilmekte olup bu riskler iş görenlerin sağlık ve güvenliklerini tehdit edebilmektedirler. Belirli işlerin tekrarlanması suretiyle veya uzun süre maruziyetine bağlı olarak aniden ya da belli bir yükümlülük süresi sonunda ortaya çıkan hastalıklar meslek hastalığı olarak nitelendirilmektedirler. Yürütülen işler ve bu hastalıklar arasında bir neden sonuç ilişkisi bulunmaktadır (Yıldız, 2017, s. 15). Her meslek hastalığı iş ile ilgili hastalık olmak ile birlikte her iş ile ilgili hastalık mesleki hastalık sınıfına dâhil edilmemektedir. Bu iki kavramın ayırımının yapılması önem teşkil etmektedir.

3.1.5 Ramak kala

Ramak kelime anlamı olarak bir şeyin gerçekleşmesine çok az kalmak anlamına gelmektedir. İş sağlığı ve güvenliğinde ramak kala deyimi zarar ve hasar verme potansiyeli olduğu halde hiçbir şekilde olumsuz etki oluşturmayan, halk arasında ucuz atlatıldı, kıl payı kaldı, az kalsın oluyordu şeklinde tabir edilen olaylardır. İş kazalarının değerlendirilmesinde önem teşkil etmekte olup kazaların bir nevi öncüsü durumundadır.

3.1.6 Tehlike ve risk

Tehlike ve risk kavramları çoğunlukla birbirinin yerine kullanılan iki kelime olmak ile beraber anlamlarının doğru bilinmesi, doğru tespit edilmesi yapılan çalışmaların sağlıklı ve güvenli olmasının ilk adımıdır. Bir tehdit unsuru niteliğinde olan tehlike kavramı zarar ve hasar verme potansiyelidir.

Risk ise tehlikenin var olduğu durumlarda zararlı ve istenmeyen menfi sonuçların meydana gelme ihtimalidir. Tehlike ve risk kavramlarının bir bütün halinde

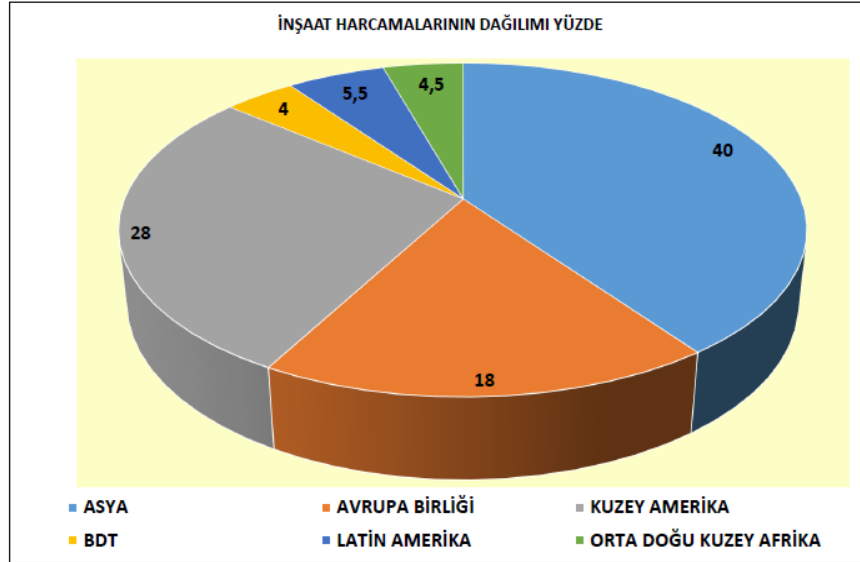
değerlendirilmesi gerekmektedir. Örneğin yüksekte çalışma bir tehlike iken yüksekten düşme bunun riskidir (Özkan, 2005, s. 11).

3.2 İnşaat sektörü ve iş kazaları

Bu kısımda ülkemizde ve dünyada inşaat sektörü ile bu sektörde meydana gelen iş kazaları açıklanmaya çalışılmaktadır.

3.2.1 Dünyada inşaat sektörü

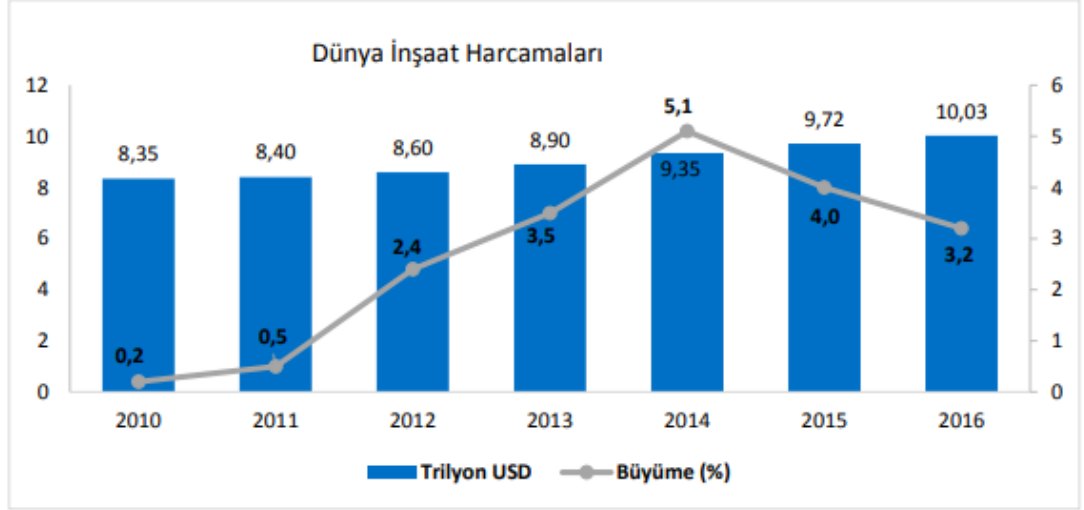
İnşaat istihbarat merkezi (CIC); 2018 yılında 2,7 olarak belirlenen global inşaat sektöründeki büyümenin 2018 ve 2022 yılları arasında yıllık ortalama yüzde 3,7 oranına yükseleceğini öngörmektedir. 2017 yılında 10,4 trilyon ABD Doları olan ve istihdama çok büyük katkı sağlayan bu rakamların 2022 yılında 2 trilyon dolar artış ile 12,4 trilyon dolar seviyesine yükseleceği öngörülmektedir. Batı Avrupa’da inşaat sektörü 2013 ve 2017 yılları arasında binde 13 olan genişleme hızını artırmakta olup 2018 ve 2022 yılları arasında binde 25 oranında yükselerek önceki yıllardan daha hızlı büyüme gerçekleştirecektir. Küresel anlamda inşaat piyasalarının lideri konumunda olan Çin’in büyüme ivmesinde ise dengeli ve kararlı bir azalma yaşanması beklenmektedir (2022 'ye Küresel İnşaat Görünümü Raporu, 2018).

Şekil 3.1: İnşaat pazar dağılımı 2017

Kaynak: Global Construction Handbook 2017, Aecom Oxford) (Ekonomi Ve Strateji Danışmanlık Hizmetleri, 2018, s. 5).

Şekil 3.1’de yer alan grafikte Dünya İnşaat Sektörüne ait harcamalar incelendiğinde; Avrupa Birliği ile Asya ve Kuzey Amerika ülkelerine ait toplamın yüzde 86 gibi büyük orana sahip olduğu görülmektedir.

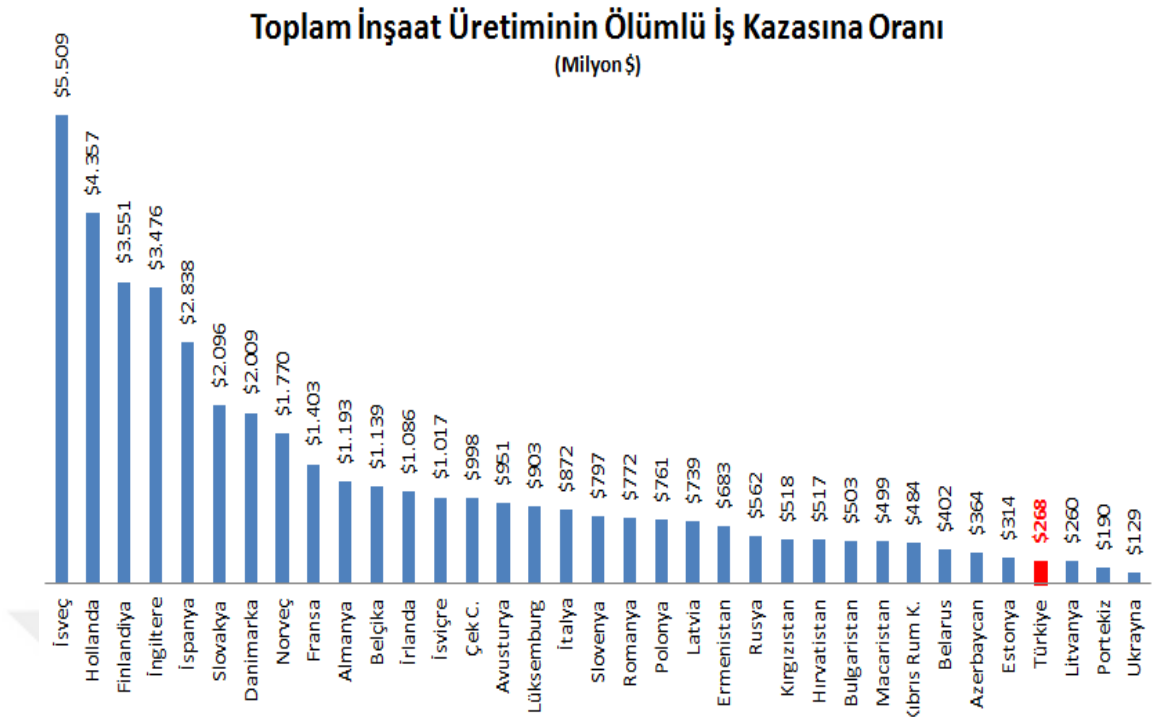
Şekil 3.2: Dünyadaki inşaat harcamaları

Kaynak: Global Construction Handbook 2016, AECOM OXFORD) (Tuncer, 2019, s. 26).

Şekil 3.2’de yer alan grafik incelendiğinde; Dünyadaki inşaat sektörüne ait harcamaların 2014 yılında 9,35 milyar düzeyinden 2016 yılında 10,03 milyar dolar seviyesine yükseldiği dünya ekonomisine ve istihdamına büyük katkı sağladığı görülmektedir.

3.2.2 İnşaat sektöründe meydana gelen iş kazalarının dünyada yeri

Gelişmişlik seviyesi düşük olan ülkelerin inşaat sektöründe özellikle genç işçiler çalışmaktadırlar (İLO, 2017). İnşaatlarda çocukların çalıştırılması birçok ülke tarafından yasaklanmış olsa da çocuk işçiliği tehlikeli bir biçimde devam etmektedir (IPEC, 2011). İnşaat sektöründe iş kazası ve meslek hastalıklarının çok sık yaşanması, kendisine özgü çalışma koşulları ve tabiatı sebebi ile diğer sektörlerden farklı olmasından kaynaklanmaktadır. Örneğin yüksekte düşme, göçük, iş makinası kazaları, tozlu çalışma koşulları ve atmosferik şartlar inşaatın doğasına verilebilecek örnekler arasında yer almaktadır (İLO, 2018, s. 19).

Şekil 3.3: Dünyada toplam inşaat üretiminin ölümlü iş kazasına oranı (2011-2012)

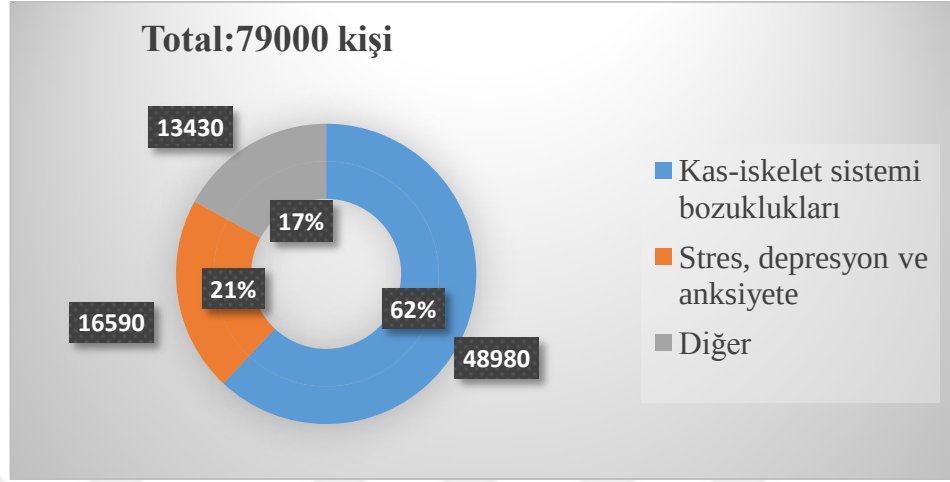
Kaynak: (ILO, EUROSTAT, UNECE) (Bloomberg).

Şekil 3.3’de yer alan grafiğe göre; İsveç’te 5,5 milyar dolarlık bir inşaat üretiminde bir çalışan yaşamını yitirmekte iken Türkiye’de 268 milyon dolarlık bir inşaat üretiminde bir çalışan hayatını kaybetmekte olup bu rakam Ukrayna’da 129 milyon dolarlık inşaat üretimde bir çalışanın ölümü şeklindedir.

Uluslararası Çalışma Örgütü’nün son verilerine göre bir yılda yaşanan iş kazaları yılda 380.000’den fazla kişinin yaşamını yitirmesine sebep olmaktadır. Bu rakam meslek hastalıklarında yılda 2,4 milyon kişinin ölümü olarak kaydedilmiştir. Toplamda 2.78 milyon kişi bu sebeplerle yaşama hakkını kaybetmektedir. Bu rakamların yüzlerce kat fazlası yaralanmalar yaşanmakta olup bu rakamın 374 milyon olduğu tahmin edilmektedir. Bu kaza ve hastalıklar kazazedelerin istihdamı ve hayatını idame noktasında tıbbi, sosyal ve ekonomik anlamda ciddi sorunlar yaşamalarına neden olmaktadır (ILO, 2018, s. 7).

ILO verilerine göre (Creating Safe and Healthy Workplaces for All, Laborstat); Yılda ortalama 100.000 kişi asbeste maruziyet sebebi ile hayatını kaybetmektedir. Hindistan’da taş kırmada çalışanların her üç kişiden biri silis tozuna maruziyet sebebi ile ölümcül akciğer hastalığı olan silikosiz adı verilen meslek hastalığına tutulmuş durumdadır. Tüm dünyada istihdamın önemli kaynakları arasında yaralan inşaat

sektöründe meydana gelen iş kazalarında her yıl 60.000 kişi hayatını kaybetmektedir. Bu rakam yaklaşık olarak 9 dakikada bir, şantiyelerde ölümcül iş kazası yaşandığına tekabül etmektedir (TMMOB, 2018, s. 1-2).

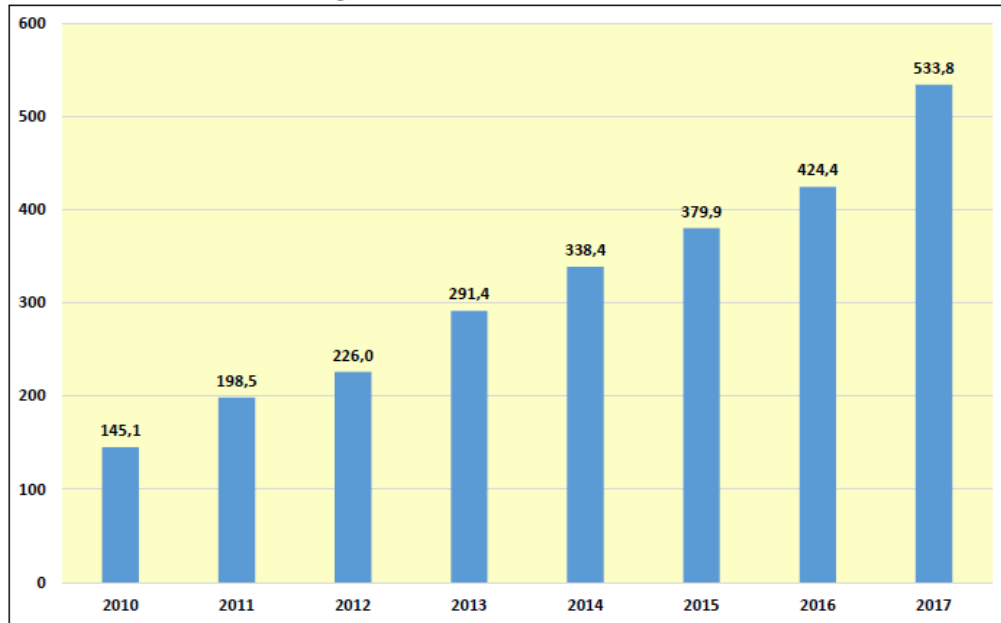
Şekil 3.4: Büyük Britanya’da inşaat sektöründeki iş ile ilgili hastalıkların dağılımı

Kaynak: (Construction statistics in Great Britain, 2019).

Şekil 3.4’de yer alan grafik incelendiğinde; Büyük Britanya’daki inşaat sektöründe iş ile ilgili hastalıklardan muzdarip olan 79.000 kişi arasından yüzde 62 gibi önemli bir oran ile 48.980 kişi kas iskelet sistemi rahatsızlıklarına maruz kaldığını dile getirmiştir. Bunu yüzde 21 gibi önemli bir oranla strese bağlı hastalıklar takip etmektedir. Buradan hareketle fiziksel efor sarfıyatı çok yüksek olan inşaat sektöründe kas iskelet sistemi rahatsızlıklarından hemen sonra stres kaynaklı hastalıkların görüldüğü söylenebilir.

3.2.3 Türkiye’de inşaat sektörü

Yer altı ve yer üstü faaliyetleri ile hayatı kolaylaştıran, ülkeleri gelişmişlik seviyesine çıkaran tüm yapıların temelini inşaatlar oluşturmaktadır. Tüm dünyada olduğu gibi ülkemizde de inşaat sektörü istihdama büyümeye ve gelişmeye katkı sağlayan, kendisine bağlı 200 civarında alt sektörü bünyesinde barındıran “ekonominin lokomotif” sayılabilecek bir konumda yer almaktadır. Ülkemizde inşaat sektörü alt sektörler ile birlikte toplamda Gayri Safi Milli Hasılanın (GSMH) yüzde 30’unu oluşturmaktadır (İNTES, 2018, s. 1).

Şekil 3.5: Türkiye’de inşaat harcamaları (milyar TL)

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu (ESDH, 2018, s. 13)

Ülke ekonomisine ve istihdama büyük değer katan inşaat faaliyetleri arasında ülke sınırları dışında icra edilen Türk müteahhitlik hizmetleri de büyük öneme sahiptir. Bu alanda ilk hizmet 1972 yılında Libya’da 109 milyon ABD Doları bedelindeki Tripoli Liman İnşaatıdır. Türk müteahhitlik sektörü 2004 yılında 10 milyar ABD Doları seviyesinin üzerinde projelere imza atarak bir ilki başarmıştır. 2006 yılında bu rakam 20 milyar ile devam ederken 2012 ve 2013 yıllarında 30 milyar dolar ile yeni bir rekor gerçekleştirmiştir. 2015 ve 2016 yıllarında küresel iktisadi dalgalanmalar sebebi ile yaşanan düşüş 13,9 ve 15,6 milyar dolar olarak gerçekleşmiş olup bu rakam 2018 yılında yeniden 20 milyar dolara yükselerek 2019 yılında 19,1 milyar dolar olarak kayıtlara geçmiştir (İNTES, 2020, s. 43).

Çizelge 3.1 : 2020 Mayıs ayına verilerine göre Türkiye’deki inşaat sektörüne ait işyeri ve zorunlu sigortalı sayısı

2020 Mayıs İnşaat Sektörü		
Nace	İşyeri Sayısı	Çalıştırılan Sigortalı Sayısı
41 (Bina İnşaatı)	86.484	700.143
42 (Bina dışı yapıların inşaatı)	10.678	268.299
43 (Özel inşaat faaliyetleri)	51.889	249.566
Toplam	149.051	1.218.008

Kaynak: (Sosyal Güvenlik Kurumu, 2020).

Yukarıdaki 3.1 numaralı çizelgede 2020 SGK istatistik yılları verilerine göre; Türkiye’de inşaat sektörüne ait toplam iş yeri sayısı 149.051 ve sektörde istihdam edilen zorunlu sigortalı sayısı 1.2180.08 kişi olarak belirtilmiştir.

Çizelge 3.2 : Toplam istihdam ve inşaat sektörü verileri

Yıllar	Tarım Dışı İstihdam/kişi	İnşaat Sektörü/ kişi	İnşaat Sektörü/Tarım Dışı İstihdam
2005	15.553.000	1.171.000	7,53%
2006	15.241.000	1.189.000	7,80%
2007	15.588.000	1.224.000	7,85%
2008	15.959.000	1.125.000	7,00%
2009	16.324.000	1.297.000	7,94%
2010	17.082.000	1.442.000	8,44%
2011	18.079.000	1.512.000	8,36%
2012	19.080.000	1.647.000	8,63%
2013	19.755.000	1.753.000	8,87%
2014	20.632.000	1.829.000	8,86%
2014	20.632.000	1.829.000	8,86%
2015	21.445.000	1.878.000	8,75%
2016	24.833.000	1.836.000	7,39%
2017	23.118.000	2.057.000	8,89%
2018	22.860.000	1.615.000	7,06%
2018 Kasım	23.291.000	1.838.000	7,89%
2019 Kasım	23.293.000	1.585.000	6,80%

Kaynak: TÜİK hane halkı işgücü istatistikleri (İNTES, 2020, s. 11).

3.2.4 İnşaat sektöründe meydana gelen iş kazalarının Türkiye’deki yeri

Türkiye’de iş kazalarının sık yaşandığı bir sektör olan inşaatların özüne mahsus olan çalışma şartları bu kazaların temelini oluşturmaktadır. Endüstri sektöründe olduğu gibi bir üretim sürecine sahip olmayan inşaatlar, proje bazlı ve yoğun emek gerektiren bir iş koludur. Çalışma koşulları, sürekli değişen projeler ve bunları neticesinde ortaya çıkan stres faktörü inşaatlarda yaşanan iş kazalarına sebep olmaktadır (Çelik, 2019, s. 60). Türkiye’de 2010 ve 2017 yılları arasında inşaat sektöründe 189.650 adet iş kazası yaşanmıştır. Bu kazalarda yaşamını yitiren kişi sayısı 5.307 olarak kaydedilmiştir (Avcı & Selçuk, 2020, s. 143).

Ülkemizde özellikle madencilik ve inşaat alanında İş Güvenliği, 13 Mayıs 2014’de Manisa’nın Soma ilçesinde meydana gelen ve 301 madencinin yaşamını yitirdiği

faciadan sonra yeni bir boyut kazanmış olup Uluslararası Çalışma Örgütü (ILO) ile görüşmeler başlatılmıştır. 16 ve 17 Ekim 2014 tarihinde gerçekleşen toplantı neticesinde Ülkemizde İş Güvenliğinin geliştirilmesi konusunda ILO’nun teknik destek sağlamasında ortak kararlar alınmıştır. Bu destek 2015 ocak ayı itibariyle uygulanmaya başlamıştır. Bu gelişmeler ile birlikte Türkiye 23.03.2015 tarihinde Uluslararası Çalışma Örgütü ILO’nun 1995 tarihli 176 numaralı Madenlerde Güvenlik ve Sağlık Sözleşmesi ile 1988 tarihli 167 numaralı İnşaat İşlerinde Güvenlik ve Sağlık sözleşmelerini kabul etmiştir (İLO, 2015-2016).

Çizelge 3.3 : İnşaat sektöründe iş kazası geçiren sigortalıların Nace koduna göre dağılımı (2018)

Nace	İş Kazası Geçiren Sigortalı Sayısı	%
41 (Bina İnşaatı)	41759	54,12
42 (Bina dışı yapıların inşaatı)	27639	35,69
43 (Özel inşaat faaliyetleri)	7759	10,05
Toplam	77157	100,00

Kaynak: (SGK İstatistik Yılları, 2018).

Çizelge 3.4 : İnşaat sektördeki iş kazası sonucu ölümlerin Nace koduna göre dağılımı (2018)

Nace	Ölüm sayısı	%
41 (Bina İnşaatı)	360	60,91
42 (Bina dışı yapıların inşaatı)	162	27,41
43 (Özel inşaat faaliyetleri)	69	11,69
Toplam	591	100,00

Kaynak: (SGK İstatistik Yılları, 2018).

Yukardaki 3.3 ve 3.4 nolu çizelgelerde 2018 SGK istatistik yıllarına ait veriler incelendiğinde; Türkiye’de inşaat sektöründe iş kazası geçiren toplam sigortalı sayısı olan 77.157 kişi arasından 591 kişinin hayatını kaybettiği görülmektedir.

SGK verilerine göre; 2017 yılında Türkiye’de meydana gelen toplam 359.653 iş kazasının yüzde 17,5’i gibi büyük bir oran ile 62.802’si inşaatlarda gerçekleşmiştir. Meydana gelen iş kazaları sonucu hayatını kaybeden kişi sayısı 1.633 iken bu rakam inşaatlarda 587 olarak kaydedilmiştir. Bu da demek oluyor ki ülkemizde gerçekleşen her üç ölümlü iş kazasından biri inşaat sektöründe yaşanmaktadır. 2020 Temmuz sonu itibariyle ülkemizde inşaat sektöründeki aktif işyeri sayısı 164.751, aktif çalışan

sayısı 1.237.952, iş güvenliği uzmanı sayısı 11.288 ve iş yeri hekimi sayısı 6.476 olarak kaydedilmiştir (TC Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı İSGGM).

3.3 Uluslararası Alanda İş Sağlığı Güvenliği

3.3.1 Dünya sağlık örgütü (WHO)

Dünya Sağlık Örgütü (World Health Organization WHO); yeryüzünde insanlara mümkün olduğunca daha sağlıklı yaşam olanağı sunmak amacıyla 7 Nisan 1948 yılında kurulan, halk sağlığı ile ilgili çalışmalar yürüten, merkezi İsviçre'nin Cenevre kentinde olan Birleşmiş Milletlere bağlı bir örgüttür (Muti, 2014, s. 20).

3.3.2 Uluslararası çalışma örgütü (İLO)

Merkezi İsviçre'nin Cenevre kentinde olan İLO (International Labour Organisation) uluslararası çalışma politikalarının izlenmesi ve geliştirilmesi yönünde çalışmalar yürütmek amacıyla 29 Ekim 1919 yılında kurulmuştur. Uluslararası Çalışma Örgütü çalışanların iş kazaları ve meslek hastalıklarına karşı muhafaza edilmesini sosyal anlamda adil olunmanın temel şartları arasında kabul etmektedir (Semerci, 2012, s. 31).

3.3.3 Avrupa iş sağlığı ve güvenliği ajansı

Ülkemizin de aday olarak gözlemci konumunda katılım sağlamış olduğu (EU-OSHA) Avrupa İş Sağlığı ve Güvenliği Ajansı, iş sağlığı ve güvenliği kültür yapısının global anlamda tesis ve teminine katkı sağlayabilecek tutarlı sağlam bilgi bankası oluşturmak, kampanya araştırma ve incelemeler geliştirmek amacıyla 1994 yılının temmuz ayında İspanya'da kurulmuştur (Bilim, 2018, s. 12).

4. METODOLOJİ VE YÖNTEM

Bu bölümde; araştırmanın yöntemi, veri toplama araçları, evren ve örneklem ile kullanılan istatistiksel teknikler hakkında bilgilere yer verilmiştir.

4.1 Araştırmanın Yöntemi

Araştırma, ilişkisel tarama modeline göre yürütülecektir. Tarama modeli araştırmalar Karasar'ın (2005, s.77) belirttiği gibi, “Geçmişte ya da halen var olan durumu var olduğu şekliyle betimlemeyi amaçlayan araştırma yaklaşımlarıdır. Araştırmaya konu olan olay, birey ya da nesne, kendi koşulları içinde ve olduğu gibi tanımlanmaya çalışılır. Onları, herhangi bir şekilde değiştirme, etkileme çabası gösterilmez”.

Araştırma süresince araştırmanın kuramsal temelini oluşturmak üzere ilgili alan yazın taranmıştır. İnşaat sektöründe meydana gelen iş kazaları ve iş görenlerin stres düzeyleri incelenerek, stresin meydana gelen iş kazaları üzerindeki etkisi belirlenmiştir. Bu amaçla İstanbul ili Kadıköy ilçesinde yer alan Fikirtepe kentsel dönüşüm projesinde faaliyet gösteren bir inşaat firmasının çalışanlarına anket formu uygulanmıştır. Çalışma grubuna 34 sorudan oluşan bir anket uygulanmış olup elde edilen veriler SPSS 20,0 programında analize tabi tutulmuştur. Analizlerde kullanılan istatistiki teknikler; “Bağımsız 2 Grup t-Testi”, “Tek Faktörlü Varyans Analizi (ANOVA)”, “Tukey Çoklu Karşılaştırma testleridir”. Elde edilen verilerden yola çıkılarak istatistiksel sonuçlar ve öneriler geliştirilmiş olup sonuçlar bilimsel temelde incelenmiş ve tartışılmıştır.

4.2 Araştırmanın Evren ve Örneklemi

Araştırmanın çalışma evreni İstanbul ili Kadıköy ilçesi sınırları içinde yer alan Fikirtepe semtinde bulunan kentsel dönüşüm projesinde faaliyet gösteren bir inşaat firmasına ait iş görenlere yöneliktir. Şirkette çalışan 506 sayıdaki çalışan arasından rasgele (random) seçilen 201 sayıda çalışan araştırmanın örneklemi (çalışma

grubunu) oluşturmaktadır. Bu amaçla geliştirilen ölçme aracının geçerliliği ve güvenilirliği gerçekleştirilmiştir.

Örneklem Sayısı hesaplaması Toplam kütle sayısının bilinmesi koşulu ile aşağıdaki formülle hesaplanmaktadır:

$$n = \frac{Nt^2 pq}{d^2 (N-1) + t^2 pq}$$

4.1

N: Ana kütlenin büyüklüğü

n: Örneklem büyüklüğü

p: Olayın yaşanma olasılığı

q: 1-p (veya ilgilenilen olayın yaşanmama olasılığı)

d: Kabul edilen $\pm$ örnekleme hata oranı

t (α, sd): α anlamlılık düzeyinde, serbestlik derecesine göre t tablosu kritik değeri (Çözüm Araştırma, 2020).

4.3 Verilerin Toplanması

Bu ölçme aracı, “*İnşaat Sektöründe Çalışanların Yaşadıkları Stresin İş Kazalarına Etkisinin Belirlenmesi*” adlı Yüksek Lisans Tez’inin temelini oluşturacak bilimsel verilere ulaşmak ve çözüm önerileri sunmak amacıyla geliştirilmiştir. İstanbul ili Kadıköy ilçesi sınırları içinde yer alan Fikirtepe semtinde bulunan kentsel dönüşüm projesinde faaliyet gösteren bir inşaat firması ziyaret edilmek suretiyle tamamı erkeklerden oluşan çalışanlara uygulanmıştır.

Araştırmada kullanılan anket üç bölüm olarak hazırlanmış olup. Birinci bölümde yaş, medeni durum, eğitim durumu, meslek, gibi 9 adet demografik soru yer almaktadır. Ölçme aracının ikinci bölümünde ise iş görenlerin stres düzeylerini ve bunun iş kazalarına olan etkilerini belirlemeye yönelik 25 adet soru bulunmaktadır. İkinci bölümde yer alan soruları; 1-kesinlikle katılmıyorum, 2- katılmıyorum, 3-kararsızım, 4-katılıyorum, 5-kesinlikle katılıyorum ifadeleri ile eksiksiz cevaplamaları ve bunu yaparken ciddi, samimi ve gerçekçi olmaları istenmektedir. Anketin ikinci bölümünde 5’li Likert ölçeği kullanılmıştır. Üçüncü bölümde iş görenlerin eklemek istediklerine dair açık uçlu kısım bırakılmıştır. Ölçme aracının tamamı yüz yüze gerçekleştirilmiş olup ortalama yanıtlama süresi 13-15 dakikadır.

4.4 Verilerin Analizi

Anketin (ölçme aracının) ilk bölümünde yer alan katılımcılara ait demografik bilgilerin dağılımı frekans analizi ile incelenmiştir. İnşaat Sektöründe Çalışanların Yaşadıkları Stresin İş Kazalarına Etkisi ile ilgili İfadelere verilen cevaplar ifadeye katılım düzeyine göre 1-5 aralığında (kesinlikle katılıyorum için 5, kesinlikle katılmıyorum için 1 puan) skorlandırılmış ve her bir katılımcı için ifadeye katılım skoru elde edilmiştir. Elde edilen skorların normal dağılıma uygun olup olmadığı Kolmogorov Smirnov ve Shapiro Wilks testi ile incelenmiş ve verilerin normal dağılıma uygun olduğu görülmüştür. İfadelere katılım düzeylerinin medeni durum ve şantiye yatakhanelerini kullanma gibi iki kategorili değişkenlere göre anlamlı farklılık gösterip göstermediği bağımsız gruplarda t testi ile incelenmiştir. Yaş, eğitim durumu, günlük çalışma süresi, çalışma türü, görev, meslekteki çalışma süresi, iş kazası yaşama durumu gibi iki kategoriden fazla kategoriye sahip değişkenlere göre anlamlı düzeyde farklılık gösterip göstermediği tek yönlü varyans analizi ile incelenmiştir. Tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonucunda gruplar arasında anlamlı farklılık çıkması halinde farklılığın hangi gruptan kaynaklandığını tespit etmek için TUKEY testi yapılmıştır. Analizler %95 güven düzeyinde SPSS 20,0 yazılımı ile yapılmıştır.

5. BULGULAR

Bu bölümde “*İnşaat Sektöründe Çalışanların Yaşadıkları Stresin İş Kazalarına Etkisinin Belirlenmesi* ” amacıyla oluşturulan anket çalışması inşaat sektörüne ait 225 çalışana uygulanmış olup hatalı, eksik, özensiz, gayriciddi biçimde doldurulduğundan şüphe duyulan 24 anket analize dâhil edilmemiş olup ayrıca saklanmaktadır. Tamamı doldurulan ve geçerli olduğu kanaatine varılan 201 anket formu analize dâhil edilmiştir.

5.1 Ankete Katılan Çalışanların Demografik Bilgilerin Dağılımı

Katılımcılara ait demografik bilgilerin analizi frekans analizi ile incelenmiş sonuçlar Çizelge 5,1 'de verilmiştir.

Çizelge 5.1 : Ankete katılan bireylere ait demografik bilgilerin dağılımı

DEMOGRAFİK ÖZELLİKLER		n	%
Yaş	18-24	64	31,8
	25-29	44	21,9
	30-34	30	14,9
	35-44	44	21,9
	45-49	11	5,5
	50-54	6	3,0
	55-59	2	1,0
	Total	201	100,0
Medeni Durum	Evli	109	54,2
	Bekâr	92	45,8
	Total	201	100,0
Eğitim Durumu	Okuma yazma bilmeyen	2	1,0
	Okuryazar	5	2,5
	İlkokul	41	20,4
	Ortaokul	73	36,3
	Lise	53	26,4
	Ön Lisans	12	6,0
	Lisans	14	7,0
	Lisansüstü	1	,5
	Total	201	100,0

Çizelge 5.1: Devamı

Günlük Çalışma Süresi	8 saatten az	49	24,4
	8-10 saat	145	72,1
	11-12 saat	6	3,0
	12 saat ve üzeri	1	,5
	Total	201	100,0
Çalışma türü	Gündüz	200	99,5
	Vardiyalı	1	,5
	Total	201	100,0
Görev	Kalıpçı	8	4,0
	Demirci	8	4,0
	Alçı-sıva-boya	55	27,4
	Tesisatçı	25	12,4
	Düz işçi	55	27,4
	Seramik döşemeci	50	24,9
	Total	201	100,0
Aynı mesleğin yapıldığı süre	1 yıldan az	22	10,9
	1-5 yıl	63	31,3
	6-10 yıl	46	22,9
	11-15 yıl	28	13,9
	16-20 yıl	27	13,4
	20+	15	7,5
	Total	201	100,0
İş kazası geçirme durumu	1 kez	6	3,0
	Hayır	192	95,5
	Birden fazla	3	1,5
	Total	201	100,0
Şantiye yatakhaneinde mi kalmaktasınız?	Evet	159	79,1
	Hayır	42	20,9
	Total	201	100,0

Yaş gruplarına göre dağılım incelendiğinde 18-24 yaş grubu kişilerin oranı %31,8, 25-29 yaş grubu kişilerin oranı %21,9, 30-34 yaş grubu kişilerin oranı %14,9, 35-44 yaş grubu kişilerin oranı %21,9, 45-49 yaş grubu kişilerin oranı %5,5, 50-54 yaş grubu kişilerin oranı %3 olup 55-59 yaş grubu kişilerin oranı %1'dir. Katılımcıların %54,2'si evli, %45,8'i ise bekârdır. Eğitim durumuna göre dağılım incelendiğinde okuma yazma bilmeyenlerin oranı %1, okuryazar olanların oranı %2,5, ilköğretim mezunu olanların oranı %20,4, ortaokul mezunu olanların oranı %36,3, lise mezunu olanların oranı %26,4 olup ön lisans mezunu olanların oranı %6, lisans mezunu oranı %7, lisansüstü mezunu oranı ise %0,5'tir. Günlük çalışma süresine göre dağılım

incelendiğinde; 8 saatten az çalışanların oranı %24,4, 8-10 saat çalışanların oranı %72,1, 11-12 saat çalışanların oranı %3 olup 12 saat ve üzeri çalışanların oranı ise %0,5'tir. Çalışma türüne göre dağılım incelendiğinde; gündüz çalışanların oranı %99,5, vardiyalı çalışan bir kişinin oranı ise %0,5'tir.

Çizelge 5,1' de Görevlere göre dağılım incelendiğinde; kalıpcı olanların oranı %4, demirci olanların oranı %4, alçı-sıva-boya işleri ile uğraşanların oranı %27,4, tesisatçı olanların oranı %12,4, düz işçi olanların oranı %27,4 olup seramik döşemeci olanların oranı %24,9'dur. Aynı mesleği yapma süresine göre dağılım incelendiğinde; 1 yıldan az süre ile yapanların oranı %10,9, 1-5 yıl süre ile yapanların oranı %31,3, 6-10 yıl süre ile yapanların oranı %22,9, 11-15 yıl süre ile yapanların oranı %13,9, 16-20 yıl süre ile yapanların oranı %13,4 olup 20+ yıl süre ile yapanların oranı %7,5'tir. Katılımcıların %3'ü bir kez, %1,5'i birden fazla iş kazası geçirmişken %95,5'i iş kazası geçirmemiştir. Katılımcıların %79,1'i şantiye yatakhaneğinde kaldığını, %20,9'u ise şantiye yatakhaneğinde kalmadığını belirtmiştir.

5.2 Çalışanların Yaşadıkları Stresle İlgili İfadelere Katılım Düzeylerinin Yaş Gruplarına Göre Değişimi

Çalışanların yaşadıkları stresle ilgili ifadelere katılım düzeylerinin ortalamaları ve bu ortalamalar arasındaki farkın anlamlı olup olmadığının tespiti için yapılan tek yönlü varyans analizi sonuçları verilmiştir.

Çizelge 5.2 : Yaş gruplarına göre ifadelere katılım düzeyinin dağılımı

	Yaş Grubu	N	Ortalama	Std. Deviation	F	p
Şantiye alanında strese sebep olan durumların olduğunu düşünürüm.	18-24	64	2,83	1,46	3,539	0,008*
	25-29	44	3,64	1,38		
	30-34	30	2,80	1,58		
	35-44	44	3,66	1,52		
	45+	19	3,00	1,73		
	Total	201	3,20	1,54		
Çalışma esnasında hava şartları, gürültü, aydınlatma, çalışma ortamı gibi kavramlar stres oluşumu üzerinde etkilidir.	18-24	64	3,19	1,38	0,811	0,519
	25-29	44	3,30	1,55		
	30-34	30	3,07	1,44		
	35-44	44	3,61	1,47		
	45+	19	3,32	1,38		
	Total	201	3,30	1,44		

Çizelge 5.2: Devamı

Şantiye alanında çalışanların iş kazası riski altında olduğunu düşünürüm.	18-24	64	3,36	1,47	1,996	0,097
	25-29	44	3,52	1,56		
	30-34	30	2,67	1,49		
	35-44	44	3,57	1,47		
	45+	19	3,11	1,66		
	Total	201	3,31	1,53		
Çalışma ortamında tehlikeden kaynaklı endişe taşıyorum.	18-24	64	3,13	1,44	0,527	0,716
	25-29	44	3,14	1,56		
	30-34	30	3,03	1,59		
	35-44	44	3,48	1,47		
	45+	19	3,16	1,54		
	Total	201	3,19	1,50		
Yaptığım işten mutlu değilim.	18-24	64	2,22	1,33	0,915	0,456
	25-29	44	1,89	1,13		
	30-34	30	2,27	1,48		
	35-44	44	2,41	1,53		
	45+	19	2,21	0,85		
	Total	201	2,19	1,32		
Yaptığım işten dolayı kazancımın yeterli olduğunu düşünürüm.	18-24	64	3,11	1,32	2,122	0,080
	25-29	44	2,64	1,54		
	30-34	30	2,60	1,33		
	35-44	44	2,48	1,53		
	45+	19	2,26	1,24		
	Total	201	2,71	1,43		
İş yerinde çalışma arkadaşlarımla anlaşmazlık yaşamam.	18-24	64	3,28	1,51	2,149	0,076
	25-29	44	3,61	1,37		
	30-34	30	3,07	1,51		
	35-44	44	2,93	1,55		
	45+	19	2,58	1,46		
	Total	201	3,18	1,50		
Çalışma esnasında kendimi yoğun olarak stresli ve gergin hissedirim.	18-24	64	2,27	1,16	1,438	0,223
	25-29	44	2,59	1,37		
	30-34	30	2,57	1,43		
	35-44	44	2,86	1,61		
	45+	19	2,79	1,23		
	Total	201	2,56	1,37		
İşyerinde karşılaştığım zorluklarla başa çıkamayacağım kaygısı yaşarım.	18-24	64	2,27	1,29	0,817	0,516
	25-29	44	2,59	1,47		
	30-34	30	2,33	1,49		
	35-44	44	2,50	1,45		
	45+	19	2,84	1,42		
	Total	201	2,45	1,41		

*p<0,05

Tek yönlü varyans analizi sonuçlarına göre;

- Şantiye alanında strese sebep olan durumların olduğunu düşünürüm.

İfadesine katılım düzeyi yaş gruplarına göre anlamlı düzeyde farklılık göstermektedir ($p<0,05$). Anlamlı farklılık gösteren bu ifade için farklılığın hangi gruptan kaynaklandığını tespit etmek amacıyla yapılan TUKEY Testi sonuçlarına göre;

“Şantiye alanında strese sebep olan durumların olduğunu düşünürüm” ifadesi için; 25-29 ve 35-44 yaş grubu kişilerin ifadeye katılım düzeyi 18-24 ve 30-34 yaş grubu kişilerden anlamlı derecede daha yüksektir.

Çizelge 5.2: Devamı

	Yaş Grubu	N	Ortalama	Std. Deviation	F	p
Çalışma saatleri sonunda, mesaiye bırakılmaktan rahatsız olurum.	18-24	64	2,48	1,27	1,239	0,296
	25-29	44	2,75	1,53		
	30-34	30	2,90	1,69		
	35-44	44	2,95	1,57		
	45+	19	3,21	1,51		
	Total	201	2,78	1,49		
Çalışma şartlarının zorluğu ve iş güvencemin olmaması kaygı oluşturur.	18-24	64	3,36	1,46	0,726	0,575
	25-29	44	3,41	1,53		
	30-34	30	2,87	1,76		
	35-44	44	3,43	1,65		
	45+	19	3,37	1,57		
	Total	201	3,31	1,57		
Stresi yönetmek için fiziksel egzersizler ve nefes egzersizlerini uyguladım.	18-24	64	3,11	1,31	1,813	0,128
	25-29	44	3,11	1,42		
	30-34	30	2,87	1,50		
	35-44	44	3,43	1,35		
	45+	19	2,47	1,43		
	Total	201	3,08	1,40		
Herhangi bir sıkıntımda olduğunda iş arkadaşlarımla paylaşır stresimi azaltmaya çalışırım.	18-24	64	3,72	1,21	1,988	0,098
	25-29	44	3,66	1,38		
	30-34	30	3,00	1,58		
	35-44	44	3,50	1,42		
	45+	19	3,05	1,61		
	Total	201	3,49	1,41		
Stres altında öfkemi kontrol ederim.	18-24	64	3,73	1,24	2,074	0,086
	25-29	44	3,82	1,33		
	30-34	30	3,20	1,54		
	35-44	44	3,20	1,68		
	45+	19	3,11	1,66		
	Total	201	3,50	1,47		

Çizelge 5.2: Devamı

İş güvenliği için verilen	18-24	64	3,69	1,34		
kişisel koruyucuların	25-29	44	4,18	1,17		
(baret, emniyet kemeri,	30-34	30	3,73	1,31	0,956	0,433
eldiven, iş ayakkabısı,	35-44	44	3,80	1,49		
gözlük) yeterli koruma	45+	19	3,84	1,57		
sağladığını düşünürüm.	Total	201	3,84	1,36		
İş yüküm bir günlük	18-24	64	2,73	1,29		
çalışma süresine	25-29	44	3,27	1,53		
sığmayacak kadar ağır.	30-34	30	3,17	1,53	1,452	0,218
	35-44	44	3,34	1,60		
	45+	19	3,05	1,47		
	Total	201	3,08	1,47		
İş yerinde streten	18-24	64	2,67	1,38		
kaynaklı iş kazası	25-29	44	3,05	1,57		
geçirme kaygısı taşıyım.	30-34	30	2,50	1,55	2,501	0,044*
	35-44	44	3,45	1,50		
	45+	19	2,84	1,68		
	Total	201	2,92	1,53		
İş yerinde kendimi	18-24	64	2,36	1,23		
sürekli stres altında	25-29	44	3,00	1,56		
hissederim ve bu da	30-34	30	2,73	1,66	2,557	0,040*
uyumumu olumsuz	35-44	44	3,14	1,58		
yönde etkiler.	45+	19	3,21	1,58		
	Total	201	2,81	1,51		
Yaptığım işlerin	18-24	64	3,94	1,36		
beğenilmesi kendimi	25-29	44	3,95	1,36		
rahat hissetmemi sağlar.	30-34	30	3,73	1,41	0,259	0,904
	35-44	44	4,00	1,43		
	45+	19	3,74	1,41		
	Total	201	3,91	1,38		
Şantiyede meydana	18-24	64	3,56	1,22		
gelen iş kazalarında	25-29	44	3,57	1,30		
stresin payı yüksektir.	30-34	30	3,47	1,46	0,682	0,606
	35-44	44	3,89	1,10		
	45+	19	3,47	1,61		
	Total	201	3,61	1,29		

*p<0,05

Tek yönlü varyans analizi sonuçlarına göre;

- İş yerinde streten kaynaklı iş kazası geçirme kaygısı taşıyım.
- İş yerinde kendimi sürekli stres altında hissederim ve bu da uyumumu olumsuz yönde etkiler.

İfadelerine katılım düzeyi yaş gruplarına göre anlamlı düzeyde farklılık göstermektedir (p<0,05). Anlamlı farklılık gösteren bu ifadeler için farklılığın hangi

gruptan kaynaklandığını tespit etmek amacıyla yapılan TUKEY Testi sonuçlarına göre;

“İş yerinde stresten kaynaklı iş kazası geçirme kaygısı taşıyorum” ifadesi için; 35-44 yaş grubu kişilerin ifadelere katılım düzeyi 18-24 ve 30-34 yaş grubu kişilerin ifadeye katılım düzeyinden anlamlı derecede daha yüksektir.

“İş yerinde kendimi sürekli stres altında hissederim ve bu da uyumumu olumsuz yönde etkiler” ifadesi için 25-29, 35-44 ve 45+ yaş grubu kişilerin ortalaması 18-24 yaş grubu kişilerden anlamlı derecede daha yüksektir.

Çizelge 5.2: Devamı

	Yaş Grubu	N	Ortalama	Std. Deviation	F	p
Şantiyede çalışma sırasında kendimi sıklıkla yalnız hissederim.	18-24	64	2,31	1,27	1,208	0,309
	25-29	44	2,09	1,01		
	30-34	30	2,37	1,45		
	35-44	44	1,91	1,07		
	45+	19	2,47	1,50		
	Total	201	2,20	1,23		
Özellikle çalışma esnasında mide sorunları yaşarım.	18-24	64	2,03	1,18	0,608	0,658
	25-29	44	2,16	1,29		
	30-34	30	2,13	1,36		
	35-44	44	2,25	1,26		
	45+	19	2,53	1,47		
	Total	201	2,17	1,27		
Şantiyede meydana gelen yüksekten düşme şeklindeki kazaların temelinde stres yer alır.	18-24	64	3,02	1,35	2,114	0,080
	25-29	44	3,52	1,25		
	30-34	30	3,07	1,46		
	35-44	44	3,66	1,31		
	45+	19	3,05	1,61		
	Total	201	3,28	1,38		
İş yükümü çalışma arkadaşlarım ile paylaşmak stresimi azaltmama olanak sağlar.	18-24	64	3,80	1,07	0,709	0,587
	25-29	44	3,98	1,11		
	30-34	30	3,50	1,36		
	35-44	44	3,86	1,46		
	45+	19	3,68	1,53		
	Total	201	3,80	1,26		
İşyerinde alınan iş güvenliği önlemlerinin derecesi performansımı etkiler.	18-24	64	3,72	1,16	0,341	0,850
	25-29	44	3,55	1,41		
	30-34	30	3,43	1,50		
	35-44	44	3,59	1,47		
	45+	19	3,79	1,32		
	Total	201	3,62	1,34		

*p<0,05

5.3 Çalışanların Yaşadıkları Stresle İlgili İfadelere Katılım Düzeylerinin Medeni Duruma Göre Değişimi

Çalışanların yaşadıkları stresle ilgili ifadelere katılım düzeylerinin medeni duruma göre ortalamaları ve bu ortalamalar arasındaki farkın anlamlı olup olmadığının tespiti için yapılan bağımsız gruplarda t testi sonuçları verilmiştir.

Çizelge 5.3 : Medeni duruma göre ifadelere katılım düzeyinin dağılımı

	Medeni Durum	N	Ortalama	Std. Sapma	t	p
Şantiye alanında strese sebep olan durumların olduğunu düşünürüm.	Evli	109	3,28	1,56	0,854	0,394
	Bekâr	92	3,10	1,52		
Çalışma esnasında hava şartları, gürültü, aydınlatma, çalışma ortamı gibi kavramlar stres oluşumu üzerinde etkilidir.	Evli	109	3,31	1,46	0,143	0,886
	Bekâr	92	3,28	1,43		
Şantiye alanında çalışanların iş kazası riski altında olduğunu düşünürüm.	Evli	109	3,18	1,53	-1,314	0,190
	Bekâr	92	3,47	1,52		
Çalışma ortamında tehlikeden kaynaklı endişe taşırım.	Evli	109	3,18	1,49	-0,108	0,914
	Bekâr	92	3,21	1,52		
Yaptığım işten mutlu değilim.	Evli	109	2,23	1,32	0,412	0,681
	Bekâr	92	2,15	1,33		
Yaptığım işten dolayı kazancımın yeterli olduğunu düşünürüm.	Evli	109	2,52	1,44	-2,050	0,042*
	Bekâr	92	2,93	1,39		
İş yerinde çalışma arkadaşlarım ile anlaşmazlık yaşamam.	Evli	109	2,94	1,48	-2,538	0,012*
	Bekâr	92	3,47	1,48		
Çalışma esnasında kendimi yoğun olarak stresli ve gergin hissederim.	Evli	109	2,68	1,42	1,320	0,188
	Bekâr	92	2,42	1,29		
İşyerinde karşılaştığım zorluklarla başa çıkamayacağım kaygısı yaşarım.	Evli	109	2,59	1,45	1,479	0,141
	Bekâr	92	2,29	1,35		
Çalışma saatleri sonunda, mesaiye bırakılmaktan rahatsız olurum.	Evli	109	2,94	1,55	1,663	0,098
	Bekâr	92	2,59	1,39		
Çalışma şartlarının zorluğu ve iş güvencemin olmaması kaygı oluşturur.	Evli	109	3,25	1,60	-0,645	0,520
	Bekâr	92	3,39	1,54		
Stresi yönetmek için fiziksel egzersizler ve nefes egzersizlerini uygularım.	Evli	109	3,01	1,42	-0,833	0,406
	Bekâr	92	3,17	1,37		

Çizelge 5.3: Devamı

Herhangi bir sıkıntı olduğunda iş arkadaşlarım ile paylaşır stresimi azaltmaya çalışırım.	Evli Bekâr	109 92	3,39 3,61	1,46 1,34	-1,122	0,263
Stres altında öfkemi kontrol ederim.	Evli Bekâr	109 92	3,39 3,63	1,59 1,31	-1,182	0,239
İş güvenliği için verilen kişisel koruyucuların (baret, emniyet kemeri, eldiven, iş ayakkabısı, gözlük) yeterli koruma sağladığını düşünürüm.	Evli Bekâr	109 92	3,91 3,76	1,36 1,35	0,766	0,445
İş yüküm bir günlük çalışma süresine sığmayacak kadar ağır.	Evli Bekâr	109 92	3,19 2,95	1,55 1,37	1,185	0,238
İş yerinde streten kaynaklı iş kazası geçirme kaygısı taşırım.	Evli Bekâr	109 92	3,02 2,79	1,58 1,46	1,041	0,299
İş yerinde kendimi sürekli stres altında hissederim ve bu da uyumumu olumsuz yönde etkiler.	Evli Bekâr	109 92	2,96 2,62	1,60 1,37	1,619	0,107
Yaptığım işlerin beğenilmesi kendimi rahat hissetmemi sağlar.	Evli Bekâr	109 92	3,93 3,88	1,35 1,42	0,236	0,813
Şantiyede meydana gelen iş kazalarında stresin payı yüksektir.	Evli Bekâr	109 92	3,73 3,47	1,29 1,28	1,466	0,144
Şantiyede çalışma sırasında kendimi sıklıkla yalnız hissederim.	Evli Bekâr	109 92	2,12 2,29	1,25 1,22	-0,998	0,319
Özellikle çalışma esnasında mide sorunları yaşarım.	Evli Bekâr	109 92	2,23 2,10	1,32 1,22	0,729	0,467
Şantiyede meydana gelen yüksekten düşme şeklindeki kazaların temelinde stres yer alır.	Evli Bekâr	109 92	3,29 3,26	1,44 1,31	0,167	0,867
İş yükümü çalışma arkadaşlarım ile paylaşmak stresimi azaltmama olanak sağlar.	Evli Bekâr	109 92	3,73 3,87	1,36 1,13	-0,761	0,448
İşyerinde alınan iş güvenliği önlemlerinin derecesi performansımı etkiler.	Evli Bekâr	109 92	3,63 3,60	1,37 1,32	0,184	0,854

*p<0,05

Bağımsız gruplarda t testi sonuçlarına göre;

- Yaptığım işten dolayı kazancımın yeterli olduğunu düşünürüm.

- İş yerinde çalışma arkadaşlarım ile anlaşmazlık yaşamam.

İfadelerine katılım düzeyi medeni duruma göre anlamlı düzeyde farklılık göstermektedir. Bekârların ifadelere katılım düzeyi evlilerden anlamlı derecede daha yüksektir.

5.4 Çalışanların Yaşadıkları Stresle İlgili İfadelere Katılım Düzeylerinin Eğitim Durumuna Göre Değişimi

Çalışanların yaşadıkları stresle ilgili ifadelere katılım düzeylerinin eğitim durumuna göre ortalamaları ve bu ortalamalar arasındaki farkın anlamlı olup olmadığının tespiti için yapılan tek yönlü varyans analizi sonuçları verilmiştir.

Çizelge 5.4 : Eğitim Durumuna göre ifadelere katılım düzeyinin dağılımı

	Eğitim Durumu	N	Ortalama	Std. Sapma	F	p
Şantiye alanında strese sebep olan durumların olduğunu düşünürüm.	İlkokul ve altı	48	2,73	1,57	4,834	0,001*
	Ortaokul	73	3,04	1,47		
	Lise	53	3,53	1,46		
	Ön Lisans	12	3,00	1,65		
	Lisans	15	4,47	1,25		
	Total	201	3,20	1,54		
Çalışma esnasında hava şartları, gürültü, aydınlatma, çalışma ortamı gibi kavramlar stres oluşumu üzerinde etkilidir.	İlkokul ve altı	48	3,17	1,34	5,752	0,000*
	Ortaokul	73	2,90	1,44		
	Lise	53	3,55	1,38		
	Ön Lisans	12	3,42	1,44		
	Lisans	15	4,67	1,05		
	Total	201	3,30	1,44		
Şantiye alanında çalışanların iş kazası riski altında olduğunu düşünürüm.	İlkokul ve altı	48	3,00	1,43	4,286	0,002*
	Ortaokul	73	3,04	1,51		
	Lise	53	3,47	1,55		
	Ön Lisans	12	4,25	1,22		
	Lisans	15	4,33	1,40		
	Total	201	3,31	1,53		
Çalışma ortamında tehlikeden kaynaklı endişe taşıyorum.	İlkokul ve altı	48	3,21	1,35	4,735	0,001*
	Ortaokul	73	2,89	1,44		
	Lise	53	3,15	1,57		
	Ön Lisans	12	3,33	1,67		
	Lisans	15	4,67	1,05		
	Total	201	3,19	1,50		

Çizelge 5.4: Devamı

Yaptığım işten mutlu değilim.	İlkokul ve altı	48	2,58	1,32	4,224	0,003*
	Ortaokul	73	2,33	1,37		
	Lise	53	1,87	1,21		
	Ön Lisans	12	2,42	1,44		
	Lisans	15	1,27	0,59		
	Total	201	2,19	1,32		
Yaptığım işten dolayı kazancımın yeterli olduğunu düşünürüm.	İlkokul ve altı	48	2,67	1,45	1,323	0,263
	Ortaokul	73	2,74	1,33		
	Lise	53	2,81	1,57		
	Ön Lisans	12	3,17	1,59		
	Lisans	15	2,00	1,07		
	Total	201	2,71	1,43		
İş yerinde çalışma arkadaşlarım ile anlaşmazlık yaşamam.	İlkokul ve altı	48	2,81	1,51	0,967	0,427
	Ortaokul	73	3,26	1,48		
	Lise	53	3,34	1,57		
	Ön Lisans	12	3,33	1,37		
	Lisans	15	3,27	1,39		
	Total	201	3,18	1,50		
Çalışma esnasında kendimi yoğun olarak stresli ve gergin hissederim.	İlkokul ve altı	48	2,69	1,34	2,422	0,050*
	Ortaokul	73	2,41	1,21		
	Lise	53	2,51	1,44		
	Ön Lisans	12	2,08	1,31		
	Lisans	15	3,47	1,68		
	Total	201	2,56	1,37		
İşyerinde karşılaştığım zorluklarla başa çıkamayacağım kaygısı yaşarım.	İlkokul ve altı	48	2,50	1,29	1,807	0,129
	Ortaokul	73	2,49	1,39		
	Lise	53	2,13	1,40		
	Ön Lisans	12	2,50	1,51		
	Lisans	15	3,20	1,66		
	Total	201	2,45	1,41		
Çalışma saatleri sonunda, mesaiye bırakılmaktan rahatsız olurum.	İlkokul ve altı	48	3,02	1,38	1,302	0,271
	Ortaokul	73	2,60	1,41		
	Lise	53	2,72	1,57		
	Ön Lisans	12	2,42	1,16		
	Lisans	15	3,33	1,99		
	Total	201	2,78	1,49		
Çalışma şartlarının zorluğu ve iş güvencemin olmaması kaygı oluşturur.	İlkokul ve altı	48	3,15	1,56	2,875	0,024*
	Ortaokul	73	3,25	1,53		
	Lise	53	3,19	1,62		
	Ön Lisans	12	3,33	1,67		
	Lisans	15	4,60	1,06		
	Total	201	3,31	1,57		

*p<0,05

Tek yönlü varyans analizi sonuçlarına göre;

- Şantiye alanında strese sebep olan durumların olduğunu düşünürüm.
- Çalışma esnasında hava şartları, gürültü, aydınlatma, çalışma ortamı gibi kavramlar stres oluşumu üzerinde etkilidir.
- Şantiye alanında çalışanların iş kazası riski altında olduğunu düşünürüm.
- Çalışma ortamında tehlikeden kaynaklı endişe taşıyorum.
- Yaptığım işten mutlu değilim.
- Çalışma esnasında kendimi yoğun olarak stresli ve gergin hissedirim.
- Çalışma şartlarının zorluğu ve iş güvencemin olmaması kaygı oluşturur.

İfadelerine katılım düzeyi eğitim durumuna göre anlamlı farklılık göstermektedir ($p<0,05$). Anlamlı farklılık gösteren bu ifadeler için farklılığın hangi gruptan kaynaklandığını tespit etmek için yapılan TUKEY testi sonuçlarına göre;

“Şantiye alanında strese sebep olan durumların olduğunu düşünürüm” ifadesi için; lise mezunlarının ifadeye katılım düzeyi ilkokul ve altı eğitim düzeyine sahip kişilerden, lisans eğitim seviyesine sahip kişilerin ifadeye katılım düzeyi ise ilkokul ve altı ile ortaokul ve ön lisans mezunlarından anlamlı derecede daha düşüktür.

“Çalışma esnasında hava şartları, gürültü, aydınlatma, çalışma ortamı gibi kavramlar stres oluşumu üzerinde etkilidir” ifadesi için; lisans mezunu kişilerin ifadeye katılım düzeyi diğer tüm eğitim düzeyine sahip kişilerden anlamlı derecede daha yüksektir. Ek olarak lise mezunu kişilerin ifadeye katılım düzeyi ortaokul mezunlarından anlamlı derecede daha yüksektir.

“Şantiye alanında çalışanların iş kazası riski altında olduğunu düşünürüm” ifadesi için; ön lisans ve lisans mezunu kişilerin ifadeye katılım düzeyi ilkokul altı ve ortaokul mezunlarından anlamlı derecede daha yüksektir. Ek olarak lisans mezunu kişilerin ifadeye katılım düzeyi lise mezunu olan kişilerin ortalamasından anlamlı derecede daha yüksektir.

“Çalışma ortamında tehlikeden kaynaklı endişe taşıyorum” ifadesi için; lisans mezunu kişilerin ifadeye katılım düzeyi diğer eğitim düzeyine sahip kişilerden anlamlı derecede daha yüksektir.

“Yaptığım işten mutlu değilim” ifadesi için; ilkokul ve altı ve ortaokul mezunu kişilerin ifadeye katılım düzeyi lise ve lisans mezunu kişilerden anlamlı derecede

daha yüksektir. Ek olarak ön lisans mezunu kişilerin ifadeye katılım düzeyi lisans mezunu kişilerden anlamlı derecede daha yüksektir.

“Çalışma esnasında kendimi yoğun olarak stresli ve gergin hissedirim” ifadesi için; lisans mezunu kişilerin ifadeye katılım düzeyi ortaokul, lise ve ön lisans mezunu kişilerin ifadeye katılım düzeylerinden anlamlı derecede daha yüksektir.

“Çalışma şartlarının zorluğu ve iş güvencemin olmaması kaygı oluşturur” ifadesi için; lisans mezunu kişilerin ifadeye katılım düzeyi diğer eğitim düzeyine sahip kişilerden anlamlı derecede daha yüksektir.

Çizelge 5.4: Devamı

	Eğitim Durumu	N	Ortalama	Std. Sapma	F	p
Stresi yönetmek için fiziksel egzersizler ve nefes egzersizlerini uyguladım.	İlkokul ve altı	48	3,04	1,44	0,601	0,662
	Ortaokul	73	3,01	1,41		
	Lise	53	3,28	1,32		
	Ön Lisans	12	3,25	1,22		
	Lisans	15	2,73	1,62		
	Total	201	3,08	1,40		
Herhangi bir sıkıntımda olduğunda iş arkadaşlarımla paylaşarak stresimi azaltmaya çalışıyorum.	İlkokul ve altı	48	3,31	1,46	1,309	0,268
	Ortaokul	73	3,40	1,48		
	Lise	53	3,79	1,23		
	Ön Lisans	12	3,83	1,27		
	Lisans	15	3,13	1,51		
	Total	201	3,49	1,41		
Stres altında öfkemi kontrol ederim.	İlkokul ve altı	48	3,42	1,56	2,655	0,034*
	Ortaokul	73	3,41	1,36		
	Lise	53	3,91	1,35		
	Ön Lisans	12	3,67	1,30		
	Lisans	15	2,60	1,84		
	Total	201	3,50	1,47		
İş güvenliği için verilen kişisel koruyucuların (baret, emniyet kemeri, eldiven, iş ayakkabısı, gözlük) yeterli koruma sağladığını düşünürüm.	İlkokul ve altı	48	3,60	1,47	2,519	0,043*
	Ortaokul	73	3,67	1,41		
	Lise	53	4,08	1,19		
	Ön Lisans	12	3,75	1,22		
	Lisans	15	4,67	1,05		
	Total	201	3,84	1,36		
İş yükümün bir günlük çalışma süresine sığmayacak kadar ağır.	İlkokul ve altı	48	2,98	1,52	2,665	0,034*
	Ortaokul	73	2,90	1,41		
	Lise	53	3,04	1,52		
	Ön Lisans	12	3,33	1,37		
	Lisans	15	4,20	1,21		
	Total	201	3,08	1,47		

Çizelge 5.4: Devamı

İş yerinde stresten kaynaklı iş kazası geçirme kaygısı taşıyorum.	İlkokul ve altı	48	2,73	1,40	5,313	0,000*
	Ortaokul	73	2,67	1,43		
	Lise	53	3,08	1,63		
	Ön Lisans	12	2,50	1,38		
	Lisans	15	4,47	1,25		
	Total	201	2,92	1,53		
İş yerinde kendimi sürekli stres altında hissederim ve bu da uyumumu olumsuz yönde etkiler.	İlkokul ve altı	48	2,90	1,45	5,557	0,000*
	Ortaokul	73	2,71	1,41		
	Lise	53	2,47	1,54		
	Ön Lisans	12	2,50	1,31		
	Lisans	15	4,40	1,30		
	Total	201	2,81	1,51		
Yaptığım işlerin beğenilmesi kendimi rahat hissetmemi sağlar.	İlkokul ve altı	48	3,60	1,51	5,926	0,000*
	Ortaokul	73	3,55	1,46		
	Lise	53	4,25	1,18		
	Ön Lisans	12	4,42	0,67		
	Lisans	15	5,00	0,00		
	Total	201	3,91	1,38		
Şantiyede meydana gelen iş kazalarında stresin payı yüksektir.	İlkokul ve altı	48	3,56	1,38	4,615	0,001*
	Ortaokul	73	3,32	1,32		
	Lise	53	3,68	1,21		
	Ön Lisans	12	3,83	0,94		
	Lisans	15	4,80	0,41		
	Total	201	3,61	1,29		
Şantiyede çalışma sırasında kendimi sıklıkla yalnız hissederim.	İlkokul ve altı	48	2,46	1,38	2,954	0,021*
	Ortaokul	73	2,36	1,18		
	Lise	53	1,92	1,09		
	Ön Lisans	12	2,33	1,56		
	Lisans	15	1,47	0,74		
	Total	201	2,20	1,23		
Özellikle çalışma esnasında mide sorunları yaşıyorum.	İlkokul ve altı	48	2,54	1,37	2,558	0,040*
	Ortaokul	73	2,21	1,22		
	Lise	53	1,87	1,16		
	Ön Lisans	12	2,42	1,62		
	Lisans	15	1,67	0,98		
	Total	201	2,17	1,27		

*p<0,05

Tek yönlü varyans analizi sonuçlarına göre;

- Stres altında öfkemi kontrol ederim.
- İş güvenliği için verilen kişisel koruyucuların (baret, emniyet kemeri, eldiven, iş ayakkabısı, gözlük) yeterli koruma sağladığını düşünürüm.
- İş yüküm bir günlük çalışma süresine sığmayacak kadar ağır.

- İş yerinde stresten kaynaklı iş kazası geçirme kaygısı taşıyırım.
- İş yerinde kendimi sürekli stres altında hissedirim ve bu da uyumumu olumsuz yönde etkiler.
- Yaptığım işlerin beğenilmesi kendimi rahat hissetmemi sağlar
- Şantiyede meydana gelen iş kazalarında stresin payı yüksektir.
- Şantiyede çalışma sırasında kendimi sıklıkla yalnız hissedirim.
- Özellikle çalışma esnasında mide sorunları yaşıyorum.

İfadelerine katılım düzeyi eğitim durumuna göre anlamlı farklılık göstermektedir ($p<0,05$). Anlamlı farklılık gösteren bu ifadeler için farklılığın hangi gruptan kaynaklandığını tespit etmek için yapılan TUKEY testi sonuçlarına göre;

“Stres altında öfkemi kontrol ederim” ifadesi için; ortaokul ve lise mezunu kişilerin ifadeye katılım düzeyi lisans mezunu kişilerden anlamlı derecede daha yüksektir.

“İş güvenliği için verilen kişisel koruyucuların (baret, emniyet kemeri, eldiven, iş ayakkabısı, gözlük) yeterli koruma sağladığını düşünürüm” ifadesi için; lisans mezunu kişilerin ifadeye katılım düzeyi ilkokul ve altı ile ortaokul mezunu kişilerden anlamlı derecede daha yüksektir.

“İş yüküm bir günlük çalışma süresine sığmayacak kadar ağır” ifadesi için; lisans mezunu kişilerin ifadeye katılım düzeyi diğer eğitim düzeyine sahip kişilerden anlamlı derecede daha yüksektir.

“İş yerinde stresten kaynaklı iş kazası geçirme kaygısı taşıyırım” ifadesi için; lisans mezunu kişilerin ifadeye katılım düzeyi diğer eğitim düzeyine sahip kişilerden anlamlı derecede daha yüksektir.

“İş yerinde kendimi sürekli stres altında hissedirim ve bu da uyumumu olumsuz yönde etkiler” ifadesi için; lisans mezunu kişilerin ifadeye katılım düzeyi diğer eğitim düzeyine sahip kişilerden anlamlı derecede daha yüksektir.

“Yaptığım işlerin beğenilmesi kendimi rahat hissetmemi sağlar” ifadesi için; lise ve lisans mezunu kişilerin ifadeye katılım düzeyi ilkokul ve altı ile ortaokul mezunlarının ifadeye katılım düzeyinden anlamlı derecede daha yüksektir. Ek olarak ön lisans mezunu kişilerin ortalaması ortaokul mezunu kişilerden anlamlı derecede daha yüksektir.

“Şantiyede meydana gelen iş kazalarında stresin payı yüksektir” ifadesi için; lisans mezunu kişilerin ifadeye katılım düzeyi diğer eğitim düzeyine sahip kişilerden anlamlı derecede daha yüksektir.

“Şantiyede çalışma sırasında kendimi sıklıkla yalnız hissederim” ifadesi için; ilkokul ve altı ile ortaokul mezunu kişilerin ortalaması lise ve lisans mezunu kişilerin ortalamasından anlamlı derecede daha yüksektir.

“Özellikle çalışma esnasında mide sorunları yaşarım” ifadesi için; ilkokul ve altı mezunu kişilerin ifadeye katılım düzeyi lise ve lisans mezunu kişilerin ifadeye katılım düzeyinden anlamlı derecede daha yüksektir.

Çizelge 5.4: Devamı

	Eğitim Durumu	N	Ortalama	Std. Sapma	F	p
Şantiyede meydana gelen yüksekten düşme şeklindeki kazaların temelinde stres yer alır.	İlkokul ve altı	48	2,94	1,45	2,948	0,021*
	Ortaokul	73	3,14	1,35		
	Lise	53	3,62	1,21		
	Ön Lisans	12	3,08	1,51		
	Lisans	15	4,00	1,41		
	Total	201	3,28	1,38		
İş yükümü çalışma arkadaşlarım ile paylaşmak stresimi azaltmama olanak sağlar.	İlkokul ve altı	48	3,58	1,33	3,531	0,008*
	Ortaokul	73	3,58	1,32		
	Lise	53	4,00	1,16		
	Ön Lisans	12	3,92	1,08		
	Lisans	15	4,73	0,46		
	Total	201	3,80	1,26		
İşyerinde alınan iş güvenliği önlemlerinin derecesi performansını etkiler.	İlkokul ve altı	48	3,23	1,40	2,799	0,027*
	Ortaokul	73	3,59	1,25		
	Lise	53	3,70	1,34		
	Ön Lisans	12	3,92	1,62		
	Lisans	15	4,47	1,06		
	Total	201	3,62	1,34		

*p<0,05

Tek yönlü varyans analizi sonuçlarına göre;

- Şantiyede meydana gelen yüksekten düşme şeklindeki kazaların temelinde stres yer alır.
- İş yükümü çalışma arkadaşlarım ile paylaşmak stresimi azaltmama olanak sağlar.

- İşyerinde alınan iş güvenliği önlemlerinin derecesi performansımı etkiler.

İfadelerine katılım düzeyi eğitim durumuna göre anlamlı farklılık göstermektedir ($p<0,05$). Anlamlı farklılık gösteren bu ifadeler için farklılığın hangi gruptan kaynaklandığını tespit etmek için yapılan TUKEY testi sonuçlarına göre;

“Şantiyede meydana gelen yüksekten düşme şeklindeki kazaların temelinde stres yer alır” ifadesi için; lise ve lisans mezunu kişilerin ifadeye katılım düzeyi ilkokul ve altı ile ortaokul mezunu kişilerin ifadeye katılım düzeyinden anlamlı derecede daha yüksektir.

“İş yükümü çalışma arkadaşlarım ile paylaşmak stresimi azaltmama olanak sağlar” ifadesi için; lisans mezunu kişilerin ifadeye katılım düzeyi ilkokul ve altı ile ortaokul, lise mezunu kişilerin ifadeye katılım düzeyinden anlamlı derecede daha yüksektir.

“İşyerinde alınan iş güvenliği önlemlerinin derecesi performansımı etkiler” ifadesi için; lisans mezunu kişilerin ifadeye katılım düzeyi ilkokul ve altı ile ortaokul, lise mezunu kişilerin ifadeye katılım düzeyinden anlamlı derecede daha yüksektir.

5.5 Çalışanların Yaşadıkları Stresle İlgili İfadelere Katılım Düzeylerinin Günlük Çalışma Saatine Göre Değişimi

Çalışanların yaşadıkları stresle ilgili ifadelerine katılım düzeylerinin günlük çalışma saatine göre ortalamaları ve bu ortalamalar arasındaki farkın anlamlı olup olmadığının tespiti için yapılan tek yönlü varyans analizi sonuçları verilmiştir.

Çizelge 5.5 : Günlük çalışma saatlerine göre ifadelerine katılım düzeyinin dağılımı

	Günlük Çalışma Süresi	N	Ortalama	Std. Sapma	F	p
Şantiye alanında strese sebep olan durumların olduğunu düşünürüm.	8 saatten az	49	2,53	1,37	6,708	0,002*
	8-10 saat	145	3,43	1,52		
	11 saat ve üzeri	7	3,00	2,00		
	Total	201	3,20	1,54		
Çalışma esnasında hava şartları, gürültü, aydınlatma, çalışma ortamı gibi kavramlar stres oluşumu üzerinde etkilidir.	8 saatten az	49	2,88	1,36	2,850	0,060
	8-10 saat	145	3,44	1,44		
	11 saat ve üzeri	7	3,29	1,70		
	Total	201	3,30	1,44		

Çizelge 5.5: Devamı

Şantiye alanında çalışanların iş kazası riski altında olduğunu düşünürüm.	8 saatten az	49	2,86	1,37	2,994	0,052
	8-10 saat	145	3,47	1,54		
	11 saat ve üzeri	7	3,29	1,89		
	Total	201	3,31	1,53		
Çalışma ortamında tehlikeden kaynaklı endişe taşıyorum.	8 saatten az	49	2,88	1,41	1,772	0,173
	8-10 saat	145	3,32	1,51		
	11 saat ve üzeri	7	2,86	1,77		
	Total	201	3,19	1,50		
Yaptığım işten mutlu değilim.	8 saatten az	49	2,49	1,39	1,708	0,184
	8-10 saat	145	2,09	1,30		
	11 saat ve üzeri	7	2,29	1,25		
	Total	201	2,19	1,32		
Yaptığım işten dolayı kazancımın yeterli olduğunu düşünürüm.	8 saatten az	49	2,71	1,22	0,575	0,563
	8-10 saat	145	2,74	1,51		
	11 saat ve üzeri	7	2,14	0,90		
	Total	201	2,71	1,43		
İş yerinde çalışma arkadaşlarım ile anlaşmazlık yaşamam.	8 saatten az	49	2,96	1,53	0,697	0,499
	8-10 saat	145	3,25	1,50		
	11 saat ve üzeri	7	3,29	1,38		
	Total	201	3,18	1,50		
Çalışma esnasında kendimi yoğun olarak stresli ve gergin hissederim.	8 saatten az	49	2,43	1,24	0,331	0,719
	8-10 saat	145	2,60	1,41		
	11 saat ve üzeri	7	2,71	1,38		
	Total	201	2,56	1,37		
İşyerinde karşılaştığım zorluklarla başa çıkamayacağım kaygısı yaşarım.	8 saatten az	49	2,27	1,24	0,793	0,454
	8-10 saat	145	2,50	1,47		
	11 saat ve üzeri	7	2,86	1,07		
	Total	201	2,45	1,41		
Çalışma saatleri sonunda, mesaiye bırakılmaktan rahatsız olurum.	8 saatten az	49	2,76	1,39	0,014	0,986
	8-10 saat	145	2,79	1,54		
	11 saat ve üzeri	7	2,71	1,11		
	Total	201	2,78	1,49		
Çalışma şartlarının zorluğu ve iş güvencemin olmaması kaygı oluşturur.	8 saatten az	49	3,16	1,56	0,303	0,739
	8-10 saat	145	3,37	1,58		
	11 saat ve üzeri	7	3,29	1,50		
	Total	201	3,31	1,57		

*p<0,05

Tek yönlü varyans analizi sonuçlarına göre;

- Şantiye alanında strese sebep olan durumların olduğunu düşünürüm.

İfadelesi günlük çalışma saatine göre anlamlı düzeyde farklılık göstermektedir ($p<0,05$). Farklılığın hangi gruptan kaynaklandığını tespit etmek için yapılan TUKEY testi sonuçlarına göre;

“Şantiye alanında strese sebep olan durumların olduğunu düşünürüm” ifadesi için; 8-10 saat çalışanların ifadeye katılım düzeyi 8 saatten az çalışanlardan anlamlı derecede daha yüksektir.

Çizelge 5.5: Devamı

	Günlük Çalışma Süresi	N	Ortalama	Std. Sapma	F	p
Stresi yönetmek için fiziksel egzersizler ve nefes egzersizlerini uyguladım.	8 saatten az	49	2,94	1,39	2,222	0,111
	8-10 saat	145	3,18	1,39		
	11 saat ve üzeri	7	2,14	1,21		
	Total	201	3,08	1,40		
Herhangi bir sıkıntımda olduğunda iş arkadaşlarımla paylaşır stresimi azaltmaya çalışırım.	8 saatten az	49	3,59	1,31	2,149	0,119
	8-10 saat	145	3,50	1,42		
	11 saat ve üzeri	7	2,43	1,51		
	Total	201	3,49	1,41		
Stres altında öfkemi kontrol ederim.	8 saatten az	49	3,67	1,52	0,505	0,604
	8-10 saat	145	3,45	1,45		
	11 saat ve üzeri	7	3,29	1,60		
	Total	201	3,50	1,47		
İş güvenliği için verilen kişisel koruyucuların (baret, emniyet kemeri, eldiven, iş ayakkabısı, gözlük) yeterli koruma sağladığını düşünürüm.	8 saatten az	49	3,76	1,44	0,128	0,880
	8-10 saat	145	3,87	1,34		
	11 saat ve üzeri	7	3,86	1,35		
	Total	201	3,84	1,36		
İş yükümün bir günlük çalışma süresine sığmayacak kadar ağır.	8 saatten az	49	2,61	1,30	3,402	0,035*
	8-10 saat	145	3,22	1,49		
	11 saat ve üzeri	7	3,43	1,81		
	Total	201	3,08	1,47		

Çizelge 5.5: Devamı

İş yerinde streten kaynaklı iş kazası geçirme kaygısı taşıyım.	8 saatten az	49	2,41	1,24	4,359	0,014*
	8-10 saat	145	3,05	1,56		
	11 saat ve üzeri	7	3,71	1,89		
	Total	201	2,92	1,53		
İş yerinde kendimi sürekli stres altında hissederim ve bu da uyumumu olumsuz yönde etkiler.	8 saatten az	49	2,55	1,43	0,930	0,396
	8-10 saat	145	2,89	1,52		
	11 saat ve üzeri	7	2,86	1,77		
	Total	201	2,81	1,51		
Yaptığım işlerin beğenilmesi kendimi rahat hissetmemi sağlar.	8 saatten az	49	3,71	1,44	2,470	0,087
	8-10 saat	145	4,01	1,32		
	11 saat ve üzeri	7	3,00	1,73		
	Total	201	3,91	1,38		
Şantiyede meydana gelen iş kazalarında stresin payı yüksektir.	8 saatten az	49	3,37	1,33	1,203	0,303
	8-10 saat	145	3,70	1,26		
	11 saat ve üzeri	7	3,57	1,51		
	Total	201	3,61	1,29		
Şantiyede çalışma sırasında kendimi sıklıkla yalnız hissederim.	8 saatten az	49	2,37	1,33	0,602	0,549
	8-10 saat	145	2,14	1,19		
	11 saat ve üzeri	7	2,14	1,46		
	Total	201	2,20	1,23		
Özellikle çalışma esnasında mide sorunları yaşıyım.	8 saatten az	49	2,12	1,35	0,677	0,509
	8-10 saat	145	2,16	1,25		
	11 saat ve üzeri	7	2,71	1,38		
	Total	201	2,17	1,27		
Şantiyede meydana gelen yüksekten düşme şeklindeki kazaların temelinde stres yer alır.	8 saatten az	49	2,98	1,41	1,537	0,218
	8-10 saat	145	3,37	1,35		
	11 saat ve üzeri	7	3,43	1,72		
	Total	201	3,28	1,38		
İş yükümü çalışma arkadaşlarımla paylaşmak stresimi azaltmama olanak sağlar.	8 saatten az	49	3,41	1,38	3,470	0,033*
	8-10 saat	145	3,90	1,20		
	11 saat ve üzeri	7	4,29	1,11		
	Total	201	3,80	1,26		
İşyerinde alınan iş güvenliği önlemlerinin derecesi performansımı etkiler.	8 saatten az	49	3,18	1,24	3,679	0,027*
	8-10 saat	145	3,77	1,34		
	11 saat ve üzeri	7	3,43	1,72		
	Total	201	3,62	1,34		

*p<0,05

Tek yönlü varyans analizi sonuçlarına göre;

- İş yüküm bir günlük çalışma süresine sığmayacak kadar ağır.
- İş yerinde streten kaynaklı iş kazası geçirme kaygısı taşıyorum.
- İş yükümü çalışma arkadaşlarım ile paylaşmak stresimi azaltmama olanak sağlar.
- İşyerinde alınan iş güvenliği önlemlerinin derecesi performansımı etkiler.

İfadeleri günlük çalışma saatine göre anlamlı düzeyde farklılık göstermektedir ($p<0,05$). Farklılığın hangi gruptan kaynaklandığını tespit etmek için yapılan TUKEY testi sonuçlarına göre;

“İş yüküm bir günlük çalışma süresine sığmayacak kadar ağır” ifadesi için; 8-10 saat çalışanların ifadeye katılım düzeyi 8 saatten az çalışanlardan anlamlı derecede daha yüksektir.

“İş yerinde streten kaynaklı iş kazası geçirme kaygısı taşıyorum” ifadesi için; 8-10 saat ve 11 saat ve üzeri çalışanların ifadeye katılım düzeyi 8 saatten az süre ile çalışanlardan anlamlı derecede daha yüksektir.

“İş yükümü çalışma arkadaşlarım ile paylaşmak stresimi azaltmama olanak sağlar” ifadesi için; 8-10 saat çalışanların ifadeye katılım düzeyi 8 saatten az süre ile çalışanlardan anlamlı derecede daha fazladır.

“İşyerinde alınan iş güvenliği önlemlerinin derecesi performansımı etkiler” ifadesi için; 8-10 saat çalışanların ifadeye katılım düzeyi 8 saatten az süre ile çalışanlardan anlamlı derecede daha fazladır.

5.6 Çalışanların Yaşadıkları Stresle İlgili İfadelere Katılım Düzeylerinin Göreve Göre Değişimi

Çalışanların yaşadıkları stresle ilgili ifadelere katılım düzeylerinin göreve göre ortalamaları ve bu ortalamalar arasındaki farkın anlamlı olup olmadığının tespiti için yapılan tek yönlü varyans analizi sonuçları verilmiştir.

Çizelge 5.6 : Göreve göre ifadelelere katılım düzeyinin dağılımı

	Görev	N	Ortalama	Std. Sapma	F	P
Şantiye alanında strese sebep olan durumların olduğunu düşünürüm.	Kalıpçı	8	2,25	1,75	1,564	0,172
	Demirci	8	3,38	1,69		
	Alçı-sıva-boya	55	2,87	1,55		
	Tesisatçı	25	3,52	1,36		
	Düz işçi	55	3,35	1,64		
	Seramik döşemeci	50	3,36	1,41		
	Total	201	3,20	1,54		
Çalışma esnasında hava şartları, gürültü, aydınlatma, çalışma ortamı gibi kavramlar stres oluşumu üzerinde etkilidir.	Kalıpçı	8	2,63	1,85	1,052	0,389
	Demirci	8	2,88	1,46		
	Alçı-sıva-boya	55	3,09	1,28		
	Tesisatçı	25	3,56	1,47		
	Düz işçi	55	3,44	1,48		
	Seramik döşemeci	50	3,42	1,49		
	Total	201	3,30	1,44		
Şantiye alanında çalışanların iş kazası riski altında olduğunu düşünürüm.	Kalıpçı	8	2,38	1,69	1,639	0,152
	Demirci	8	2,75	1,49		
	Alçı-sıva-boya	55	3,13	1,55		
	Tesisatçı	25	3,28	1,57		
	Düz işçi	55	3,67	1,50		
	Seramik döşemeci	50	3,38	1,44		
	Total	201	3,31	1,53		
Çalışma ortamında tehlikeden kaynaklı endişe taşıyırım.	Kalıpçı	8	2,50	1,60	1,397	0,227
	Demirci	8	2,63	1,60		
	Alçı-sıva-boya	55	2,96	1,48		
	Tesisatçı	25	3,36	1,55		
	Düz işçi	55	3,51	1,46		
	Seramik döşemeci	50	3,22	1,47		
	Total	201	3,19	1,50		
Yaptığım işten mutlu değilim.	Kalıpçı	8	1,88	0,83	1,119	0,352
	Demirci	8	2,38	1,69		
	Alçı-sıva-boya	55	2,27	1,30		
	Tesisatçı	25	2,08	1,32		
	Düz işçi	55	1,93	1,09		
	Seramik döşemeci	50	2,48	1,55		
	Total	201	2,19	1,32		

Çizelge 5.6: Devamı

Yaptığım işten dolayı kazancımın yeterli olduğunu düşünürüm.	Kalıpcı	8	2,13	1,25	1,776	0,120
	Demirci	8	3,13	1,13		
	Alçı-sıva-boya	55	2,75	1,40		
	Tesisatçı	25	2,80	1,41		
	Düz işçi	55	2,35	1,40		
	Seramik döşemeci	50	3,06	1,50		
	Total	201	2,71	1,43		
İş yerinde çalışma arkadaşlarım ile anlaşmazlık yaşamam.	Kalıpcı	8	3,13	1,81	1,172	0,324
	Demirci	8	2,38	1,69		
	Alçı-sıva-boya	55	3,33	1,44		
	Tesisatçı	25	3,56	1,42		
	Düz işçi	55	2,95	1,46		
	Seramik döşemeci	50	3,22	1,56		
	Total	201	3,18	1,50		
Çalışma esnasında kendimi yoğun olarak stresli ve gergin hissederim.	Kalıpcı	8	2,13	1,25	2,907	0,015*
	Demirci	8	2,63	1,06		
	Alçı-sıva-boya	55	2,16	1,24		
	Tesisatçı	25	2,52	1,33		
	Düz işçi	55	3,09	1,48		
	Seramik döşemeci	50	2,50	1,31		
	Total	201	2,56	1,37		
İşyerinde karşılaştığım zorluklarla başa çıkamayacağım kaygısı yaşarım.	Kalıpcı	8	2,75	1,67	1,430	0,215
	Demirci	8	1,88	1,13		
	Alçı-sıva-boya	55	2,25	1,32		
	Tesisatçı	25	2,68	1,46		
	Düz işçi	55	2,76	1,55		
	Seramik döşemeci	50	2,26	1,26		
	Total	201	2,45	1,41		
Çalışma saatleri sonunda, mesaiye bırakılmaktan rahatsız olurum.	Kalıpcı	8	2,00	1,31	1,003	0,417
	Demirci	8	2,38	1,41		
	Alçı-sıva-boya	55	2,82	1,38		
	Tesisatçı	25	2,48	1,48		
	Düz işçi	55	2,84	1,57		
	Seramik döşemeci	50	3,00	1,55		
	Total	201	2,78	1,49		
Çalışma şartlarının zorluğu ve iş güvencemin olmaması kaygı oluşturur.	Kalıpcı	8	2,50	1,41	1,150	0,336
	Demirci	8	2,63	1,85		
	Alçı-sıva-boya	55	3,24	1,55		
	Tesisatçı	25	3,72	1,43		
	Düz işçi	55	3,33	1,58		
	Seramik döşemeci	50	3,42	1,62		
	Total	201	3,31	1,57		

*p<0,05

Tek yönlü varyans analizi için;

- Çalışma esnasında kendimi yoğun olarak stresli ve gergin hissedirim.

İfadesi göreve göre anlamlı düzeyde farklılık göstermektedir ($p<0,05$). Farklılığın hangi gruptan kaynaklandığını tespit etmek için yapılan TUKEY testi sonuçlarına göre;

“Çalışma esnasında kendimi yoğun olarak stresli ve gergin hissedirim” ifadesi için; düz işçilerin ifadeye katılım düzeyi alçı-sıva-boyacıların ifadeye katılım düzeyinden anlamlı derecede daha yüksektir.

Çizelge 5.6: Devamı

	Görev	N	Ortalama	Std. Sapma	F	P
Stresi yönetmek için fiziksel egzersizler ve nefes egzersizlerini uygulamam.	Kalıpcı	8	2,38	1,51	1,636	0,152
	Demirci	8	2,00	1,20		
	Alçı-sıva-boya	55	3,24	1,25		
	Tesisatçı	25	3,16	1,49		
	Düz işçi	55	3,20	1,34		
	Seramik döşemeci	50	3,04	1,52		
	Total	201	3,08	1,40		
Herhangi bir sıkıntımd olduğunda iş arkadaşlarımd ile paylaşır stresimi azaltmaya çalışırm.	Kalıpcı	8	2,88	1,64	1,331	0,253
	Demirci	8	2,50	1,69		
	Alçı-sıva-boya	55	3,62	1,34		
	Tesisatçı	25	3,68	1,14		
	Düz işçi	55	3,44	1,33		
	Seramik döşemeci	50	3,56	1,57		
	Total	201	3,49	1,41		
Stres altında öfkemi kontrol ederim.	Kalıpcı	8	3,25	1,67	3,254	0,008*
	Demirci	8	2,38	1,51		
	Alçı-sıva-boya	55	3,78	1,26		
	Tesisatçı	25	3,52	1,36		
	Düz işçi	55	3,05	1,54		
	Seramik döşemeci	50	3,88	1,45		
	Total	201	3,50	1,47		

Çizelge 5.6: Devamı

İş güvenliği için verilen kişisel koruyucuların (baret, emniyet kemeri, eldiven, iş ayakkabısı, gözlük) yeterli koruma sağladığını düşünürüm.	Kalıpçı	8	3,88	1,36	0,867	0,504
	Demirci	8	3,13	1,55		
	Alçı-sıva-boya	55	3,87	1,17		
	Tesisatçı	25	3,80	1,41		
	Düz işçi	55	3,71	1,51		
	Seramik döşemeci	50	4,08	1,32		
	Total	201	3,84	1,36		
İş yüküm bir günlük çalışma süresine sığmayacak kadar ağır.	Kalıpçı	8	2,00	0,76	2,299	0,047*
	Demirci	8	2,25	1,39		
	Alçı-sıva-boya	55	2,93	1,39		
	Tesisatçı	25	3,04	1,37		
	Düz işçi	55	3,45	1,55		
	Seramik döşemeci	50	3,16	1,53		
	Total	201	3,08	1,47		
İş yerinde streten kaynaklı iş kazası geçirme kaygısı taşıyorum.	Kalıpçı	8	2,38	1,69	2,233	0,053
	Demirci	8	1,88	1,13		
	Alçı-sıva-boya	55	2,67	1,35		
	Tesisatçı	25	3,16	1,52		
	Düz işçi	55	3,33	1,61		
	Seramik döşemeci	50	2,86	1,55		
	Total	201	2,92	1,53		
İş yerinde kendimi sürekli stres altında hissederim ve bu da uyumumu olumsuz yönde etkiler.	Kalıpçı	8	2,00	1,31	3,554	0,004*
	Demirci	8	1,88	0,99		
	Alçı-sıva-boya	55	2,58	1,40		
	Tesisatçı	25	2,76	1,54		
	Düz işçi	55	3,44	1,55		
	Seramik döşemeci	50	2,66	1,47		
	Total	201	2,81	1,51		
Yaptığım işlerin beğenilmesi kendimi rahat hissetmemi sağlar.	Kalıpçı	8	3,50	1,51	0,690	0,631
	Demirci	8	3,38	2,00		
	Alçı-sıva-boya	55	3,95	1,33		
	Tesisatçı	25	4,24	1,01		
	Düz işçi	55	3,85	1,41		
	Seramik döşemeci	50	3,90	1,45		
	Total	201	3,91	1,38		

*p<0,05

Tek yönlü varyans analizi için;

- Stres altında öfkemi kontrol ederim.
- İş yüküm bir günlük çalışma süresine sığmayacak kadar ağır.
- İş yerinde kendimi sürekli stres altında hissedirim ve bu da uyumumu olumsuz yönde etkiler.

İfadeleri göreve göre anlamlı düzeyde farklılık göstermektedir ($p<0,05$). Farklılığın hangi gruptan kaynaklandığını tespit etmek için yapılan TUKEY testi sonuçlarına göre;

“Stres altında öfkemi kontrol ederim” ifadesi için; alçı-sıva-boyacıların ve tesisatçıların ifadeye katılım düzeyi demircilerden anlamlı derecede daha yüksektir.

“İş yüküm bir günlük çalışma süresine sığmayacak kadar ağır” ifadesi için; düz işçilerin ifadeye katılım düzeyi kalıpcı ve demircilerden, seramik döşemecilerin ifadeye katılım düzeyi kalıpcılardan anlamlı derecede daha yüksektir.

“İş yerinde kendimi sürekli stres altında hissedirim ve bu da uyumumu olumsuz yönde etkiler” ifadesi için; düz işçilerin ifadeye katılım düzeyi kalıpcı, demirci, alçı-sıva-boyacı ve seramik döşemecilerden anlamlı derecede daha yüksektir.

Çizelge 5.6: Devamı

	Görev	N	Ortalama	Std. Sapma	F	P
Şantiyede meydana gelen iş kazalarında stresin payı yüksektir.	Kalıpcı	8	4,00	1,20	1,131	0,345
	Demirci	8	3,00	1,41		
	Alçı-sıva-boya	55	3,65	1,14		
	Tesisatçı	25	4,00	1,04		
	Düz işçi	55	3,56	1,34		
	Seramik döşemeci	50	3,46	1,46		
	Total	201	3,61	1,29		
Şantiyede çalışma sırasında kendimi sıklıkla yalnız hissedirim.	Kalıpcı	8	2,38	1,51	1,221	0,301
	Demirci	8	1,25	0,46		
	Alçı-sıva-boya	55	2,15	1,25		
	Tesisatçı	25	2,44	1,23		
	Düz işçi	55	2,25	1,31		
	Seramik döşemeci	50	2,20	1,14		
	Total	201	2,20	1,23		

Çizelge 5.6: Devamı

Özellikle çalışma esnasında mide sorunları yaşıyorum.	Kalıpcı	8	2,25	1,49		
	Demirci	8	1,63	1,06		
	Alçı-sıva-boya	55	2,09	1,21		
	Tesisatçı	25	1,84	1,14	1,396	0,228
	Düz işçi	55	2,49	1,36		
	Seramik döşemeci	50	2,14	1,28		
	Total	201	2,17	1,27		
Şantiyede meydana gelen yüksekten düşme şeklindeki kazaların temelinde stres yer alır.	Kalıpcı	8	2,13	1,13		
	Demirci	8	3,00	1,60		
	Alçı-sıva-boya	55	3,31	1,30		
	Tesisatçı	25	3,28	1,34	1,425	0,217
	Düz işçi	55	3,47	1,37		
	Seramik döşemeci	50	3,26	1,45		
	Total	201	3,28	1,38		
İş yükümü çalışma arkadaşlarım ile paylaşmak stresimi azaltmama olanak sağlar.	Kalıpcı	8	3,38	1,06		
	Demirci	8	2,88	2,03		
	Alçı-sıva-boya	55	3,64	1,22		
	Tesisatçı	25	4,08	1,12	1,825	0,110
	Düz işçi	55	3,82	1,31		
	Seramik döşemeci	50	4,02	1,13		
	Total	201	3,80	1,26		
İşyerinde alınan iş güvenliği önlemlerinin derecesi performansını etkiler.	Kalıpcı	8	3,38	1,41		
	Demirci	8	2,63	1,85		
	Alçı-sıva-boya	55	3,31	1,35		
	Tesisatçı	25	4,12	1,01	4,380	0,001*
	Düz işçi	55	4,11	1,17		
	Seramik döşemeci	50	3,36	1,37		
	Total	201	3,62	1,34		

*p<0,05

Tek yönlü varyans analizi için;

- İşyerinde alınan iş güvenliği önlemlerinin derecesi performansını etkiler.

İfadesi göreve göre anlamlı düzeyde farklılık göstermektedir ($p<0,05$). Farklılığın hangi gruptan kaynaklandığını tespit etmek için yapılan TUKEY testi sonuçlarına göre;

“İşyerinde alınan iş güvenliği önlemlerinin derecesi performansımı etkiler” ifadesi için; tesisatçı ve düz işçilerin ifadeye katılım düzeyi demirci ve alçı-boya-sıvacılardan anlamlı derecede daha yüksektir. Ek olarak tesisatçıların ifadeye katılım düzeyi seramik döşemecilerden anlamlı derecede daha yüksektir.

5.7 Çalışanların Yaşadıkları Stresle İlgili İfadelere Katılım Düzeylerinin Aynı Mesleği Yapma Süresine Göre Değişimi

Çalışanların yaşadıkları stresle ilgili ifadelere katılım düzeylerinin göreve göre ortalamaları ve bu ortalamalar arasındaki farkın anlamlı olup olmadığının tespiti için yapılan tek yönlü varyans analizi sonuçları verilmiştir.

Çizelge 5.7 : Aynı mesleği yapma süresine göre ifadelere katılım düzeyinin dağılımı

Aynı mesleği yapma süresi		N	Ortalama	Std. Sapma	F	p
Şantiye alanında strese sebep olan durumların olduğunu düşünürüm.	1 yıldan az	22	3,05	1,43	1,476	0,199
	1-5 yıl	63	3,00	1,52		
	6-10 yıl	46	3,39	1,58		
	11-15 yıl	28	3,04	1,53		
	16-20 yıl	27	3,81	1,42		
	20+	15	2,87	1,77		
	Total	201	3,20	1,54		
Çalışma esnasında hava şartları, gürültü, aydınlatma, çalışma ortamı gibi kavramlar stres oluşumu üzerinde etkilidir.	1 yıldan az	22	2,82	1,44	1,582	0,167
	1-5 yıl	63	3,25	1,39		
	6-10 yıl	46	3,39	1,57		
	11-15 yıl	28	3,18	1,33		
	16-20 yıl	27	3,89	1,31		
	20+	15	3,07	1,53		
	Total	201	3,30	1,44		
Şantiye alanında çalışanların iş kazası riski altında olduğunu düşünürüm.	1 yıldan az	22	3,18	1,40	1,294	0,268
	1-5 yıl	63	3,40	1,55		
	6-10 yıl	46	3,30	1,60		
	11-15 yıl	28	3,36	1,37		
	16-20 yıl	27	3,67	1,54		
	20+	15	2,47	1,55		
	Total	201	3,31	1,53		
Çalışma ortamında tehlikeden kaynaklı endişe taşıyorum.	1 yıldan az	22	2,86	1,52	2,323	0,045*
	1-5 yıl	63	3,22	1,50		
	6-10 yıl	46	3,28	1,54		
	11-15 yıl	28	3,46	1,40		
	16-20 yıl	27	3,56	1,34		
	20+	15	2,13	1,46		
	Total	201	3,19	1,50		

*p<0,05

Tek yönlü varyans analizi sonuçlarına göre;

- Çalışma ortamında tehlikeden kaynaklı endişe taşıırım.

İfadesine katılım düzeyi aynı mesleği yapma süresine göre anlamlı düzeyde farklılık göstermektedir ($p<0,05$). Farklılığın hangi gruptan kaynaklandığını tespit etmek için yapılan TUKEY testi sonuçlarına göre;

“Çalışma ortamında tehlikeden kaynaklı endişe taşıırım” ifadesi için; 1-5 yıl, 6-10 yıl, 11-15 yıl ve 16-20 yıl süre ile aynı mesleği yapanların ifadeye katılım düzeyi 20+ yıl süre ile aynı mesleği yapanlardan anlamlı derecede daha yüksektir.

Çizelge 5.7: Devamı

Yaptığım işten mutlu değilim.	1 yıldan az	22	2,50	1,65	1,646	0,150
	1-5 yıl	63	2,05	1,22		
	6-10 yıl	46	1,96	1,11		
	11-15 yıl	28	2,14	1,27		
	16-20 yıl	27	2,74	1,58		
	20+	15	2,20	1,21		
	Total	201	2,19	1,32		
Yaptığım işten dolayı kazancımın yeterli olduğunu düşünürüm.	1 yıldan az	22	3,73	1,28	4,590	0,001*
	1-5 yıl	63	2,98	1,39		
	6-10 yıl	46	2,30	1,28		
	11-15 yıl	28	2,61	1,45		
	16-20 yıl	27	2,33	1,44		
	20+	15	2,20	1,42		
	Total	201	2,71	1,43		
İş yerinde çalışma arkadaşlarım ile anlaşmazlık yaşamam.	1 yıldan az	22	2,91	1,63	0,548	0,739
	1-5 yıl	63	3,40	1,43		
	6-10 yıl	46	3,15	1,53		
	11-15 yıl	28	3,11	1,42		
	16-20 yıl	27	3,19	1,55		
	20+	15	2,87	1,64		
	Total	201	3,18	1,50		
Çalışma esnasında kendimi yoğun olarak stresli ve gergin hissederim.	1 yıldan az	22	2,14	1,21	2,017	0,078
	1-5 yıl	63	2,40	1,31		
	6-10 yıl	46	3,00	1,40		
	11-15 yıl	28	2,36	1,47		
	16-20 yıl	27	2,85	1,38		
	20+	15	2,40	1,24		
	Total	201	2,56	1,37		

Çizelge 5.7: Devamı

İşyerinde karşılaştığım zorluklarla başa çıkamayacağım kaygısı yaşarım.	1 yıldan az	22	2,14	1,21	0,564	0,728
	1-5 yıl	63	2,51	1,47		
	6-10 yıl	46	2,67	1,51		
	11-15 yıl	28	2,29	1,36		
	16-20 yıl	27	2,44	1,40		
	20+	15	2,33	1,29		
	Total	201	2,45	1,41		
Çalışma saatleri sonunda, mesaiye bırakılmaktan rahatsız olurum.	1 yıldan az	22	2,64	1,40	2,494	0,032*
	1-5 yıl	63	2,54	1,40		
	6-10 yıl	46	2,98	1,60		
	11-15 yıl	28	2,32	1,33		
	16-20 yıl	27	3,52	1,37		
	20+	15	2,87	1,73		
	Total	201	2,78	1,49		
Çalışma şartlarının zorluğu ve iş güvencemin olmaması kaygı oluşturur.	1 yıldan az	22	3,09	1,51	0,410	0,841
	1-5 yıl	63	3,25	1,60		
	6-10 yıl	46	3,37	1,54		
	11-15 yıl	28	3,21	1,52		
	16-20 yıl	27	3,67	1,64		
	20+	15	3,27	1,75		
	Total	201	3,31	1,57		
Stresi yönetmek için fiziksel egzersizler ve nefes egzersizlerini uygulardım.	1 yıldan az	22	3,50	1,19	2,432	0,036*
	1-5 yıl	63	2,97	1,39		
	6-10 yıl	46	2,76	1,43		
	11-15 yıl	28	3,57	1,10		
	16-20 yıl	27	3,37	1,45		
	20+	15	2,53	1,64		
	Total	201	3,08	1,40		

*p<0,05

Tek yönlü varyans analizi sonuçlarına göre;

- Yaptığım işten dolayı kazancımın yeterli olduğunu düşünürüm.
- Çalışma saatleri sonunda, mesaiye bırakılmaktan rahatsız olurum.
- Stresi yönetmek için fiziksel egzersizler ve nefes egzersizlerini uygulardım.

İfadelerine katılım düzeyi aynı mesleği yapma süresine göre anlamlı düzeyde farklılık göstermektedir ($p<0,05$). Farklılığın hangi gruptan kaynaklandığını tespit etmek için yapılan TUKEY testi sonuçlarına göre;

“Yaptığım işten dolayı kazancımın yeterli olduğunu düşünürüm” ifadesi için; 1 yıldan az süre ile aynı mesleği yapanların ifadeye katılım düzeyi diğer tüm gruplardan anlamlı derecede daha yüksektir. Ek olarak 1-5 yıl süre ile aynı mesleği

yapanların ifadeye katılım düzeyi kendilerinden daha fazla süre ile aynı mesleği yapanlardan anlamlı derecede daha yüksektir.

“Çalışma saatleri sonunda, mesaiye bırakılmaktan rahatsız olurum” ifadesi için; 16-20 yıl süre ile aynı mesleği yapanların ifadeye katılım düzeyi 1 yıldan az, 1-5 yıl ve 11-15 yıl süre ile aynı mesleği yapanların ifadeye katılım düzeyinden anlamlı derecede daha yüksektir.

“Stresi yönetmek için fiziksel egzersizler ve nefes egzersizlerini uyguladım” ifadesi için; 1 yıldan az ve 11-15 yıl süre ile aynı mesleği yapanların ifadeye katılım düzeyi, 6-10 yıl ve 20+ yıl süre ile aynı mesleği yapanlardan anlamlı derecede daha yüksektir.

Çizelge 5.7: Devamı

Aynı mesleği yapma süresi		N	Ortalama	Std. Sapma	F	p
Herhangi bir sıkıntımda iş arkadaşlarımla paylaşır stresimi azaltmaya çalışırım.	1 yıldan az	22	3,45	1,30	0,664	0,651
	1-5 yıl	63	3,75	1,29		
	6-10 yıl	46	3,30	1,49		
	11-15 yıl	28	3,36	1,28		
	16-20 yıl	27	3,37	1,60		
	20+	15	3,47	1,68		
	Total	201	3,49	1,41		
Stres altında öfkemi kontrol ederim.	1 yıldan az	22	3,73	1,35	1,397	0,227
	1-5 yıl	63	3,62	1,34		
	6-10 yıl	46	3,24	1,54		
	11-15 yıl	28	3,79	1,37		
	16-20 yıl	27	3,56	1,50		
	20+	15	2,80	1,90		
	Total	201	3,50	1,47		
İş güvenliği için verilen kişisel koruyucuların (baret, emniyet kemeri, eldiven, iş ayakkabısı, gözlük) yeterli koruma sağladığını düşünürüm.	1 yıldan az	22	3,73	1,32	0,334	0,892
	1-5 yıl	63	3,89	1,27		
	6-10 yıl	46	3,74	1,48		
	11-15 yıl	28	3,79	1,45		
	16-20 yıl	27	4,11	1,28		
	20+	15	3,73	1,49		
	Total	201	3,84	1,36		

Çizelge 5.7: Devamı

İş yüküm bir günlük çalışma süresine sığmayacak kadar ağır.	1 yıldan az	22	3,05	1,43	0,975	0,434
	1-5 yıl	63	2,86	1,35		
	6-10 yıl	46	3,22	1,56		
	11-15 yıl	28	2,96	1,48		
	16-20 yıl	27	3,56	1,63		
	20+	15	3,00	1,46		
	Total	201	3,08	1,47		
İş yerinde streten kaynaklı iş kazası geçirme kaygısı taşıyırım.	1 yıldan az	22	2,32	1,25	1,807	0,113
	1-5 yıl	63	2,83	1,53		
	6-10 yıl	46	3,09	1,59		
	11-15 yıl	28	2,96	1,45		
	16-20 yıl	27	3,48	1,58		
	20+	15	2,53	1,51		
	Total	201	2,92	1,53		
İş yerinde kendimi sürekli stres altında hissederim ve bu da uyumumu olumsuz yönde etkiler.	1 yıldan az	22	2,32	1,17	3,061	0,011*
	1-5 yıl	63	2,49	1,40		
	6-10 yıl	46	3,37	1,51		
	11-15 yıl	28	2,61	1,59		
	16-20 yıl	27	3,26	1,56		
	20+	15	2,67	1,59		
	Total	201	2,81	1,51		

*p<0,05

Tek yönlü varyans analizi sonuçlarına göre;

- İş yerinde kendimi sürekli stres altında hissederim ve bu da uyumumu olumsuz yönde etkiler.

İfadesine katılım düzeyi aynı mesleği yapma süresine göre anlamlı düzeyde farklılık göstermektedir ($p<0,05$). Farklılığın hangi gruptan kaynaklandığını tespit etmek için yapılan TUKEY testi sonuçlarına göre;

“İş yerinde kendimi sürekli stres altında hissederim ve bu da uyumumu olumsuz yönde etkiler” ifadesi için; 6-10 yıl ve 16-20 yıl süre ile aynı mesleği yapanların ifadeye katılım düzeyi 1 yıldan az ve 1-5 yıl süre ile aynı mesleği yapanlardan anlamlı derecede daha yüksektir. Ek olarak 16-20 yıl süre ile aynı mesleği yapanların ifadeye katılım düzeyi 11-15 yıl süre ile aynı mesleği yapanlardan anlamlı derecede daha yüksektir.

Çizelge 5.7: Devamı

Aynı mesleği yapma süresi		N	Ortalama	Std. Sapma	F	p
Yaptığım işlerin beğenilmesi kendimi rahat hissetmemi sağlar.	1 yıldan az	22	4,00	1,23	0,693	0,629
	1-5 yıl	63	3,95	1,36		
	6-10 yıl	46	3,59	1,59		
	11-15 yıl	28	4,11	1,03		
	16-20 yıl	27	4,04	1,40		
	20+	15	3,93	1,53		
	Total	201	3,91	1,38		
Şantiyede meydana gelen iş kazalarında stresin payı yüksektir.	1 yıldan az	22	3,14	1,32	1,050	0,390
	1-5 yıl	63	3,68	1,19		
	6-10 yıl	46	3,48	1,49		
	11-15 yıl	28	3,71	1,01		
	16-20 yıl	27	3,78	1,28		
	20+	15	3,93	1,44		
	Total	201	3,61	1,29		
Şantiyede çalışma sırasında kendimi sıklıkla yalnız hissederim.	1 yıldan az	22	2,18	1,30	0,014	1,000
	1-5 yıl	63	2,19	1,20		
	6-10 yıl	46	2,22	1,17		
	11-15 yıl	28	2,18	1,25		
	16-20 yıl	27	2,19	1,33		
	20+	15	2,27	1,44		
	Total	201	2,20	1,23		
Özellikle çalışma esnasında mide sorunları yaşarım.	1 yıldan az	22	2,09	1,19	2,850	0,017*
	1-5 yıl	63	1,87	1,14		
	6-10 yıl	46	2,50	1,35		
	11-15 yıl	28	1,89	1,07		
	16-20 yıl	27	2,74	1,51		
	20+	15	2,00	1,20		
	Total	201	2,17	1,27		
Şantiyede meydana gelen yüksekten düşme şeklindeki kazaların temelinde stres yer alır.	1 yıldan az	22	3,50	1,34	2,166	0,059
	1-5 yıl	63	3,21	1,39		
	6-10 yıl	46	3,20	1,38		
	11-15 yıl	28	2,86	1,38		
	16-20 yıl	27	3,96	1,13		
	20+	15	3,07	1,53		
	Total	201	3,28	1,38		
İş yükümü çalışma arkadaşlarım ile paylaşmak stresimi azaltmama olanak sağlar.	1 yıldan az	22	3,64	1,29	1,190	0,315
	1-5 yıl	63	3,92	1,07		
	6-10 yıl	46	3,63	1,39		
	11-15 yıl	28	3,82	1,22		
	16-20 yıl	27	4,15	1,32		
	20+	15	3,33	1,45		
	Total	201	3,80	1,26		

Çizelge 5.7: Devamı

İşyerinde alınan iş güvenliği önlemlerinin derecesi performansını etkiler.	1 yıldan az	22	3,68	1,29		
	1-5 yıl	63	3,70	1,19		
	6-10 yıl	46	3,30	1,52		
	11-15 yıl	28	3,82	1,28	0,736	0,597
	16-20 yıl	27	3,74	1,48		
	20+	15	3,53	1,41		
	Total	201	3,62	1,34		

*p<0,05

Tek yönlü varyans analizi sonuçlarına göre;

- Özellikle çalışma esnasında mide sorunları yaşıyorum.

İfadesine katılım düzeyi aynı mesleği yapma süresine göre anlamlı düzeyde farklılık göstermektedir (p<0,05). Farklılığın hangi gruptan kaynaklandığını tespit etmek için yapılan TUKEY testi sonuçlarına göre;

“Özellikle çalışma esnasında mide sorunları yaşıyorum” ifadesi için; 6-10 yıl ve 16-20 yıl süre ile aynı mesleği yapanların ifadeye katılım düzeyi 1-5 yıl ve 11-15 yıl süre ile aynı mesleği yapanlardan anlamlı derecede daha yüksektir.

5.8 Çalışanların Yaşadıkları Stresle İlgili İfadelere Katılım Düzeylerinin İş Kazası Geçirme Durumuna Göre Değişimi

Çalışanların yaşadıkları stresle ilgili ifadelerle katılım düzeylerinin iş kazası geçirme durumuna göre ortalamaları ve bu ortalamalar arasındaki farkın anlamlı olup olmadığının tespiti için yapılan bağımsız gruplarda t testi sonuçları verilmiştir.

Çizelge 5.8 : İş kazası geçirme durumuna göre ifadelerle katılım düzeyinin dağılımı

Son 10 yıl da hiç iş kazası geçirdiniz mi?	N	Ortalama	Std. Sapma	t	p
Şantiye alanında strese sebep olan durumların olduğunu düşünürüm.	Evet 9	4,22	1,30	2,052	0,041*
	Hayır 192	3,15	1,54		
Çalışma esnasında hava şartları, gürültü, aydınlatma, çalışma ortamı gibi kavramlar stres oluşumu üzerinde etkilidir.	Evet 9	3,56	1,74	0,546	0,586
	Hayır 192	3,29	1,43		
Şantiye alanında çalışanların iş kazası riski altında olduğunu düşünürüm.	Evet 9	3,56	1,59	0,485	0,628
	Hayır 192	3,30	1,53		
Çalışma ortamında tehlikeden kaynaklı endişe taşıyorum.	Evet 9	3,89	1,36	1,426	0,155
	Hayır 192	3,16	1,50		
Yaptığım işten mutlu değilim.	Evet 9	1,78	0,83	-0,966	0,335
	Hayır 192	2,21	1,34		
Yaptığım işten dolayı kazancımın yeterli olduğunu düşünürüm.	Evet 9	2,22	1,56	-1,050	0,295
	Hayır 192	2,73	1,42		

Çizelge 5.8: Devamı

İş yerinde çalışma arkadaşlarım ile anlaşmazlık yaşamam.	Evet	9	3,33	2,00	0,315	0,753
	Hayır	192	3,17	1,48		
Çalışma esnasında kendimi yoğun olarak stresli ve gergin hissederim.	Evet	9	2,67	1,41	0,234	0,815
	Hayır	192	2,56	1,37		
İşyerinde karşılaştığım zorluklarla başa çıkamayacağım kaygısı yaşarım.	Evet	9	2,56	1,67	0,224	0,823
	Hayır	192	2,45	1,40		
Çalışma saatleri sonunda, mesaiye bırakılmaktan rahatsız olurum.	Evet	9	2,67	1,66	-0,225	0,822
	Hayır	192	2,78	1,48		
Çalışma şartlarının zorluğu ve iş güvencemin olmaması kaygı oluşturur.	Evet	9	4,00	1,32	1,345	0,180
	Hayır	192	3,28	1,58		
Stresi yönetmek için fiziksel egzersizler ve nefes egzersizlerini uygularım.	Evet	9	3,22	1,39	0,302	0,763
	Hayır	192	3,08	1,40		
Herhangi bir sıkıntımda olduğunda iş arkadaşlarım ile paylaşır stresimi azaltmaya çalışırım.	Evet	9	3,44	1,51	-0,094	0,925
	Hayır	192	3,49	1,41		
Stres altında öfkemi kontrol ederim.	Evet	9	3,67	1,22	0,353	0,724
	Hayır	192	3,49	1,48		
İş güvenliği için verilen kişisel koruyucuların (baret, emniyet kemeri, eldiven, iş ayakkabısı, gözlük) yeterli koruma sağladığını düşünürüm.	Evet	9	2,89	1,54	-2,171	0,031*
	Hayır	192	3,89	1,34		
İş yüküm bir günlük çalışma süresine sığmayacak kadar ağır.	Evet	9	2,89	1,45	-0,396	0,692
	Hayır	192	3,09	1,48		
İş yerinde stresten kaynaklı iş kazası geçirme kaygısı taşırım.	Evet	9	3,56	1,24	1,290	0,199
	Hayır	192	2,89	1,53		
İş yerinde kendimi sürekli stres altında hissederim ve bu da uyumumu olumsuz yönde etkiler.	Evet	9	3,00	1,32	0,395	0,693
	Hayır	192	2,80	1,52		
Yaptığım işlerin beğenilmesi kendimi rahat hissetmemi sağlar.	Evet	9	3,44	1,88	-1,028	0,305
	Hayır	192	3,93	1,35		
Şantiyede meydana gelen iş kazalarında stresin payı yüksektir.	Evet	9	4,11	0,78	1,191	0,235
	Hayır	192	3,59	1,30		
Şantiyede çalışma sırasında kendimi sıklıkla yalnız hissederim.	Evet	9	2,78	1,56	1,445	0,150
	Hayır	192	2,17	1,21		
Özellikle çalışma esnasında mide sorunları yaşarım.	Evet	9	1,89	1,27	-0,675	0,501
	Hayır	192	2,18	1,28		
Şantiyede meydana gelen yüksekten düşme şeklindeki kazaların temelinde stres yer alır.	Evet	9	3,56	1,42	0,615	0,539
	Hayır	192	3,27	1,38		
İş yükümü çalışma arkadaşlarım ile paylaşmak stresimi azaltmama olanak sağlar.	Evet	9	4,00	0,87	0,497	0,620
	Hayır	192	3,79	1,27		
İşyerinde alınan iş güvenliği önlemlerinin derecesi performansımı etkiler.	Evet	9	3,44	1,59	-0,393	0,695
	Hayır	192	3,63	1,34		

*p<0,05

Bağımsız gruplarda t testi sonuçlarına göre;

- Şantiye alanında strese sebep olan durumların olduğunu düşünürüm.
- İş güvenliği için verilen kişisel koruyucuların (baret, emniyet kemeri, eldiven, iş ayakkabısı, gözlük) yeterli koruma sağladığını düşünürüm.

İfadeleri daha önce iş kazası geçirme durumuna göre anlamlı düzeyde farklılık göstermektedir ($p<0,05$). İş kazası geçirenlerin “Şantiye alanında strese sebep olan durumların olduğunu düşünürüm” ifadesine katılım düzeyi iş kazası geçirmeyenlerden anlamlı derecede daha yüksek iken; iş kazası geçirmeyenlerin “İş güvenliği için verilen kişisel koruyucuların (baret, emniyet kemeri, eldiven, iş ayakkabısı, gözlük) yeterli koruma sağladığını düşünürüm” ifadesine katılım düzeyi iş kazası geçirenlerden anlamlı derecede daha yüksektir.

5.9 Çalışanların Yaşadıkları Stresle İlgili İfadelere Katılım Düzeylerinin Şantiye Yatakhaneinde Kalma Durumuna Göre Değişimi

Çalışanların yaşadıkları stresle ilgili ifadelere katılım düzeylerinin şantiye yatakhaneinde kalma durumuna göre ortalamaları ve bu ortalamalar arasındaki farkın anlamlı olup olmadığının tespiti için yapılan bağımsız gruplarda t testi sonuçları verilmiştir.

Çizelge 5.9 : Şantiye yatakhaneinde kalma durumuna göre ifadelere katılım düzeyinin dağılımı

Şantiye yatakhaneinde mi kalmaktasınız?		N	Ortalama	Std. Sapma	t	p
Şantiye alanında strese sebep olan durumların olduğunu düşünürüm.	Evet	159	3,10	1,48	-1,768	0,079
	Hayır	42	3,57	1,74		
Çalışma esnasında hava şartları, gürültü, aydınlatma, çalışma ortamı gibi kavramlar stres oluşumu üzerinde etkilidir.	Evet	159	3,19	1,42	-2,119	0,035*
	Hayır	42	3,71	1,47		
Şantiye alanında çalışanların iş kazası riski altında olduğunu düşünürüm.	Evet	159	3,28	1,49	-0,548	0,584
	Hayır	42	3,43	1,68		
Çalışma ortamında tehlikeden kaynaklı endişe taşıyım.	Evet	159	3,14	1,45	-1,024	0,307
	Hayır	42	3,40	1,68		
Yaptığım işten mutlu değilim.	Evet	159	2,25	1,35	1,202	0,231
	Hayır	42	1,98	1,20		
Yaptığım işten dolayı kazancımın yeterli olduğunu düşünürüm.	Evet	159	2,77	1,43	1,077	0,283
	Hayır	42	2,50	1,42		
İş yerinde çalışma arkadaşlarım ile anlaşmazlık yaşamam.	Evet	159	3,27	1,50	1,688	0,093
	Hayır	42	2,83	1,45		
Çalışma esnasında kendimi yoğun olarak stresli ve gergin hissederim.	Evet	159	2,43	1,30	-2,626	0,009*
	Hayır	42	3,05	1,50		

Çizelge 5.9: Devamı

İşyerinde karşılaştığım zorluklarla başa çıkamayacağım kaygısı yaşarım.	Evet	159	2,33	1,33	-2,497	0,013*
	Hayır	42	2,93	1,60		
Çalışma saatleri sonunda, mesaiye bırakılmaktan rahatsız olurum.	Evet	159	2,73	1,44	-0,862	0,389
	Hayır	42	2,95	1,67		
Çalışma şartlarının zorluğu ve iş güvencemin olmaması kaygı oluşturur.	Evet	159	3,29	1,54	-0,423	0,673
	Hayır	42	3,40	1,68		
Stresi yönetmek için fiziksel egzersizler ve nefes egzersizlerini uygularım.	Evet	159	3,18	1,35	1,819	0,070
	Hayır	42	2,74	1,52		
Herhangi bir sıkıntımda olduğunda iş arkadaşlarım ile paylaşır stresimi azaltmaya çalışırım.	Evet	159	3,64	1,32	3,080	0,002*
	Hayır	42	2,90	1,57		
Stres altında öfkemi kontrol ederim.	Evet	159	3,86	1,22	7,807	0,000*
	Hayır	42	2,12	1,52		
İş güvenliği için verilen kişisel koruyucuların (baret, emniyet kemeri, eldiven, iş ayakkabısı, gözlük) yeterli koruma sağladığını düşünürüm.	Evet	159	3,87	1,27	0,550	0,583
	Hayır	42	3,74	1,65		
İş yüküm bir günlük çalışma süresine sığmayacak kadar ağır.	Evet	159	2,97	1,41	-1,974	0,050*
	Hayır	42	3,48	1,66		
İş yerinde stresten kaynaklı iş kazası geçirme kaygısı taşırım.	Evet	159	2,77	1,44	-2,601	0,010*
	Hayır	42	3,45	1,73		
İş yerinde kendimi sürekli stres altında hissederim ve bu da uyumumu olumsuz yönde etkiler.	Evet	159	2,56	1,39	-4,748	0,000*
	Hayır	42	3,74	1,56		
Yaptığım işlerin beğenilmesi kendimi rahat hissetmemi sağlar.	Evet	159	3,95	1,31	0,885	0,377
	Hayır	42	3,74	1,62		
Şantiyede meydana gelen iş kazalarında stresin payı yüksektir.	Evet	159	3,63	1,23	0,363	0,717
	Hayır	42	3,55	1,52		
Şantiyede çalışma sırasında kendimi sıklıkla yalnız hissederim.	Evet	159	2,28	1,20	1,892	0,060
	Hayır	42	1,88	1,33		
Özellikle çalışma esnasında mide sorunları yaşarım.	Evet	159	2,11	1,20	-1,351	0,178
	Hayır	42	2,40	1,50		
Şantiyede meydana gelen yüksekten düşme şeklindeki kazaların temelinde stres yer alır.	Evet	159	3,22	1,33	-1,171	0,243
	Hayır	42	3,50	1,53		
İş yükümü çalışma arkadaşlarım ile paylaşmak stresimi azaltmama olanak sağlar.	Evet	159	3,82	1,12	0,610	0,542
	Hayır	42	3,69	1,69		
İşyerinde alınan iş güvenliği önlemlerinin derecesi performansımı etkiler.	Evet	159	3,56	1,30	-1,174	0,242
	Hayır	42	3,83	1,51		

*p<0,05

Bağımsız gruplarda t testi sonuçlarına göre;

- Çalışma esnasında hava şartları, gürültü, aydınlatma, çalışma ortamı gibi kavramlar stres oluşumu üzerinde etkilidir.
- Çalışma esnasında kendimi yoğun olarak stresli ve gergin hissederim.

- İşyerinde karşılaştığım zorluklarla başa çıkamayacağım kaygısı yaşarım.
- Herhangi bir sıkıntım olduğunda iş arkadaşlarım ile paylaşır stresimi azaltmaya çalışırım.
- Stres altında öfkemi kontrol ederim.
- İş yüküm bir günlük çalışma süresine sığmayacak kadar ağır.
- İş yerinde stresten kaynaklı iş kazası geçirme kaygısı taşıyorum.
- İş yerinde kendimi sürekli stres altında hissedirim ve bu da uyumumu olumsuz yönde etkiler.

İfadelerine katılım düzeyi şantiye yatakhanesine kalma durumuna göre anlamlı düzeyde farklılık göstermektedir ($p < 0,05$). “Herhangi bir sıkıntım olduğunda iş arkadaşlarım ile paylaşır stresimi azaltmaya çalışırım” ve “Stres altında öfkemi kontrol ederim” ifadeleri için şantiye yatakhanesinde kalanların ifadelere katılım düzeyi kalmayanlardan anlamlı derecede daha yüksek iken diğer ifadeler için şantiyede kalmayanların ifadelere katılım düzeyi şantiye yatakhanesinde kalanlardan anlamlı derecede daha yüksektir.

5.10 Güvenirlilik Analizi

Çalışmada kullanılan ölçeğin güvenilirlik düzeyinin belirlenmesi için güvenilirlik analizi yapılmış ve cronbach alfa katsayısı elde edilmiştir.

Cronbach’ s Alfa Katsayısının değerlendirilmesinde uyulan değerlendirme ölçütü;

$0.00 \leq \alpha < 0.40$ ise ölçek güvenilir değildir.

$0.40 \leq \alpha < 0.60$ ise ölçek düşük güvenilirliktedir.

$0.60 \leq \alpha < 0.80$ ise ölçek oldukça güvenilirdir.

$0.80 \leq \alpha < 1.00$ ise ölçek yüksek derecede güvenilirdir.

Çalışma kullanılan ölçek için elde edilen cronbach alfa katsayısı 0,844 olarak elde edilmiştir.

6. SONUÇ VE ÖNERİLER

6.1 Sonuçlar

Bu kısımda; dördüncü bölümde yer alan Bulgulara istinaden yapılan değerlendirmeler neticesinde ulaşılan sonuçlara yer verilmiştir.

Geçerliliği kabul gören anket sayısı 201 (iki yüz bir) adettir.

Bağımsız Değişkenlere Ait Bulgulara Göre:

- Çalışma Grubunun, Yaş gruplarına göre dağılım incelendiğinde katılımcılardan %31,8 gibi büyük bir orana sahip 64 kişinin “18-24 yaş aralığında” çalışanlar olduğu belirlenmiştir.
- Çalışma Grubunun, Medeni durumlarına göre dağılımı incelendiğinde katılımcıların %54,2 ’sinin (109 kişi) “ evli olduğu ”sonucuna ulaşılmıştır.
- Çalışma Grubunun, Eğitim durumuna göre dağılım incelendiğinde katılımcılardan %36,3 gibi büyük bir orana sahip 73 kişinin “ortaokul mezunu” olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bunu %26,4 oranla 53 kişiden oluşan “lise mezunları” takip etmektedir.
- Çalışma Grubunun, Günlük çalışma süresine göre dağılım incelendiğinde katılımcılardan % 72,1 gibi büyük bir orana sahip 145 kişinin “günlük 8-10 saat çalıştığı” belirlenmiştir.
- Çalışma Grubunun, Çalışma türüne göre dağılım incelendiğinde katılımcılardan %99,5 gibi büyük bir orana sahip 200 kişinin “gündüz çalıştığı ” belirlenmiştir.
- Çalışma Grubunun, Görevlere göre dağılım incelendiğinde katılımcılardan %27,4 ‘er gibi eşit bir oranla 55’er kişinin “Alçı-sıva-boya” ve “düz işçi” görevlerinde çalıştıkları belirlenmiştir.
- Çalışma Grubunun, Aynı mesleği yapma süresine göre dağılım incelendiğinde katılımcılardan %31,3 gibi büyük bir orana sahip 63 kişinin “1-5 yıl” aynı meslekte çalıştıkları sonucuna ulaşılmıştır.

- Çalışma Grubunun, İş kazası geçirme durumuna göre dağılım incelendiğinde katılımcılardan %95,5 gibi büyük bir orana sahip 192 kişinin “hiç iş kazası geçirmediği” belirlenmiştir.
- Çalışma Grubunun, Şantiye yatakhaneğinde kalma durumuna göre dağılım incelendiğinde katılımcılardan % 79,1 gibi büyük bir orana sahip 159 kişinin “şantiye yatakhaneğinde kaldığı” sonucuna ulaşılmıştır.
- Demografik Özelliklere Göre Bağımlı Değişkene ait Sorulara Verilen Cevaplara İlişkin Bulgulara Göre:
- Yaş grubuna göre; “Şantiye alanında strese sebep olan durumların olduğunu düşünürüm” ifadesi için 25-29 ve 35-44 yaş grubu kişilerin ifadeye katılım düzeyi diğer yaş grubuna ait kişilerden anlamlı derecede daha yüksek olarak belirlenmiştir.
- Yaş grubuna göre; “İş yerinde stresten kaynaklı iş kazası geçirme kaygısı taşıyorum” ifadesi için; 35-44 yaş grubu kişilerin ifadeye katılım düzeyi diğer yaş grubuna ait kişilerden anlamlı derecede daha yüksek olarak belirlenmiştir.
- Yaş grubuna göre; “İş yerinde kendimi sürekli stres altında hissedirim ve bu da uyumumu olumsuz yönde etkiler” ifadesi için; 25-29, 35-44 ve 45+ yaş grubu kişilerin ifadeye katılım düzeylerinin ortalaması diğer yaş grubuna ait kişilerden anlamlı derecede daha yüksek olarak belirlenmiştir.
- Medeni duruma göre; “Yaptığım işten dolayı kazancımın yeterli olduğunu düşünürüm” ifadesi için; bekâr olanların ifadeye katılım düzeyi evli olan kişilerden anlamlı derecede daha yüksek olarak belirlenmiştir.
- Medeni duruma göre; “İş yerinde çalışma arkadaşlarım ile anlaşmazlık yaşamam” ifadesi için; bekâr olanların ifadeye katılım düzeyi evli olan kişilerden anlamlı derecede daha yüksek olarak belirlenmiştir.
- Eğitim durumuna göre; “Şantiye alanında strese sebep olan durumların olduğunu düşünürüm” ifadesi için; lise ve lisans mezunu olanların ifadeye katılım düzeyleri diğer eğitim seviyelerine oranla anlamlı derecede daha düşük olarak belirlenmiştir.
- Eğitim durumuna göre; “Çalışma esnasında hava şartları, gürültü, aydınlatma, çalışma ortamı gibi kavramlar stres oluşumu üzerinde etkilidir” ifadesi için; lisans mezunu kişilerin ifadeye katılım düzeyi diğer tüm eğitim düzeyine sahip kişilerden anlamlı derecede daha yüksek olarak belirlenmiştir.

- Eğitim durumuna göre; “Çalışma esnasında hava şartları, gürültü, aydınlatma, çalışma ortamı gibi kavramlar stres oluşumu üzerinde etkilidir” ifadesi için; lise mezunu kişilerin ifadeye katılım düzeyi ortaokul mezunlarından anlamlı derecede daha yüksek olarak belirlenmiştir.
- Eğitim durumuna göre; “Şantiye alanında çalışanların iş kazası riski altında olduğunu düşünürüm” ifadesi için; ön lisans ve lisans mezunu kişilerin ifadeye katılım düzeyi ilkokul altı ve ortaokul mezunlarından anlamlı derecede daha yüksek olarak belirlenmiştir.
- Eğitim durumuna göre; “Şantiye alanında çalışanların iş kazası riski altında olduğunu düşünürüm” ifadesi için; lisans mezunu kişilerin ifadeye katılım düzeyi lise mezunu olan kişilerin ortalamasından anlamlı derecede daha yüksek olarak belirlenmiştir.
- Eğitim durumuna göre; “Çalışma ortamında tehlikeden kaynaklı endişe taşıyorum” ifadesi için; lisans mezunu kişilerin ifadeye katılım düzeyi diğer eğitim düzeyine sahip kişilerden anlamlı derecede daha yüksek olarak belirlenmiştir.
- Eğitim durumuna göre; “Yaptığım işten mutlu değilim ” ifadesi için; ilkokul ve altı ve ortaokul mezunu kişilerin ifadeye katılım düzeyi lise ve lisans mezunu kişilerden anlamlı derecede daha yüksek olarak belirlenmiştir.
- Eğitim durumuna göre; “Yaptığım işten mutlu değilim” ifadesi için; ön lisans mezunu kişilerin ifadeye katılım düzeyi lisans mezunu kişilerden anlamlı derecede daha yüksek olarak belirlenmiştir.
- Eğitim durumuna göre; “Çalışma esnasında kendimi yoğun olarak stresli ve gergin hissedirim” ifadesi için; lisans mezunu kişilerin ifadeye katılım düzeyi ortaokul, lise ve ön lisans mezunu kişilerin ifadeye katılım düzeylerinden anlamlı derecede daha yüksek olarak belirlenmiştir.
- Eğitim durumuna göre; “Çalışma şartlarının zorluğu ve iş güvencemin olmaması kaygı oluşturur” ifadesi için; lisans mezunu kişilerin ifadeye katılım düzeyi diğer eğitim düzeyine sahip kişilerden anlamlı derecede daha yüksek olarak belirlenmiştir.
- Eğitim durumuna göre; “Stres altında öfkemi kontrol ederim” ifadesi için; ortaokul ve lise mezunu kişilerin ifadeye katılım düzeyi lisans mezunu kişilerden anlamlı derecede daha yüksek olarak belirlenmiştir.

- Eğitim durumuna göre; “İş güvenliği için verilen kişisel koruyucuların (baret, emniyet kemeri, eldiven, iş ayakkabısı, gözlük) yeterli koruma sağladığını düşünürüm” ifadesi için; lisans mezunu kişilerin ifadeye katılım düzeyi ilkokul ve altı ile ortaokul mezunu kişilerden anlamlı derecede daha yüksek olarak belirlenmiştir.
- Eğitim durumuna göre; “İş yüküm bir günlük çalışma süresine sığmayacak kadar ağır” ifadesi için; lisans mezunu kişilerin ifadeye katılım düzeyi diğer eğitim düzeyine sahip kişilerden anlamlı derecede daha yüksek olarak belirlenmiştir.
- Eğitim durumuna göre; “İş yerinde stresten kaynaklı iş kazası geçirme kaygısı taşıyırım” ifadesi için; lisans mezunu kişilerin ifadeye katılım düzeyi diğer eğitim düzeyine sahip kişilerden anlamlı derecede daha yüksek olarak belirlenmiştir.
- Eğitim durumuna göre; “İş yerinde kendimi sürekli stres altında hissederim ve bu da uyumumu olumsuz yönde etkiler” ifadesi için; lisans mezunu kişilerin ifadeye katılım düzeyi diğer eğitim düzeyine sahip kişilerden anlamlı derecede daha yüksek olarak belirlenmiştir.
- Eğitim durumuna göre; “Yaptığım işlerin beğenilmesi kendimi rahat hissetmemi sağlar” ifadesi için; lise ve lisans mezunu kişilerin ifadeye katılım düzeyi ilkokul ve altı ile ortaokul mezunlarının ifadeye katılım düzeyinden anlamlı derecede daha yüksek olarak belirlenmiştir.
- Eğitim durumuna göre; “Yaptığım işlerin beğenilmesi kendimi rahat hissetmemi sağlar” ifadesi için ön lisans mezunu kişilerin ortalaması ortaokul mezunu kişilerden anlamlı derecede daha yüksek olarak belirlenmiştir.
- Eğitim durumuna göre; “Şantiyede meydana gelen iş kazalarında stresin payı yüksektir” ifadesi için; lisans mezunu kişilerin ifadeye katılım düzeyi diğer eğitim düzeyine sahip kişilerden anlamlı derecede daha yüksek olarak belirlenmiştir.
- Eğitim durumuna göre; “Şantiyede çalışma sırasında kendimi sıklıkla yalnız hissederim” ifadesi için; ilkokul ve altı ile ortaokul mezunu kişilerin ortalaması lise ve lisans mezunu kişilerin ortalamasından anlamlı derecede daha yüksek olarak belirlenmiştir.

- Eğitim durumuna göre; “Özellikle çalışma esnasında mide sorunları yaşarım” ifadesi için; ilkokul ve altı mezunu kişilerin ifadeye katılım düzeyi lise ve lisans mezunu kişilerin ifadeye katılım düzeyinden anlamlı derecede daha yüksek olarak belirlenmiştir.
- Eğitim durumuna göre; “Şantiyede meydana gelen yüksekten düşme şeklindeki kazaların temelinde stres yer alır” ifadesi için; lise ve lisans mezunu kişilerin ifadeye katılım düzeyi ilkokul ve altı ile ortaokul mezunu kişilerin ifadeye katılım düzeyinden anlamlı derecede daha yüksek olarak belirlenmiştir.
- Eğitim durumuna göre; “İş yükümü çalışma arkadaşlarım ile paylaşmak stresimi azaltmama olanak sağlar” ifadesi için; lisans mezunu kişilerin ifadeye katılım düzeyi ilkokul ve altı ile ortaokul, lise mezunu kişilerin ifadeye katılım düzeyinden anlamlı derecede daha yüksek olarak belirlenmiştir.
- Eğitim durumuna göre; “İşyerinde alınan iş güvenliği önlemlerinin derecesi performansımı etkiler” ifadesi için; lisans mezunu kişilerin ifadeye katılım düzeyi ilkokul ve altı ile ortaokul, lise mezunu kişilerin ifadeye katılım düzeyinden anlamlı derecede daha yüksek olarak belirlenmiştir.
- Çalışma sürelerine göre; “Şantiye alanında strese sebep olan durumların olduğunu düşünürüm” ifadesi için; 8-10 saat çalışanların ifadeye katılım düzeyi 8 saatten daha az çalışanlardan anlamlı derecede daha yüksek olarak belirlenmiştir.
- Çalışma sürelerine göre; “İş yüküm bir günlük çalışma süresine sığmayacak kadar ağır” ifadesi için; 8-10 saat çalışanların ifadeye katılım düzeyi 8 saatten az çalışanlardan anlamlı derecede daha yüksek olarak belirlenmiştir.
- Çalışma sürelerine göre; “İş yerinde stresten kaynaklı iş kazası geçirme kaygısı taşıyırım” ifadesi için; 8-10 saat ve 11 saat ve üzeri çalışanların ifadeye katılım düzeyi 8 saatten az süre ile çalışanlardan anlamlı derecede daha yüksek olarak belirlenmiştir.
- Çalışma sürelerine göre; “İş yükümü çalışma arkadaşlarım ile paylaşmak stresimi azaltmama olanak sağlar” ifadesi için; 8-10 saat çalışanların ifadeye katılım düzeyi 8 saatten az süre ile çalışanlardan anlamlı derecede daha yüksek olarak belirlenmiştir.

- Çalışma sürelerine göre; “İşyerinde alınan iş güvenliği önlemlerinin derecesi performansımı etkiler” ifadesi için; 8-10 saat çalışanların ifadeye katılım düzeyi 8 saatten az süre ile çalışanlardan anlamlı derecede daha yüksek olarak belirlenmiştir.
- Mesleki görevlerine göre; “Çalışma esnasında kendimi yoğun olarak stresli ve gergin hissedirim” ifadesi için; düz işçilerin ifadeye katılım düzeyi alçı-sıva-boyacıların ifadeye katılım düzeyinden anlamlı derecede daha yüksek olarak belirlenmiştir.
- Mesleki görevlerine göre; “Stres altında öfkemi kontrol ederim” ifadesi için; alçı-sıva-boyacıların ve tesisatçıların ifadeye katılım düzeyi demircilerden anlamlı derecede daha yüksek olarak belirlenmiştir.
- Mesleki görevlerine göre; “İş yüküm bir günlük çalışma süresine sığmayacak kadar ağır” ifadesi için; düz işçilerin ifadeye katılım düzeyi kalıpcı ve demircilerden, seramik döşemecilerin ifadeye katılım düzeyi kalıpcılardan anlamlı derecede daha yüksek olarak belirlenmiştir.
- Mesleki görevlerine göre; “İş yerinde kendimi sürekli stres altında hissedirim ve bu da uyumumu olumsuz yönde etkiler” ifadesi için; düz işçilerin ifadeye katılım düzeyi kalıpcı, demirci, alçı-sıva-boyacı ve seramik döşemecilerden anlamlı derecede daha yüksek olarak belirlenmiştir.
- Mesleki görevlerine göre; “İşyerinde alınan iş güvenliği önlemlerinin derecesi performansımı etkiler” ifadesi için; tesisatçı ve düz işçilerin ifadeye katılım düzeyi demirci ve alçı-boya-sıvacılardan anlamlı derecede daha yüksek olarak belirlenmiştir.
- Mesleki görevlerine göre; “İşyerinde alınan iş güvenliği önlemlerinin derecesi performansımı etkiler” ifadesi için; tesisatçıların ifadeye katılım düzeyi seramik döşemecilerden anlamlı derecede daha yüksek olarak belirlenmiştir.
- Aynı mesleği yapma süresine göre; “Çalışma ortamında tehlikeden kaynaklı endişe taşıyım” ifadesi için; 20+ yıl süre ile aynı mesleği yapanların ifadeye katılım düzeyi 1 ile 20 yıl arasındaki tüm gruplara göre anlamlı derecede daha düşük olarak belirlenmiştir.
- Aynı mesleği yapma süresine göre; “Yaptığım işten dolayı kazancımın yeterli olduğunu düşünürüm” ifadesi için; 1 yıldan az süre ile aynı mesleği

yapanların ifadeye katılım düzeyi diğer tüm gruplardan anlamlı derecede daha yüksek olarak belirlenmiştir.

- Aynı mesleği yapma süresine göre; “Yaptığım işten dolayı kazancımın yeterli olduğunu düşünürüm” ifadesi için; 1-5 yıl süre ile aynı mesleği yapanların ifadeye katılım düzeyi kendilerinden daha fazla süre ile aynı mesleği yapanlardan anlamlı derecede daha yüksek olarak belirlenmiştir.
- Aynı mesleği yapma süresine göre; “Çalışma saatleri sonunda, mesaiye bırakılmaktan rahatsız olurum” ifadesi için; 16-20 yıl süre ile aynı mesleği yapanların ifadeye katılım düzeyi, 1 yıldan az, 1-5 yıl ve 11-15 yıl süre ile aynı mesleği yapanların ifadeye katılım düzeyinden anlamlı derecede daha yüksek olarak belirlenmiştir.
- Aynı mesleği yapma süresine göre; “Stresi yönetmek için fiziksel egzersizler ve nefes egzersizlerini uygulayım” ifadesi için; 1 yıldan az ve 11-15 yıl süre ile aynı mesleği yapanların ifadeye katılım düzeyi, 6-10 yıl ve 20+ yıl süre ile aynı mesleği yapanlardan anlamlı derecede daha yüksek olarak belirlenmiştir.
- Aynı mesleği yapma süresine göre; “İş yerinde kendimi sürekli stres altında hissederim ve bu da uyumumu olumsuz yönde etkiler” ifadesi için; 6-10 yıl ve 16-20 yıl süre ile aynı mesleği yapanların ifadeye katılım düzeyi 1 yıldan az ve 1-5 yıl süre ile aynı mesleği yapanlardan anlamlı derecede daha yüksek olarak belirlenmiştir.
- Aynı mesleği yapma süresine göre; “İş yerinde kendimi sürekli stres altında hissederim ve bu da uyumumu olumsuz yönde etkiler” ifadesi için; 16-20 yıl süre ile aynı mesleği yapanların ifadeye katılım düzeyi 11-15 yıl süre ile aynı mesleği yapanlardan anlamlı derecede daha yüksek olarak belirlenmiştir.
- Aynı mesleği yapma süresine göre; “Özellikle çalışma esnasında mide sorunları yaşarım” ifadesi için; 6-10 yıl ve 16-20 yıl süre ile aynı mesleği yapanların ifadeye katılım düzeyi 1-5 yıl ve 11-15 yıl süre ile aynı mesleği yapanlardan anlamlı derecede daha yüksek olarak belirlenmiştir.
- İş kazası geçirme durumuna göre; “Şantiye alanında strese sebep olan durumların olduğunu düşünürüm” ifadesi için; iş kazası geçirenlerin ifadeye katılım düzeyi hiç iş kazası geçirmeyenlere göre anlamlı derecede daha yüksek olarak belirlenmiştir.

- İş kazası geçirme durumuna göre; “İş güvenliği için verilen kişisel koruyucuların (baret, emniyet kemeri, eldiven, iş ayakkabısı, gözlük) yeterli koruma sağladığını düşünürüm” ifadesi için; iş kazası geçirmeyenlerin ifadeye katılım düzeyi diğerlerine göre anlamlı derecede daha yüksek olarak belirlenmiştir.
- Şantiye yatakhaneğinde kalma durumuna göre; “Herhangi bir sıkıntı olduğunda iş arkadaşlarım ile paylaşır stresimi azaltmaya çalışırım” ifadesi için; şantiye yatakhaneğinde kalanların ifadeye katılım düzeyi diğerlerine göre anlamlı derecede daha yüksek olarak belirlenmiştir.
- Şantiye yatakhaneğinde kalma durumuna göre; ”Stres altında öfkemi kontrol ederim” ifadesi için; şantiye yatakhaneğinde kalanların ifadeye katılım düzeyi diğerlerine göre anlamlı derecede daha yüksek olarak belirlenmiştir.
- Şantiye yatakhaneğinde kalma durumuna göre; “Çalışma esnasında hava şartları, gürültü, aydınlatma, çalışma ortamı gibi kavramlar stres oluşumu üzerinde etkilidir” ifadesi için; şantiye yatakhaneğinde kalmayanların ifadeye katılım düzeyi diğerlerine göre anlamlı derecede daha yüksek olarak belirlenmiştir.
- Şantiye yatakhaneğinde kalma durumuna göre; “Çalışma esnasında kendimi yoğun olarak stresli ve gergin hissedirim” ifadesi için; şantiye yatakhaneğinde kalmayanların ifadeye katılım düzeyi kalanlara göre anlamlı derecede daha yüksek olarak belirlenmiştir.
- Şantiye yatakhaneğinde kalma durumuna göre; “İşyerinde karşılaştığım zorluklarla başa çıkamayacağım kaygısı yaşarım” ifadesi için; şantiye yatakhaneğinde kalmayanların ifadeye katılım düzeyi kalanlara göre anlamlı derecede daha yüksek olarak belirlenmiştir.
- Şantiye yatakhaneğinde kalma durumuna göre; “İş yüküm bir günlük çalışma süresine sığmayacak kadar ağır” ifadesi için; şantiye yatakhaneğinde kalmayanların ifadeye katılım düzeyi kalanlara göre anlamlı derecede daha yüksek olarak belirlenmiştir.
- Şantiye yatakhaneğinde kalma durumuna göre; “İş yerinde streten kaynaklı iş kazası geçirme kaygısı taşıırım” ifadesi için; şantiye yatakhaneğinde kalmayanların ifadeye katılım düzeyi kalanlara göre anlamlı derecede daha yüksek olarak belirlenmiştir.

- Şantiye yatakhaneğinde kalma durumuna göre; “İş yerinde kendimi sürekli stres altında hissedirim ve bu da uyumumu olumsuz yönde etkiler” ifadesi için; şantiye yatakhaneğinde kalmayanların ifadeye katılım düzeyi kalanlara göre anlamlı derecede daha yüksek olarak belirlenmiştir.

6.2 Tartışma

“İnşaat Sektöründe Çalışanların Yaşadıkları Stresin İş Kazalarına Etkisinin Belirlenmesi” amacıyla oluşturulan anket çalışmasına katılımı geçerli sayılan toplam 201 kişidir.

6.2.1 Katılımcıların kişisel bilgilerine ilişkin tartışmalar

Çizelge 6.1 : Yaş gruplarına göre ifadelere katılım düzeyinin dağılımı

DEMOGRAFİK ÖZELLİKLER		n	%
Yaş	18-24	64	31,8
	25-29	44	21,9
	30-34	30	14,9
	35-44	44	21,9
	45-49	11	5,5
	50-54	6	3,0
	55-59	2	1,0
	Total	201	100,0

1. Çalışma Grubunun, Yaş gruplarına göre dağılımı incelendiğinde 18-24 yaş grubu kişilerin oranı %31,8, 25-29 yaş grubu kişilerin oranı %21,9, 30-34 yaş grubu kişilerin oranı %14,9, 35-44 yaş grubu kişilerin oranı %21,9, 45-49 yaş grubu kişilerin oranı %5,5, 50-54 yaş grubu kişilerin oranı %3 olup 55-59 yaş grubu kişilerin oranı %1’dir.

- Bu bulguya göre katılımcıların çoğunluğu 18-24 yaş aralığındaki genç işçilerdir.

Çizelge 6.2 : Medeni duruma göre ifadelere katılım düzeyinin dağılımı

DEMOGRAFİK ÖZELLİKLER		n	%
Medeni Durum	Evli	109	54,2
	Bekâr	92	45,8
	Total	201	100,0

2.Çalışma Grubunun, Medeni durumlarına göre dağılımı incelendiğinde katılımcıların %54,2 ‘sinin (109 kişi) “evli olduğu ”sonucuna ulaşılmıştır.

- Bu bulguya göre katılımcıların çoğunluğunu evli çalışanlar oluşturmaktadır.

Çizelge 6.3 : Eğitim durumuna göre ifadelere katılım düzeyinin dağılımı

DEMOGRAFİK ÖZELLİKLER	n	%
Eğitim Durumu		
Okuma yazma bilmeyen	2	1,0
Okuryazar	5	2,5
İlkokul	41	20,4
Ortaokul	73	36,3
Lise	53	26,4
Ön Lisans	12	6,0
Lisans	14	7,0
Lisansüstü	1	,5
Total	201	100,0

3. Çalışma Grubunun, Eğitim durumuna göre dağılımı incelendiğinde okuma yazma bilmeyenlerin oranı %1, okuryazar olanların oranı %2,5, ilkokul mezunu olanların oranı %20,4, ortaokul mezunu olanların oranı %36,3, lise mezunu olanların oranı %26,4 olup ön lisans mezunu olanların oranı %6, lisans mezunu oranı %7, lisansüstü mezunu oranı ise %0,5'tir.

- Bu bulguya göre katılımcıların yarısından fazlası ortaokul ve lise mezunu çalışanlardan oluşmaktadır.

Çizelge 6.4 : Günlük çalışma süresine göre ifadelere katılım düzeyinin dağılımı

DEMOGRAFİK ÖZELLİKLER	n	%
Günlük Çalışma Süresi		
8 saatten az	49	24,4
8-10 saat	145	72,1
11-12 saat	6	3,0
12 saat ve üzeri	1	,5
Total	201	100,0

4. Çalışma Grubunun, Günlük çalışma süresine göre dağılımı incelendiğinde 8 saatten az çalışanların oranı %24,4, 8-10 saat çalışanların oranı %72,1, 11-12 saat çalışanların oranı %3 olup 12 saat ve üzeri çalışanların oranı ise %0,5'tir.

- Bu bulguya göre katılımcıların 145 kişilik büyük bir çoğunluğu günlük 8-10 saat çalışma süresine sahiptir.

Çizelge 6.5 : Çalışma türüne göre ifadelere katılım düzeyinin dağılımı

DEMOGRAFİK ÖZELLİKLER	n	%
Çalışma türü		
Gündüz	200	99,5
Vardiyalı	1	,5
Total	201	100,0

5. Çalışan Grubunun, Çalışma türüne göre dağılımı incelendiğinde gündüz çalışanların oranı %99,5, vardiyalı çalışan bir kişinin oranı ise %0,5'tir.

- Bu bulguya göre katılımcıların 200 kişi ile tamamına yakını gündüz çalışmaktadır.

Çizelge 6.6 : Göreve göre ifadelere katılım düzeyinin dağılımı

DEMOGRAFİK ÖZELLİKLER		n	%
Görev	Kalıpcı	8	4,0
	Demirci	8	4,0
	Alçı-sıva-boya	55	27,4
	Tesisatçı	25	12,4
	Düz işçi	55	27,4
	Seramik döşemeci	50	24,9
	Total	201	100,0

6. Çalışma Grubunun, Görevlere göre dağılımı incelendiğinde; kalıpcı olanların oranı %4, demirci olanların oranı %4, alçı-sıva-boya işleri ile uğraşanların oranı %27,4, tesisatçı olanların oranı %12,4, düz işçi olanların oranı %27,4 olup seramik döşemeci olanların oranı %24,9'dur.

- Bu bulguya göre katılımcıların yarısından fazlası 55 'er kişi "Alçı-sıva-boya" ve "düz işçi" pozisyonlarında görev almaktadırlar.

Çizelge 6.7 : Aynı mesleğin yapıldığı süreye göre ifadelere katılım düzeyinin dağılımı

DEMOGRAFİK ÖZELLİKLER		n	%
Aynı mesleğin yapıldığı süre	1 yıldan az	22	10,9
	1-5 yıl	63	31,3
	6-10 yıl	46	22,9
	11-15 yıl	28	13,9
	16-20 yıl	27	13,4
	20+	15	7,5
	Total	201	100,0

7. Çalışma Grubunun, Aynı mesleği yapma süresine göre dağılımı incelendiğinde 1 yıldan az süre ile yapanların oranı %10,9, 1-5 yıl süre ile yapanların oranı %31,3, 6-10 yıl süre ile yapanların oranı %22,9, 11-15 yıl süre ile yapanların oranı %13,9, 16-20 yıl süre ile yapanların oranı %13,4 olup 20+ yıl süre ile yapanların oranı %7,5'tir.

- Bu bulguya göre katılımcıların 63 kişilik bir çoğunluğu aynı meslekte 1-5 yıl çalışma süresine sahip çalışanlardır.

Çizelge 6.8 : İş kazası geçirme durumuna göre ifadelere katılım düzeyinin dağılımı

DEMOGRAFİK ÖZELLİKLER		n	%
İş kazası geçirme durumu	1 kez	6	3,0
	Hayır	192	95,5
	Birden fazla	3	1,5
	Total	201	100,0

8. Çalışma Grubunun, İş kazası geçirme durumuna göre dağılımı incelendiğinde katılımcılardan %3'ü bir kez, %1,5'i birden fazla iş kazası geçirmişken %95,5'i iş kazası geçirmemiştir.

- Bu bulguya göre katılımcıların 192 kişi ile tamamına yakını hiç iş kazası geçirmemiştir.

Çizelge 6.9 : Şantiye yatakhaneinde kalma durumuna göre ifadelere katılım düzeyinin dağılımı

DEMOGRAFİK ÖZELLİKLER		n	%
Şantiye yatakhaneinde mi kalmaktasınız?	Evet	159	79,1
	Hayır	42	20,9
	Total	201	100,0

9. Çalışma Grubunun, Şantiye yatakhaneinde kalma durumuna göre dağılımı incelendiğinde katılımcılardan %79,1'i şantiye yatakhaneinde kaldığını, %20,9'u ise şantiye yatakhaneinde kalmadığını belirtmiştir

- Bu bulguya göre katılımcıların 159 kişi ile yaklaşık $\frac{3}{4}$ ü şantiye yatakhaneinde kalmaktadır.

6.2.2 Katılımcıların bağımlı değişken sorularına verdiği cevapların bağımsız değişkenlere göre değerlendirilmesine ilişkin tartışmalar

6.2.2.1 İfadeler katılım düzeyinin yaş değişkenine göre tartışılması

Çizelge 6.10: İfadeler katılım düzeyinin yaş değişkenine göre dağılımı

	Yaş Grubu	N	Ortalama	Std.	F	p
				Deviation		
İş yerinde streten kaynaklı iş kazası geçirme kaygısı taşıyım.	18-24	64	2,67	1,38	2,501	0,044*
	25-29	44	3,05	1,57		
	30-34	30	2,50	1,55		
	35-44	44	3,45	1,50		
	45+	19	2,84	1,68		
	Total	201	2,92	1,53		

Tek yönlü varyans analizi sonuçlarına göre; ifadeye katılım düzeyi yaş gruplarına göre anlamlı düzeyde farklılık göstermektedir ($p<0,05$). Anlamlı farklılık gösteren bu ifade için farklılığın hangi gruptan kaynaklandığını tespit etmek amacıyla yapılan TUKEY Testi sonuçlarına göre;

“İş yerinde streten kaynaklı iş kazası geçirme kaygısı taşıyım” ifadesi için; 35-44 yaş grubu kişilerin ifadelere katılım düzeyi 18-24 ve 30-34 yaş grubu kişilerin ifadeye katılım düzeyinden anlamlı derecede daha yüksektir.

- Mevcut sonuçlara istinaden; Orta yaş sayılabilen 35-44 yaş aralığında olan çalışanların mesleki tecrübeleri gereği tehlike ve riskleri daha kolay tanıyor olabildikleri ve bu durumun kendilerinde iş kazası geçirme anlamında bir kaygı oluşturduğu söylenebilir.

Çizelge 6.11: İfadelere katılım düzeyinin yaş değişkenine göre dağılımı

	Yaş Grubu	N	Ortalama	Std. Deviation	F	p
İş yerinde kendimi sürekli stres altında hissederim ve bu da uyumumu olumsuz yönde etkiler.	18-24	64	2,36	1,23	2,557	0,040*
	25-29	44	3,00	1,56		
	30-34	30	2,73	1,66		
	35-44	44	3,14	1,58		
	45+	19	3,21	1,58		
	Total	201	2,81	1,51		

Tek yönlü varyans analizi sonuçlarına göre; ifadeye katılım düzeyi yaş gruplarına göre anlamlı düzeyde farklılık göstermektedir ($p<0,05$). Anlamlı farklılık gösteren bu ifadeler için farklılığın hangi gruptan kaynaklandığını tespit etmek amacıyla yapılan TUKEY Testi sonuçlarına göre;

“İş yerinde kendimi sürekli stres altında hissederim ve bu da uyumumu olumsuz yönde etkiler” ifadesi için 25-29, 35-44 ve 45+ yaş grubu kişilerin ortalaması 18-24 yaş grubu kişilerden anlamlı derecede daha yüksektir.

- Mevcut sonuçlara istinaden 18 -24 gibi genç sayılabilecek bir yaş aralığına sahip çalışanların birçoğu henüz bu sektörde yenidir ve birçoğunun alternatif meslek seçimi için yaş kriterleri uygunluk teşkil etmektedir. Bununla birlikte ailevi sorumlulukları ileri yaştaki çalışanlardan daha düşük olması sebebi ile stres ve uyum konusunda problem yaşamadıkları söylenebilir.

6.2.2.2 İfadelere katılım düzeyinin medeni duruma göre tartışılması

Çizelge 6.12: İfadelere katılım düzeyinin medeni duruma göre dağılımı

	Medeni Durum	N	Ortalama	Std. Sapma	t	p
Yaptığım işten dolayı kazancımın yeterli olduğunu düşünürüm.	Evli	109	2,52	1,44	-2,050	0,042*
	Bekâr	92	2,93	1,39		

Bağımsız gruplarda t testi sonuçlarına göre; “Yaptığım işten dolayı kazancımın yeterli olduğunu düşünürüm” ifadesine katılım düzeyi medeni duruma göre anlamlı düzeyde farklılık göstermektedir. Bekârların ifadeye katılım düzeyi evlilerden anlamlı derecede daha yüksektir.

- Bekâr çalışanların evli olanlara kıyasla genel anlamda eş çocuk gibi ailevi ve iktisadi sorumlulukları daha düşük olduğundan bu ifadeye katılımlarının yüksek olduğu söylenebilir.

Çizelge 6.13: İfadelere katılım düzeyinin medeni duruma göre dağılımı

	Medeni Durum	N	Ortalama	Std. Sapma	t	p
İş yerinde çalışma arkadaşlarım ile anlaşmazlık yaşamam.	Evli	109	2,94	1,48	-2,538	0,012*
	Bekâr	92	3,47	1,48		

Bağımsız gruplarda t testi sonuçlarına göre; “İş yerinde çalışma arkadaşlarım ile anlaşmazlık yaşamam” ifadesine katılım düzeyi medeni duruma göre anlamlı düzeyde farklılık göstermektedir. Bekârların ifadeye katılım düzeyi evlilerden anlamlı derecede daha yüksektir.

- Mevcut sonuçlara istinaden bekâr çalışanların evlilere oranla ailevi sorumluluklarının nispeten daha az olması, sosyal anlamda kendilerine ve arkadaş çevrelerine daha fazla zaman ayırabilmeleri, stres düzeylerinin daha düşük olması ve bunlarla birlikte iletişim ve uyum sorunu yaşamamaları düşünülebilir.

6.2.2.3 İfadelere katılım düzeyinin eğitim durumuna göre tartışılması

Çizelge 6.14: İfadelere katılım düzeyinin eğitim durumuna göre dağılımı

	Eğitim Durumu	N	Ortalama	Std. Sapma	F	p
Şantiye alanında strese sebep olan durumların olduğunu düşünürüm.	İlkokul ve altı	48	2,73	1,57	4,834	0,001*
	Ortaokul	73	3,04	1,47		
	Lise	53	3,53	1,46		
	Ön Lisans	12	3,00	1,65		
	Lisans	15	4,47	1,25		
	Total	201	3,20	1,54		
Çalışma esnasında hava şartları, gürültü, aydınlatma, çalışma ortamı gibi kavramlar stres oluşumu üzerinde etkilidir.	İlkokul ve altı	48	3,17	1,34	5,752	0,000*
	Ortaokul	73	2,90	1,44		
	Lise	53	3,55	1,38		
	Ön Lisans	12	3,42	1,44		
	Lisans	15	4,67	1,05		
	Total	201	3,30	1,44		
Şantiye alanında çalışanların iş kazası riski altında olduğunu düşünürüm.	İlkokul ve altı	48	3,00	1,43	4,286	0,002*
	Ortaokul	73	3,04	1,51		
	Lise	53	3,47	1,55		
	Ön Lisans	12	4,25	1,22		
	Lisans	15	4,33	1,40		
	Total	201	3,31	1,53		
Çalışma ortamında tehlikeden kaynaklı endişe taşıyorum.	İlkokul ve altı	48	3,21	1,35	4,735	0,001*
	Ortaokul	73	2,89	1,44		
	Lise	53	3,15	1,57		
	Ön Lisans	12	3,33	1,67		
	Lisans	15	4,67	1,05		
	Total	201	3,19	1,50		
Çalışma esnasında kendimi yoğun olarak stresli ve gergin hissedirim.	İlkokul ve altı	48	2,69	1,34	2,422	0,050*
	Ortaokul	73	2,41	1,21		
	Lise	53	2,51	1,44		
	Ön Lisans	12	2,08	1,31		
	Lisans	15	3,47	1,68		
	Total	201	2,56	1,37		

Çizelge 6.14: Devamı

İş yerinde stresten kaynaklı iş kazası geçirme kaygısı taşıırım.	İlkokul altı	ve	48	2,73	1,40	5,313	0,000*
	Ortaokul		73	2,67	1,43		
	Lise		53	3,08	1,63		
	Ön Lisans		12	2,50	1,38		
	Lisans		15	4,47	1,25		
	Total		201	2,92	1,53		
İş yerinde kendimi sürekli stres altında hissederim ve bu da uyumumu olumsuz yönde etkiler.	İlkokul altı	ve	48	2,90	1,45	5,557	0,000*
	Ortaokul		73	2,71	1,41		
	Lise		53	2,47	1,54		
	Ön Lisans		12	2,50	1,31		
	Lisans		15	4,40	1,30		
	Total		201	2,81	1,51		
Stres altında öfkemi kontrol ederim.	İlkokul altı	ve	48	3,42	1,56	2,655	0,034*
	Ortaokul		73	3,41	1,36		
	Lise		53	3,91	1,35		
	Ön Lisans		12	3,67	1,30		
	Lisans		15	2,60	1,84		
	Total		201	3,50	1,47		
Şantiyede meydana gelen iş kazalarında stresin payı yüksektir.	İlkokul altı	ve	48	3,56	1,38	4,615	0,001*
	Ortaokul		73	3,32	1,32		
	Lise		53	3,68	1,21		
	Ön Lisans		12	3,83	0,94		
	Lisans		15	4,80	0,41		
	Total		201	3,61	1,29		
Şantiyede meydana gelen yüksekten düşme şeklindeki kazaların temelinde stres yer alır.	İlkokul altı	ve	48	2,94	1,45	2,948	0,021*
	Ortaokul		73	3,14	1,35		
	Lise		53	3,62	1,21		
	Ön Lisans		12	3,08	1,51		
	Lisans		15	4,00	1,41		
	Total		201	3,28	1,38		

Tek yönlü varyans analizi sonuçlarına göre; İfadelerine katılım düzeyi eğitim durumuna göre anlamlı farklılık göstermektedir ($p<0,05$). Anlamlı farklılık gösteren bu ifadeler için farklılığın hangi gruptan kaynaklandığını tespit etmek için yapılan TUKEY testi sonuçlarına göre;

“Şantiye alanında strese sebep olan durumların olduğunu düşünürüm” ifadesi için; lise mezunlarının ifadeye katılım düzeyi ilkokul ve altı eğitim düzeyine sahip kişilerden, lisans eğitim seviyesine sahip kişilerin ifadeye katılım düzeyi ise ilkokul ve altı, ortaokul ve ön lisans mezunlarından anlamlı derecede daha düşüktür.

“Çalışma esnasında hava şartları, gürültü, aydınlatma, çalışma ortamı gibi kavramlar stres oluşumu üzerinde etkilidir” ifadesi için; lisans mezunu kişilerin ifadeye katılım düzeyi diğer tüm eğitim düzeyine sahip kişilerden anlamlı derecede daha yüksektir. Ek olarak lise mezunu kişilerin ifadeye katılım düzeyi ortaokul mezunlarından anlamlı derecede daha yüksektir.

“Şantiye alanında çalışanların iş kazası riski altında olduğunu düşünürüm” ifadesi için; ön lisans ve lisans mezunu kişilerin ifadeye katılım düzeyi ilkokul altı ve ortaokul mezunlarından anlamlı derecede daha yüksektir. Ek olarak lisans mezunu kişilerin ifadeye katılım düzeyi lise mezunu olan kişilerin ortalamasından anlamlı derecede daha yüksektir.

“Çalışma ortamında tehlikeden kaynaklı endişe taşıyorum” ifadesi için; lisans mezunu kişilerin ifadeye katılım düzeyi diğer eğitim düzeyine sahip kişilerden anlamlı derecede daha yüksektir.

“Çalışma esnasında kendimi yoğun olarak stresli ve gergin hissedirim” ifadesi için; lisans mezunu kişilerin ifadeye katılım düzeyi ortaokul, lise ve ön lisans mezunu kişilerin ifadeye katılım düzeylerinden anlamlı derecede daha yüksektir.

“İş yerinde stresten kaynaklı iş kazası geçirme kaygısı taşıyorum” ifadesi için; lisans mezunu kişilerin ifadeye katılım düzeyi diğer eğitim düzeyine sahip kişilerden anlamlı derecede daha yüksektir.

“İş yerinde kendimi sürekli stres altında hissedirim ve bu da uyumumu olumsuz yönde etkiler” ifadesi için; lisans mezunu kişilerin ifadeye katılım düzeyi diğer eğitim düzeyine sahip kişilerden anlamlı derecede daha yüksektir.

“Stres altında öfkemi kontrol ederim” ifadesi için; ortaokul ve lise mezunu kişilerin ifadeye katılım düzeyi lisans mezunu kişilerden anlamlı derecede daha yüksektir.

“Şantiyede meydana gelen iş kazalarında stresin payı yüksektir” ifadesi için; lisans mezunu kişilerin ifadeye katılım düzeyi diğer eğitim düzeyine sahip kişilerden anlamlı derecede daha yüksektir.

“Şantiyede meydana gelen yüksekten düşme şeklindeki kazaların temelinde stres yer alır” ifadesi için; lise ve lisans mezunu kişilerin ifadeye katılım düzeyi ilkokul ve altı ile ortaokul mezunu kişilerin ifadeye katılım düzeyinden anlamlı derecede daha yüksektir.

- Yukarıdaki sonuçlara istinaden şunlar söylenebilir; eğitim seviyesi arttıkça iş sağlığı güvenliği kültürünü benimseme idrak etme ve özümseme anlamında artış sağlanabilir. Daha evvel sektörde yaşanan iş kazalarının farkındalığı ile birlikte tehlike ve risklerini yorumlama düzeyleri artabilir, çalışanın özüne ait sağlık ve güvenlik değerleri daha yüksek olabilir. Çalışma ortamından beklenen; çevresel, termal, iktisadi ve sosyal konfor düzeyleri de artacağından dolayı lisans mezunlarının ifadeye katılım düzeyinin yüksek olduğu söylenebilir. Ayrıca bu kavramların doğrudan yâda dolaylı olarak stres üzerinden iş kazalarına sebebiyet verebilme ihtimalleri de etken olarak düşünülebilir. Genel anlamda bu kavramlar eğitim seviyesi daha yüksek olan kişilerde başta stres, kaygı ve endişe ile uyumsuzluğa sebebiyet verebilecek düzeyde yüksek olduğundan dolayı stres faktörünün yönetimi de bir o kadar güç olacaktır.

Çizelge 6.15: İfadelere katılım düzeyinin eğitim durumuna göre dağılımı

	Eğitim Durumu	N	Ortalama	Std. Sapma	F	p
Yaptığım işten mutlu değilim.	İlkokul ve altı	48	2,58	1,32	4,224	0,003*
	Ortaokul	73	2,33	1,37		
	Lise	53	1,87	1,21		
	Ön Lisans	12	2,42	1,44		
	Lisans	15	1,27	0,59		
	Total	201	2,19	1,32		

Tek yönlü varyans analizi sonuçlarına göre; İfadelerine katılım düzeyi eğitim durumuna göre anlamlı farklılık göstermektedir ($p<0,05$). Anlamlı farklılık gösteren bu ifadeler için farklılığın hangi gruptan kaynaklandığını tespit etmek için yapılan TUKEY testi sonuçlarına göre;

“Yaptığım işten mutlu değilim” ifadesi için; ilkokul ve altı ile ortaokul mezunu kişilerin ifadeye katılım düzeyi lise ve lisans mezunu kişilerden anlamlı derecede

daha yüksektir. Ek olarak ön lisans mezunu kişilerin ifadeye katılım düzeyi lisans mezunu kişilerden anlamlı derecede daha yüksektir.

- Mevcut sonuçlara istinaden şunlar söylenebilir; eğitim seviyesi düşük olan çalışanların mesleki alternatif seçeneklerinin bulunmaması, yapmak istedikleri işlere erişememeleri, öğrenci sayılabilecek yaşlardan itibaren uzun süredir bu sektörde yer almanın verdiği tükenmişliğe maruz kalmaları ve çalışma şartlarının zorlukları yaptıkları işten mutlu olmamalarına sebep olarak düşünülebilir.

Çizelge 6.16: İfadelere katılım düzeyinin eğitim durumuna göre dağılımı

	Eğitim Durumu	N	Ortalama	Std. Sapma	F	p
Çalışma şartlarının zorluğu ve iş güvencemin olmaması kaygı oluşturur.	İlkokul ve altı	48	3,15	1,56	2,875	0,024*
	Ortaokul	73	3,25	1,53		
	Lise	53	3,19	1,62		
	Ön Lisans	12	3,33	1,67		
	Lisans	15	4,60	1,06		
	Total	201	3,31	1,57		

Tek yönlü varyans analizi sonuçlarına göre; ifadeye katılım düzeyi eğitim durumuna göre anlamlı farklılık göstermektedir ($p < 0,05$). Anlamlı farklılık gösteren bu ifade için farklılığın hangi gruptan kaynaklandığını tespit etmek için yapılan TUKEY testi sonuçlarına göre;

“Çalışma şartlarının zorluğu ve iş güvencemin olmaması kaygı oluşturur” ifadesi için; lisans mezunu kişilerin ifadeye katılım düzeyi diğer eğitim düzeyine sahip kişilerden anlamlı derecede daha yüksektir.

- Mevcut sonuçlara istinaden inşaat sektörüne ait mavi yaka pozisyonundaki işlerin lisans mezunu çalışanların beklentilerine ağır gelebileceği söylenebilir. Ayrıca lisans düzeyine kadar eğitimini tamamlamış çalışanların, tecrübe anlamında bir zanaatlarının gelişmemiş olması birçoğunun inşaat sektörünü geçici bir araç olarak dönemsel bazda değerlendirmeleri işverenler tarafından tercih edilmemeleri kaygısını doğurarak ifadeye katılımlarına etken olarak düşünülebilir.

Çizelge 6.17: İfadelere katılım düzeyinin eğitim durumuna göre dağılımı

	Eğitim Durumu	N	Ortalama	Std. Sapma	F	p
İş güvenliği için verilen kişisel koruyucuların (baret, emniyet kemeri, eldiven, iş ayakkabısı, gözlük) yeterli koruma sağladığını düşünürüm.	İlkokul ve altı	48	3,60	1,47		
	Ortaokul	73	3,67	1,41		
	Lise	53	4,08	1,19	2,519	0,043*
	Ön Lisans	12	3,75	1,22		
	Lisans	15	4,67	1,05		
	Total	201	3,84	1,36		

Tek yönlü varyans analizi sonuçlarına göre; ifadeye katılım düzeyi eğitim durumuna göre anlamlı farklılık göstermektedir ($p<0,05$). Anlamlı farklılık gösteren bu ifade için farklılığın hangi gruptan kaynaklandığını tespit etmek için yapılan TUKEY testi sonuçlarına göre;

“İş güvenliği için verilen kişisel koruyucuların (baret, emniyet kemeri, eldiven, iş ayakkabısı, gözlük) yeterli koruma sağladığını düşünürüm” ifadesi için; lisans mezunu kişilerin ifadeye katılım düzeyi ilkökul ve altı ile ortaokul mezunu kişilerden anlamlı derecede daha yüksektir.

- Mevcut sonuçlara istinaden şunlar söylenebilir; eğitim seviyesinin lisans düzeyinde artması proaktif önlemler alınmak kaydı ile iş sağlığı güvenliği kültürünün benimsenmesine, kişisel koruyucu donanımların çalışan için bir yük teşkil etmediği bilakis onun sağlık ve güvenliği açısından büyük önem teşkil ettiği düşüncesine katkı sağlamaktadır. Ayrıca eğitim ve kültür seviyesindeki artış akıl yürütme ve yorumlama gibi bilişsel kavramlar üzerinde etkili olduğundan iş kazaların alinyazısı olmadığı, önlenemediği dolayısıyla kişisel koruyucu donanım kullanmanın gereksiz bir işlem olmadığı düşüncesini de doğrurabilir.

Çizelge 6.18: İfadelere katılım düzeyinin eğitim durumuna göre dağılımı

	Eğitim Durumu	N	Ortalama	Std. Sapma	F	p
İş yüküm bir günlük çalışma süresine sığmayacak kadar ağır.	İlkokul ve altı	48	2,98	1,52	2,665	0,034*
	Ortaokul	73	2,90	1,41		
	Lise	53	3,04	1,52		
	Ön Lisans	12	3,33	1,37		
	Lisans	15	4,20	1,21		
	Total	201	3,08	1,47		

Tek yönlü varyans analizi sonuçlarına göre; ifadeye katılım düzeyi eğitim durumuna göre anlamlı farklılık göstermektedir ($p<0,05$). Anlamlı farklılık gösteren bu ifade için farklılığın hangi gruptan kaynaklandığını tespit etmek için yapılan TUKEY testi sonuçlarına göre;

“İş yüküm bir günlük çalışma süresine sığmayacak kadar ağır” ifadesi için; lisans mezunu kişilerin ifadeye katılım düzeyi diğer eğitim düzeyine sahip kişilerden anlamlı derecede daha yüksektir.

- Mevcut sonuçlara istinaden inşaat sektörüne ait mavi yaka pozisyonundaki işlerin lisans mezunu çalışanların beklentilerine ağır gelebileceği, süre bağlamında sektörde uzmanlaşmamaları ve zanaatlarının gelişmemesinden dolayı günlük çalışma süreleri içerisinde işlerini yetiştirememeleri düşünülebilir.

Çizelge 6.19: İfadelere katılım düzeyinin eğitim durumuna göre dağılımı

	Eğitim Durumu	N	Ortalama	Std. Sapma	F	p
Yaptığım işlerin beğenilmesi kendimi rahat hissetmemi sağlar.	İlkokul ve altı	48	3,60	1,51	5,926	0,000*
	Ortaokul	73	3,55	1,46		
	Lise	53	4,25	1,18		
	Ön Lisans	12	4,42	0,67		
	Lisans	15	5,00	0,00		
	Total	201	3,91	1,38		

Tek yönlü varyans analizi sonuçlarına göre; ifadeye katılım düzeyi eğitim durumuna göre anlamlı farklılık göstermektedir ($p<0,05$). Anlamlı farklılık gösteren bu ifade

için farklılığın hangi gruptan kaynaklandığını tespit etmek için yapılan TUKEY testi sonuçlarına göre;

“Yaptığım işlerin beğenilmesi kendimi rahat hissetmemi sağlar” ifadesi için; lise ve lisans mezunu kişilerin ifadeye katılım düzeyi ilkokul ve altı ile ortaokul mezunlarının ifadeye katılım düzeyinden anlamlı derecede daha yüksektir. Ek olarak ön lisans mezunu kişilerin ortalaması ortaokul mezunu kişilerden anlamlı derecede daha yüksektir.

- Tüm insanlarda beğenilme takdir edilme duygusu azda olsa bulunmaktadır. Eğitim seviyesi ile birlikte düşünce yapısında değişiklikler meydana gelmektedir. İnsanlar kelimeler ile düşünürler. Eğitim ve kültür seviyesi yüksek olan bireylerin hayata bakış açısı, değer yargıları, bilişsel faaliyetleri de değişebilir. Teşekkür etmesini bilen eğitilmiş kültürlü hoşgörülü bireyler takdir değerine önem vermektedirler. Bu sebeple eğitim seviyesinin artmasının ifadeye katılıma etken olduğu düşünülebilir.

Çizelge 6.20: İfadelere katılım düzeyinin eğitim durumuna göre dağılımı

	Eğitim Durumu	N	Ortalama	Std. Sapma	F	p
Şantiyede çalışma sırasında kendimi sıklıkla yalnız hissederim.	İlkokul ve altı	48	2,46	1,38	2,954	0,021*
	Ortaokul	73	2,36	1,18		
	Lise	53	1,92	1,09		
	Ön Lisans	12	2,33	1,56		
	Lisans	15	1,47	0,74		
	Total	201	2,20	1,23		
İş yükümü çalışma arkadaşlarım ile paylaşmak stresimi azaltmama olanak sağlar.	İlkokul ve altı	48	3,58	1,33	3,531	0,008*
	Ortaokul	73	3,58	1,32		
	Lise	53	4,00	1,16		
	Ön Lisans	12	3,92	1,08		
	Lisans	15	4,73	0,46		
	Total	201	3,80	1,26		

Tek yönlü varyans analizi sonuçlarına göre; ifadelerine katılım düzeyi eğitim durumuna göre anlamlı farklılık göstermektedir ($p < 0,05$). Anlamlı farklılık gösteren bu ifadeler için farklılığın hangi gruptan kaynaklandığını tespit etmek için yapılan TUKEY testi sonuçlarına göre;

“Şantiyede çalışma sırasında kendimi sıklıkla yalnız hissederim” ifadesi için; ilkokul ve altı ile ortaokul mezunu kişilerin ortalaması lise ve lisans mezunu kişilerin ortalamasından anlamlı derecede daha yüksektir.

“İş yükümü çalışma arkadaşlarım ile paylaşmak stresimi azaltmama olanak sağlar” ifadesi için; lisans mezunu kişilerin ifadeye katılım düzeyi ilkokul ve altı ile ortaokul, lise mezunu kişilerin ifadeye katılım düzeyinden anlamlı derecede daha yüksektir.

- Mevcut sonuçlara istinaden eğitim seviyesi daha yüksek olan çalışanların iletişim becerilerinin gelişmiş olması, iş paylaşımında uyumsuzluk yaşamamaları ve bu özelliklerini aşırı yüksek sayılmayacak stres düzeyinin yönetiminde etkin olarak kullanabilmeleri ifadeye katılımlarına etken olarak düşünülebilir.

Çizelge 6.21: İfadelere katılım düzeyinin eğitim duruma göre dağılımı

	Eğitim Durumu	N	Ortalama	Std. Sapma	F	p
İşyerinde alınan iş güvenliği önlemlerinin derecesi performansını etkiler.	İlkokul ve altı	48	3,23	1,40	2,799	0,027*
	Ortaokul	73	3,59	1,25		
	Lise	53	3,70	1,34		
	Ön Lisans	12	3,92	1,62		
	Lisans	15	4,47	1,06		
	Total	201	3,62	1,34		

Tek yönlü varyans analizi sonuçlarına göre; ifadesine katılım düzeyi eğitim durumuna göre anlamlı farklılık göstermektedir ($p<0,05$). Anlamlı farklılık gösteren bu ifade için farklılığın hangi gruptan kaynaklandığını tespit etmek için yapılan TUKEY testi sonuçlarına göre;

“İşyerinde alınan iş güvenliği önlemlerinin derecesi performansını etkiler” ifadesi için; lisans mezunu kişilerin ifadeye katılım düzeyi ilkokul ve altı ile ortaokul, lise mezunu kişilerin ifadeye katılım düzeyinden anlamlı derecede daha yüksektir.

- Gerek işin niteliği çalışma koşulları gerekse iş güvenliği açısından inşaat sektörünün yapısından kaynaklı stres düzeyinin lisans mezunu kişilerde daha yüksek olduğu bilinmektedir. İş güvenliği anlamında alınan proaktif önlemlerin önemi eğitim seviyesi ile birlikte daha iyi kavranacak, iş gören

özüne ait sağlık ve güvenlik değerleri sebebi ile kendisini daha rahat hissedecek, dolayısıyla performansında olumlu anlamda artış yaşanacaktır.

6.2.2.4 İfadelere katılım düzeyinin çalışma saatlerine göre tartışılması

Çizelge 6.22: İfadelere katılım düzeyinin çalışma saatlerine göre dağılımı

	Çalışma saatleri	N	Ortalama	Std. Sapma	F	p
Şantiye alanında strese sebep olan durumların olduğunu düşünürüm.	8 saatten az	49	2,53	1,37	6,708	0,002*
	8-10 saat	145	3,43	1,52		
	11 saat ve üzeri	7	3,00	2,00		
	Total	201	3,20	1,54		
İş yüküm bir günlük çalışma süresine sığmayacak kadar ağır.	8 saatten az	49	2,61	1,30	3,402	0,035*
	8-10 saat	145	3,22	1,49		
	11 saat ve üzeri	7	3,43	1,81		
	Total	201	3,08	1,47		
İş yerinde stresten kaynaklı iş kazası geçirme kaygısı taşıyırım.	8 saatten az	49	2,41	1,24	4,359	0,014*
	8-10 saat	145	3,05	1,56		
	11 saat ve üzeri	7	3,71	1,89		
	Total	201	2,92	1,53		
İş yükümü çalışma arkadaşlarım ile paylaşmak stresimi azaltmama olanak sağlar.	8 saatten az	49	3,41	1,38	3,470	0,033*
	8-10 saat	145	3,90	1,20		
	11 saat ve üzeri	7	4,29	1,11		
	Total	201	3,80	1,26		
İşyerinde alınan iş güvenliği önlemlerinin derecesi performansımı etkiler.	8 saatten az	49	3,18	1,24	3,679	0,027*
	8-10 saat	145	3,77	1,34		
	11 saat ve üzeri	7	3,43	1,72		
	Total	201	3,62	1,34		

Tek yönlü varyans analizi sonuçlarına göre; ifadeleri günlük çalışma saatine göre anlamlı düzeyde farklılık göstermektedir ($p<0,05$). Farklılığın hangi gruptan kaynaklandığını tespit etmek için yapılan TUKEY testi sonuçlarına göre;

“Şantiye alanında strese sebep olan durumların olduğunu düşünürüm” ifadesi için; 8-10 saat çalışanların ifadeye katılım düzeyi 8 saatten az çalışanlardan anlamlı derecede daha yüksektir.

“İş yüküm bir günlük çalışma süresine sığmayacak kadar ağır” ifadesi için; 8-10 saat çalışanların ifadeye katılım düzeyi 8 saatten az çalışanlardan anlamlı derecede daha yüksektir.

“İş yerinde stresten kaynaklı iş kazası geçirme kaygısı taşıyırım” ifadesi için; 8-10 saat ve 11 saat ve üzeri çalışanların ifadeye katılım düzeyi 8 saatten az süre ile çalışanlardan anlamlı derecede daha yüksektir.

“İş yükümü çalışma arkadaşlarım ile paylaşmak stresimi azaltmama olanak sağlar” ifadesi için; 8-10 saat çalışanların ifadeye katılım düzeyi 8 saatten az süre ile çalışanlardan anlamlı derecede daha fazladır.

“İşyerinde alınan iş güvenliği önlemlerinin derecesi performansımı etkiler” ifadesi için; 8-10 saat çalışanların ifadeye katılım düzeyi 8 saatten az süre ile çalışanlardan anlamlı derecede daha fazladır

- Mevcut sonuçlara istinaden; çalışma sürelerindeki artışın inşaat sektöründe çalışanlarda zihinsel ve fiziksel anlamda yorgunluğa sebebiyet verebileceği, iş tatminsizliği tükenmişlik gibi sonuçlara yol açabileceği düşünülebilir. Tüm bunların iş kazasına davetiye çıkarabileceği, günlük işlerin çalışma sürelerine sığmayacak kadar fazla olması sebebi ile fazla çalışmak mecburiyetinde kaldıkları kanaatine varılabilir. Bu fazla iş yüklerini arkadaşları ile paylaşmak bir nebze kolaylık sağlayarak iş görenin kendisini rahat hissetmesine yardımcı olabilir. Tüm bu olumsuz durumların strese sebep olarak çalışanların gerek doğrudan iş kazalarına maruz kalma korkusu yaşamalarına gerekse stres üzerinden dolaylı olarak iş kazası geçirme kaygısı taşımalarına sebep olduğu söylenebilir. İş sağlığı ve güvenliği anlamında alınan proaktif önlemler neticesinde kendisini daha güvende hisseden iş görenin stres, korku, endişe ve kaygı durumunda olumlu anlamda yaşanacak gelişmelerin ifadeye katılımlarında etken olabildiği söylenebilir.

6.2.2.5 İfadelere katılım düzeyinin göreve göre tartışılması

Çizelge 6.23: İfadelere katılım düzeyinin göreve göre dağılımı

	Görev	N	Ortalama	Std. Sapma	F	p
Çalışma esnasında kendimi yoğun olarak stresli ve gergin hissedirim.	Kalıpcı	8	2,13	1,25	2,907	0,015*
	Demirci	8	2,63	1,06		
	Alçı-sıva-boya	55	2,16	1,24		
	Tesisatçı	25	2,52	1,33		
	Düz işçi	55	3,09	1,48		
	Seramik döşemeci	50	2,50	1,31		
	Total	201	2,56	1,37		
İş yüküm bir günlük çalışma süresine sığmayacak kadar ağır.	Kalıpcı	8	2,00	0,76	2,299	0,047*
	Demirci	8	2,25	1,39		
	Alçı-sıva-boya	55	2,93	1,39		
	Tesisatçı	25	3,04	1,37		
	Düz işçi	55	3,45	1,55		
	Seramik döşemeci	50	3,16	1,53		
	Total	201	3,08	1,47		
İş yerinde kendimi sürekli stres altında hissedirim ve bu da uyumumu olumsuz yönde etkiler.	Kalıpcı	8	2,00	1,31	3,554	0,004*
	Demirci	8	1,88	0,99		
	Alçı-sıva-boya	55	2,58	1,40		
	Tesisatçı	25	2,76	1,54		
	Düz işçi	55	3,44	1,55		
	Seramik döşemeci	50	2,66	1,47		
	Total	201	2,81	1,51		

Tek yönlü varyans analizi için; ifadeleri göreve göre anlamlı düzeyde farklılık göstermektedir ($p < 0,05$). Farklılığın hangi gruptan kaynaklandığını tespit etmek için yapılan TUKEY testi sonuçlarına göre;

“Çalışma esnasında kendimi yoğun olarak stresli ve gergin hissedirim” ifadesi için; düz işçilerin ifadeye katılım düzeyi alçı-sıva-boyacıların ifadeye katılım düzeyinden anlamlı derecede daha yüksektir.

“İş yüküm bir günlük çalışma süresine sığmayacak kadar ağır” ifadesi için; düz işçilerin ifadeye katılım düzeyi kalıpcı ve demircilerden, seramik döşemecilerin ifadeye katılım düzeyi kalıpcılardan anlamlı derecede daha yüksektir.

“İş yerinde kendimi sürekli stres altında hissedirim ve bu da uyumumu olumsuz yönde etkiler” ifadesi için; düz işçilerin ifadeye katılım düzeyi kalıpcı, demirci, alçı-sıva-boyacı ve seramik döşemecilerden anlamlı derecede daha yüksektir.

- Mevcut sonuçlara istinaden şunlar söylenebilir; düz işçilik herhangi bir ustalığı olmayan vasıfsız işçi olarak tabir edilen bir görev tanımıdır. İnşaat sektörü ağır çalışma koşullarına sahip olmakla beraber, genel anlamda en ağır işler vasıfsız işçilere yaptırılmaktadır. Örneğin bir duvar ustası zanaatı gereği duvar örme işlemini icra ederken gerekli olan harç yapımı gibi aşırı güç gerektiren bir iş düz işçinin görevidir. Genellikle fiziksel yorgunluk yaşayan düz işçiler aynı anda birkaç bölüme iş yetiştirmeye çalıştıklarından zihinsel anlamda da yorgunluk yaşamaktadırlar. Şantiye alanında geçerliliği olan herhangi bir vasfa sahip olmadıklarından dolayı duygusal anlamda farklılıklar hissedebilmektedirler. Nitekim şantiyenin olmazsa olmazları arasında yer alan ve yoğun emek ile çalışan düz işçiler strese maruz kalarak kendilerini gergin hissedebilmektedirler. Tüm bu durumlar uyum sorununu ortaya çıkarabileceği gibi düz işçilerin diğer ifadelerle katılımlarında etken olarak düşünülebilirler.

Çizelge 6.24: İfadelere katılım düzeyinin göreve göre dağılımı

	Görev	N	Ortalama	Std. Sapma	F	P
Stres altında öfkemi kontrol ederim.	Kalıpcı	8	3,25	1,67	3,254	0,008*
	Demirci	8	2,38	1,51		
	Alçı-sıva-boya	55	3,78	1,26		
	Tesisatçı	25	3,52	1,36		
	Düz işçi	55	3,05	1,54		
	Seramik döşemeci	50	3,88	1,45		
	Total	201	3,50	1,47		

Tek yönlü varyans analizi için; ifadesi göreve göre anlamlı düzeyde farklılık göstermektedir ($p < 0,05$). Farklılığın hangi gruptan kaynaklandığını tespit etmek için yapılan TUKEY testi sonuçlarına göre;

“Stres altında öfkemi kontrol ederim” ifadesi için; alçı-sıva-boyacıların ve tesisatçıların ifadeye katılım düzeyi demircilerden anlamlı derecede daha yüksektir.

- Mevcut sonuçlara istinaden şunlar söylenebilir; inşaat sektörü çalışma koşulları gereği ağır bir iş koludur. Demir işleri dışarı işi olarak tabir edilmekte olup çalışanlarının sürekli çevresel etmenlere, termal koşullara, atmosferik olaylara maruziyet yaşadığı ve bunlardan olumsuz anlamda etkilendiği bilinmektedir. Fiziksel güç gerektirmesi ve ergonomik anlamda zayıf olması sebebi ile demir işlerinde çalışanların stres seviyesi diğer çalışanlara nispeten daha yüksek olabilmekte dolayısıyla stres yönetiminin bu oranda zorluk teşkil ettiği düşünülmektedir.

6.2.2.6 İfadelere katılım düzeyinin aynı mesleği yapma süresine göre tartışılması

Çizelge 6.25: İfadelere katılım düzeyinin aynı mesleği yapma süresine göre dağılımı

Aynı mesleği yapma süresi		N	Ortalama	Std. Sapma	F	P
Çalışma ortamında tehlikeden kaynaklı endişe taşıyım.	1 yıldan az	22	2,86	1,52	2,323	0,045*
	1-5 yıl	63	3,22	1,50		
	6-10 yıl	46	3,28	1,54		
	11-15 yıl	28	3,46	1,40		
	16-20 yıl	27	3,56	1,34		
	20+	15	2,13	1,46		
	Total	201	3,19	1,50		

Tek yönlü varyans analizi sonuçlarına göre; ifadesine katılım düzeyi aynı mesleği yapma süresine göre anlamlı düzeyde farklılık göstermektedir ($p<0,05$). Farklılığın hangi gruptan kaynaklandığını tespit etmek için yapılan TUKEY testi sonuçlarına göre;

“Çalışma ortamında tehlikeden kaynaklı endişe taşıyım” ifadesi için; 1-5 yıl, 6-10 yıl, 11-15 yıl ve 16-20 yıl süre ile aynı mesleği yapanların ifadeye katılım düzeyi 20+ yıl süre ile aynı mesleği yapanlardan anlamlı derecede daha yüksektir.

- Mevcut sonuçlara istinaden şunlar söylenebilir; 20 yıldan daha uzun süre inşaat sektöründe çalışanların bilgi tecrübe ve deneyimleri neticesinde inşaat sahasına adaptasyon ve hâkimiyet konusunda diğer çalışanlara nispeten daha başarılı oldukları söylenebilir. Tehlike ve risklerini tanıma, yorumlama anlamında da tecrübelerini etkin kullanabilen iş görenlerin kendilerine olan deneyim kaynaklı özgüvenlerinden dolayı tehlike açısından kaygı düzeylerinin diğer çalışanlara nispeten daha düşük olduğu düşünülebilir.

Çizelge 6.26: İfadelere katılım düzeyinin aynı mesleği yapma süresine göre dağılımı

Aynı mesleği yapma süresi		N	Ortalama	Std. Sapma	F	p
Yaptığım işten dolayı kazancımın yeterli olduğunu düşünürüm.	1 yıldan az	22	3,73	1,28	4,590	0,001*
	1-5 yıl	63	2,98	1,39		
	6-10 yıl	46	2,30	1,28		
	11-15 yıl	28	2,61	1,45		
	16-20 yıl	27	2,33	1,44		
	20+	15	2,20	1,42		
	Total	201	2,71	1,43		

Tek yönlü varyans analizi sonuçlarına göre; ifadelerine katılım düzeyi aynı mesleği yapma süresine göre anlamlı düzeyde farklılık göstermektedir ($p<0,05$). Farklılığın hangi gruptan kaynaklandığını tespit etmek için yapılan TUKEY testi sonuçlarına göre;

“Yaptığım işten dolayı kazancımın yeterli olduğunu düşünürüm” ifadesi için; 1 yıldan az süre ile aynı mesleği yapanların ifadeye katılım düzeyi diğer tüm gruplardan anlamlı derecede daha yüksektir. Ek olarak 1-5 yıl süre ile aynı mesleği yapanların ifadeye katılım düzeyi kendilerinden daha fazla süre ile aynı mesleği yapanlardan anlamlı derecede daha yüksektir.

- Mevcut sonuçlara göre şunlar söylenebilir; bir yıldan daha az süre ile aynı meslekte çalışanlar genellikle eğitim seviyesi yüksek olan, inşaat sektörünü geçici bir araç olarak düşünen ve çoğunlukla bekâr olan kişilerdir. Bekâr çalışanların evli olanlara kıyasla genel anlamda eş, çocuk gibi ailevi ve iktisadi sorumlulukları daha düşük olduğundan bu ifadeye katılımlarının yüksek olduğu söylenebilir.

Çizelge 6.27: İfadelere katılım düzeyinin aynı mesleği yapma süresine göre dağılımı

Aynı mesleği yapma süresi		N	Ortalama	Std. Sapma	F	p
Çalışma saatleri sonunda, mesaiye bırakılmaktan rahatsız olurum.	1 yıldan az	22	2,64	1,40	2,494	0,032*
	1-5 yıl	63	2,54	1,40		
	6-10 yıl	46	2,98	1,60		
	11-15 yıl	28	2,32	1,33		
	16-20 yıl	27	3,52	1,37		
	20+	15	2,87	1,73		
	Total	201	2,78	1,49		

Tek yönlü varyans analizi sonuçlarına göre; ifadesine katılım düzeyi aynı mesleği yapma süresine göre anlamlı düzeyde farklılık göstermektedir ($p<0,05$). Farklılığın hangi gruptan kaynaklandığını tespit etmek için yapılan TUKEY testi sonuçlarına göre;

“Çalışma saatleri sonunda, mesaiye bırakılmaktan rahatsız olurum” ifadesi için; 16-20 yıl süre ile aynı mesleği yapanların ifadeye katılım düzeyi 1 yıldan az, 1-5 yıl ve 11-15 yıl süre ile aynı mesleği yapanların ifadeye katılım düzeyinden anlamlı derecede daha yüksektir.

- Mevcut sonuçlara istinaden; inşaat sektörünün ağır çalışma koşullarının olması ve aynı sektörde uzun yıllar çalışmanın mesleki yorgunluğa, yıpranmaya ve tükenmişliğe sebebiyet verebileceği düşünülebilir. Çalışanın ailesine ve dinlenmesine ayırmak için ihtiyaç duyduğu zamanın fazla olması da uzun yıllar aynı sektörde çalışanların sektörde daha az çalışanlara nispeten ifadeye katımlarının daha yüksek olmasına etken olarak gösterilebilir.

Çizelge 6.28: İfadelere katılım düzeyinin aynı mesleği yapma süresine göre dağılımı

Aynı mesleği yapma süresi		N	Ortalama	Std. Sapma	F	p
İş yerinde kendimi sürekli stres altında hissedirim ve bu da uyumumu olumsuz yönde etkiler.	1 yıldan az	22	2,32	1,17	3,061	0,011*
	1-5 yıl	63	2,49	1,40		
	6-10 yıl	46	3,37	1,51		
	11-15 yıl	28	2,61	1,59		
	16-20 yıl	27	3,26	1,56		
	20+	15	2,67	1,59		
	Total	201	2,81	1,51		

Tek yönlü varyans analizi sonuçlarına göre; ifadesine katılım düzeyi aynı mesleği yapma süresine göre anlamlı düzeyde farklılık göstermektedir ($p<0,05$). Farklılığın hangi gruptan kaynaklandığını tespit etmek için yapılan TUKEY testi sonuçlarına göre;

“İş yerinde kendimi sürekli stres altında hissedirim ve bu da uyumumu olumsuz yönde etkiler” ifadesi için; 6-10 yıl ve 16-20 yıl süre ile aynı mesleği yapanların ifadeye katılım düzeyi 1 yıldan az ve 1-5 yıl süre ile aynı mesleği yapanlardan anlamlı derecede daha yüksektir. Ek olarak 16-20 yıl süre ile aynı mesleği yapanların ifadeye katılım düzeyi 11-15 yıl süre ile aynı mesleği yapanlardan anlamlı derecede daha yüksektir.

- Mevcut sonuçlara istinaden; inşaat sektörünün ağır çalışma koşullarının olması, sektörde yaşanan iş kazaları ve aynı sektörde uzun yıllar çalışmanın yol açtığı mesleki yorgunluğa, yıpranmaya ve tükenmişliğe bağlı stres oluşabileceği ve dolayısıyla uyum sorunlarının meydana gelebileceği düşünülebilir.

6.2.2.7 İfadelere katılım düzeyinin iş kazası geçirme durumuna göre tartışılması

Çizelge 6.29: İfadelere katılım düzeyinin iş kazası geçirme durumuna göre dağılımı

Son 10 yıl da hiç iş kazası geçirdiniz mi?		N	Ortalama	Std. Sapma	t	p
Şantiye alanında strese sebep olan durumların olduğunu düşünürüm.	Evet	9	4,22	1,30	2,052	0,041*
	Hayır	192	3,15	1,54		
İş güvenliği için verilen kişisel koruyucuların (baret, emniyet kemeri, eldiven, iş ayakkabısı, gözlük) yeterli koruma sağladığını düşünürüm.	Evet	9	2,89	1,54	-2,171	0,031*
	Hayır	192	3,89	1,34		

Bağımsız gruplarda t testi sonuçlarına göre;

“Şantiye alanında strese sebep olan durumların olduğunu düşünürüm” ifadesi daha önce iş kazası geçirme durumuna göre anlamlı düzeyde farklılık göstermektedir ($p<0,05$). İş kazası geçirenlerin ifadeye katılım düzeyi iş kazası geçirmeyenlerden anlamlı derecede daha yüksektir.

“İş güvenliği için verilen kişisel koruyucuların (baret, emniyet kemeri, eldiven, iş ayakkabısı, gözlük) yeterli koruma sağladığını düşünürüm” ifadesi daha önce iş kazası geçirme durumuna göre anlamlı düzeyde farklılık göstermektedir ($p<0,05$). İş

kazası geçirmeyenlerin ifadeye katılım düzeyi iş kazası geçirenlerden anlamlı derecede daha yüksektir.

- Mevcut sonuçlara istinaden; daha önce iş kazası geçiren çalışanların kazaların sebebine özünde vakıf olmaları, kazaların psikolojik sonuçlarına maruz kalmaları, stresin meydana gelen iş kazaları üzerinde etkili olduğunu düşünmeleri söylenebilir. Öte yandan iş kazalarının çalışanlar açısından yine stres kaygı korku oluşturulduğu ve bu durumun kısır bir döngüye dönüştüğü kanaatine varılabilir. Ayrıca iş kazası geçirenlerin kişisel koruyucu donanımların koruyucu etkisine hala itimat etmemeleri, kadercı bir inanış içerisinde olup tevekkül kavramlarına vakıf olmamaları ve bu nedenle geçmişteki kazalara maruz kaldıkları ve tüm bu kanaatlerin iş görenlerin ifadelere katılımlarında etkili olduğu düşünülebilir.

6.2.2.8 İfadelere katılım düzeyinin şantiye yatakhanesinde kalma durumuna göre tartışılması

Çizelge 6.30: İfadelere katılım düzeyinin şantiye yatakhanesinde kalma durumuna göre dağılımı

Şantiye yatakhanesinde mi kalmaktasınız?		N	Ortalama	Std. Sapma	t	p
Herhangi bir sıkıntımd olduğunda iş arkadaşlarım ile paylaşır stresimi azaltmaya çalışırım.	Evet	159	3,64	1,32	3,080	0,002*
	Hayır	42	2,90	1,57		
Stres altında öfkemi kontrol ederim.	Evet	159	3,86	1,22	7,807	0,000*
	Hayır	42	2,12	1,52		
İş yüküm bir günlük çalışma süresine sığmayacak kadar ağır.	Evet	159	2,97	1,41	-1,974	0,050*
	Hayır	42	3,48	1,66		
İş yerinde stresten kaynaklı iş kazası geçirme kaygısı taşıyorum.	Evet	159	2,77	1,44	-2,601	0,010*
	Hayır	42	3,45	1,73		
İş yerinde kendimi sürekli stres altında hissederim ve bu da uyumumu olumsuz yönde etkiler.	Evet	159	2,56	1,39	-4,748	0,000*
	Hayır	42	3,74	1,56		
Çalışma esnasında hava şartları, gürültü, aydınlatma, çalışma ortamı gibi kavramlar stres oluşumu üzerinde etkilidir.	Evet	159	3,19	1,42	-2,119	0,035*
	Hayır	42	3,71	1,47		
Çalışma esnasında kendimi yoğun olarak stresli ve gergin hissederim.	Evet	159	2,43	1,30	-2,626	0,009*
	Hayır	42	3,05	1,50		
İşyerinde karşılaştığım zorluklarla başa çıkamayacağım kaygısı yaşarım.	Evet	159	2,33	1,33	-2,497	0,013*
	Hayır	42	2,93	1,60		

Bağımsız gruplarda t testi sonuçlarına göre;

”Herhangi bir sıkıntımd olduğunda iş arkadaşlarım ile paylaşır stresimi azaltmaya çalışırım” ve “Stres altında öfkemi kontrol ederim ” ifadelerine katılım düzeyi şantiye yatakhaneğinde kalanlarda, şantiye yatakhaneğinde kalmayanlardan anlamlı derecede daha yüksektir ($p<0,05$).

“İş yüküm bir günlük çalışma süresine sığmayacak kadar ağır”

“İş yerinde streten kaynaklı iş kazası geçirme kaygısı taşıyorum”

“İş yerinde kendimi sürekli stres altında hissedirim ve bu da uyumumu olumsuz yönde etkiler”

“Çalışma esnasında hava şartları, gürültü, aydınlatma, çalışma ortamı gibi kavramlar stres oluşumu üzerinde etkilidir”

“Çalışma esnasında kendimi yoğun olarak stresli ve gergin hissedirim”

“İşyerinde karşılaştığım zorluklarla başa çıkamayacağım kaygısı yaşarım”

İfadelerine katılım düzeyi şantiye yatakhaneğinde kalmayanlarda, şantiye yatakhaneğinde kalanlardan anlamlı derecede daha yüksektir. ($p<0,05$).

- Mevcut sonuçlara istinaden şantiye yatakhaneğinde kalmayarak mesai bitiminde evine gitmeyi ailesi ve arkadaşları ile zaman geçirmeyi tercih eden çalışanların sayısı toplam çalışanların $\frac{3}{4}$ ü kadardır. Bu çalışanların şantiye yatakhaneğinde kalmama sebeplerine baktığımızda; inşaat sektörünün ağır çalışma koşulları, yaşanan iş kazaları, aşırı düzeyde zihinsel ve fiziksel anlamda yorgunluk, bitkinlik, mesleki tükenmişlik, bir an evvel mekân değişikliği ihtiyacı gibi etkenler düşünülebilir. Mesai bitiminde evlerinde kalmayı tercih etmeleri; işlerinin çalışma süresine sığmayacak kadar ağır olmasının, stresli ve kaygılı olmalarının, uyum ve iletişim sorunu yaşamalarının, stres seviyesinin yüksek olmasından dolayı yönetilememesinin göstergesi olarak düşünülebilir. Bu da demek oluyor ki şantiyede çalışan her 4 kişiden 3’ ü yukarıdaki olumsuz durumlara maruz kalmaktadır. Kalacak yer sıkıntısı yaşayan azınlık bir kesimin şantiye yatakhaneğinde kalma mecburiyeti istisnalar dâhilinde yer almaktadır.

6.3 Öneriler

Mevcut çalışma ile elde edilen bulgu ve sonuçlara göre aşağıdaki hususlar önerilmektedir:

İnşaat sektörü yapısı gereği tehlikelere açık ve ağır bir iş kolu olmakla beraber bu sektörde en ufak bir ihmal facia ile sonuçlanabilmektedir. Nitekim ölümlü iş kazalarının yaşanmasında inşaat sektörüne düşen pay oldukça yüksektir. İnşaat sektöründe diğer sektörlerle nispeten kazaların sık yaşanmasının kök analizi yapılarak incelemeler sonucunda spesifik ve kapsamlı bir eğitim içeriği hazırlanmalı, NACE (Avrupa Topluluğunda Ekonomik Faaliyetlerin İstatistikî Sınıflaması) kodu gereği çok tehlikeli sınıfta yer alması sebebi ile aylık 40 dakika olan kişi başı eğitim süresi artırılmalıdır. İş sağlığı ve güvenliği tüm eğitim ve öğretim müfredatlarına dâhil edilerek hâlihazırda var olanların kapsamı genişletilmelidir. İş güvenliği hizmeti verecek olan uzmanların ehliyeti dikkate alınmalı, tecrübe sahibi olmayan ve sektöre yabancı olan kimselerden ziyade inşaat sektöründe tecrübe sahibi uzman kişiler ile tıpkı maden sektöründe maden mühendislerinin tercih edilmesi gibi inşaat mühendislerinin istihdamına özen gösterilmelidir.

İnşaat sektöründe yaşanan iş kazaları incelendiğinde kişisel koruyucu donanım kullanmamanın arkasında alinyazısı düşüncesi ile dini inancın, kültürel yapının önemi azımsanmayacak boyuttadır. İş sağlığı ve güvenliği eğitimlerine yanı sıra çalışanlara dini yeterliliği olan uzmanlar tarafından eğitim olanakları sağlanmalı, kader alinyazısı ve tevekkül konularında kamu spotları hazırlanmalı, hutbe konularında sıkça yer verilerek dini platformlarda iş sağlığı ve güvenliği dile getirilmelidir.

İş sağlığı ve güvenliği eğitimlerine ek olarak duygusal, psiko sosyal ve iletişim anlamda eğitimler de verilmelidir. Stres ve stres yönetimi konularında çalışanların bilinç düzeyleri artırılmalı, stresin zararlı etkenleri ve bunları bertaraf etme metotları öğretilmelidir.

İş sağlığı ve güvenliği hizmetlerine ait harcamalar masraf olarak görülmemeli, iş kazası neticesinde görünür ve görünmez maliyetler konusunda işverenlere gerekli bilgilendirmeler yapılmak suretiyle önlemenin ödemekten ucuz olduğu bilinci empoze edilmelidir. İş sağlığı ve güvenliği anlamında devlet teşvikleri ile İSG kültürüne katkı da bulunmalı, iş görenler ve firmalar için ödüllendirme ve ceza puanı

uygulamaları ile kültürel yönlendirme sağlanmalıdır. İnşaat sektöründe yaşanan kazaların çoğunluğunun yüksekte düşme şeklinde yaşanmasına istinaden bu tür çalışmalarda kronik rahatsızlığı olan ve belli yaşın üzerindeki çalışanlar için düzenlemeler getirilmelidir.

Üçüncü göz adı altında gizli uzmanlar ile denetimler sıklaştırılmak suretiyle cezai yaptırımlar uygulanmalıdır.

Ülke istihdamında büyük bir çoğunluğa sahip olan inşaat sektörü çalışanları için çalışma ortamından kaynaklı çevresel, termal, atmosferik olaylardan daha az etkilenmeleri sağlanmalı, inşaat sektörünün yapısı gereği aşırı efor gerektirmesinden dolayı sunulan yemek hizmetinde kalori miktarları ihtiyacı karşılamalı, mola ve dinlenme standartları gözden geçirilmelidir. İnsan onuruna yakışır çalışma koşulları sağlanması konusunda sürdürülen çalışmalar artırılarak devam ettirilmelidir.

Sonuç olarak; Stresin kazalara neden olması ve kazaların da yeni stres kaynaklarına neden olarak kendi içinde kısır bir döngü oluşturmaması için gerekli çalışmalar yapılması önerilmektedir.

KAYNAKLAR

- Altan, S.** (2018). Örgütsel Yapıya Bağlı Stres Kaynakları ve Örgütsel Stresin Neden Olduğu Başlıca Sorunlar. *Stratejik ve Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 2(3), 137-158.
- Ançel, G.** (2012). İşyerinde Mobing: Mağdurun Kişilik Yapısı Ve Karpman'ın Üçlü Draması. *Ankara Sağlık Bilimleri Dergisi*, 1(2), 89-100.
- Arıcan, K.** (2011). Örgütsel Stres Kaynakları: Kavramsal Bir Çözümleme. *Eğitim ve İnsani Bilimler Dergisi*, 2(4), 55-76.
- Avcı , M., & Selçuk, E.** (2020). Türkiye’de İnşaat Projelerinde Çalışanların İşçi Sağlığı ve Güvenliği Tutumlarının Değerlendirilmesi. *Haliç Üniversitesi Fen Bilimleri Dergisi*, 3(1), 139-158.
- Avcı, A.** (2019). İş Ve İş Stresi Yönetimi. *Avrasya Sosyal ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi*, 6(1), 290-296.
- Ayan, B., & Yavuz, E.** (2018). Örgütsel Çatışma ve Yönetim: Kamu Örgütlerinde Bir Araştırma. *İşletme Araştırmaları Dergisi*, 10(1), 745-762.
- Bakan, İ., & Büyükbeşe, T.** (2004). Çalışanların İş Güvencesi ve Genel İş Davranışları İlişkisi: Bir Alan Çalışması. *Erciyes Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 0(23), 35-59.
- Balcı, A. N.** (1994). Bir Çevre Kirlenmesi Sorunu Olarak Gürültü. *Journal of the Faculty of Forestry Istanbul University*, 44(3-4), 15-34.
- Balcioğlu, İ., & Savrun, M.** (2001). Stres ve Hormonlar. *Türkiye Klinikleri Psikiyatri Dergisi*, 2(1), 43-50.
- Baltaş, A., & Baltaş, Z.** (2018). *Stres ve Başa Çıkma Yolları* (36. Baskı). İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Bilim, A.** (2018). ‘Karayolu Ve Demiryolu İnşaatlarında Meydana Gelen İş Kazalarının Analizi Ve Modellenmesi’, Doktora Tezi, Konya Teknik Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Konya.
- Bingöl, D.** (2003). *İnsan Kaynakları Yönetimi* (5. Baskı). İstanbul: Beta Yayınları.
- Bulut, D.** (2013). ‘Çalışma Yaşamında İş Stresi’, Yüksek Lisans Tezi, Beykent Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Cengil, M.** (2003). Depresyonu Önlemede Dini İnancın Koruyucu Rolü. *Dinbilimleri Akademik Araştırma Dergisi*, 3(3), 129-152.
- Cevizci, S.** (2011). ‘İlaç Sektöründe Yer Alan Bir Firmada Ofis ve Saha Çalışanlarında Stres Belirtilerinin Ölçülmesi, İş Sağlığı ve İş Veriminin Araştırılması’, Doktora Tezi ,İstanbul Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.

- Çelik, T.** (2019). 'Türkiye'de İnşaat Sektöründe İş Kazası Ve Meslek Hastalığı: Giresun Örneği', Yüksek Lisans Tezi, Ordu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ordu.
- Çetin, Ş., & Arcagök, S.** (2018). Lojistik Regresyon Analiziyle Öğretmen Adaylarının Depresyon Durumunu Etkileyen Faktörlerin Belirlenmesi. *Milli Eğitim Dergisi*, 47 (220),19-36.
- Çolak, F. A.** (2010). 'İş Kazası Geçiren ve Geçirmeyen İş Görenlerin Depresyon, Öfke, Kaygı, Algı- Dikkat ve Dışadönük-İçedönüklükleri Açısından Karşılaştırılması', Yüksek Lisans Tezi, Maltepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Delice, S.** (2018). 'İş Stresi ve İş Tatmini Arasındaki İlişkinin İncelenmesi: İstanbul'Daki 4 Ve 5 Yıldızlı Otel Çalışanlarına Yönelik Bir Araştırma', Yüksek Lisans Tezi, Yıldız Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Durmuşoğlu Irmak, B.** (2017). 'Yüksek Kaygı Ve Depresyon Düzeyinin Evlilik Yaşamı İle İlişkinin Değerlendirilmesi', Yüksek Lisans Tezi, Işık Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Eroğlu, F.** (2006). *Davranış Bilimleri*. İstanbul: Beta Basım Yayım Dağıtım A.Ş.
- Ertem Eray, T.** (2017). Rol Çatışması, Rol Belirsizliği ve İş Tatmini Arasındaki İlişkiler: İletişim Fakültesi Dekanları Üzerine Bir Uygulama. *Akdeniz Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi* (27), 201-213.
- Ertop, H.** (2017). 'Özel Sektör Maden İşçilerinde İşyeri Ortam Faktörlerinin Anksiyete Düzeyi Üzerine Etkisi', Yüksek Lisans Tezi, Bülent Ecevit Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Zonguldak.
- Güçlü, N.** (2001). Stres Yönetimi. *G.Ü. Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 21(1), 91-109.
- International Programme on the Elimination of Child Labour, IPEC.** (2011). *Children in hazardous work: What we know, what we need to do*. International Labour Office, Geneva.
- İlhan, Ü.** (2010). İşyerinde Psikolojik Tacizin (Mobbing) Tarihsel Arka Planı Ve Türk Hukuk Sisteminde Yeri. *Ege Akademik Bakış Dergisi*, 10(4), 1175 – 1186.
- İLO.** (2017). *Global estimates of child labour: Results and trends, 2012-2016*. International Labour Office, Geneva.
- İLO.** (2018). *Genç İşçilerin Sağlık ve Güvenliğinin İyileştirilmesi Raporu*, (1. Baskı), Cenevre.
- İNTES Türkiye İnşaat Sanayicileri İşveren Sendikası.** (Mart 2020). *İnşaat Sektör Raporu*.
- İNTES Türkiye İnşaat Sanayicileri İşveren Sendikası.** (Mayıs 2018). *İnşaat Sektör Raporu*.
- Kaba, İ.** (2019). Stres, Ruh Sağlığı Ve Stres Yönetimi: Güncel Bir Gözden Geçirme. *Akademik Bakış Uluslararası Hakemli Sosyal Bilimler Dergisi* (73), 63-81.

- Kara, E., & Ünver, G.** (2019). Masaj ve Toparlanmaya Etkileri. *Gaziantep Üniversitesi Spor Bilimleri Dergisi*, 4(1), 28-49.
- Karagül, M.** (2011). ‘Örgütsel Stres ve Stres Yönetimi: Malatya Adliyesi Örneği’, Yüksek Lisans Tezi, Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Balıkesir.
- Karasar, N.** (2005). *Bilimsel Araştırma Yöntemi*. Ankara: Nobel Yayın.
- Katz, D., & Kahn, R. L.** (1977). *Örgütlerin Toplumsal Psikolojisi*. (H. Can, & Y. Bayar, Çev.) Ankara: Doğan Basımevi.
- Minibaş, J.** (1990). *Özel ve Devlet İlkokullarında Görev Yapan Öğretmenlerin İş Tatmini Düzeyi ve Bu Düzeyin Frustrasyon Karşısında Gösterilen Tepki Tipi ve Agresyon Yönü İle İlişkisi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, Türkiye.
- Muti, M.** (2014). ‘Ameliyathane Çalışanlarında İş Sağlığı Ve Güvenliği’, Yüksek Lisans Tezi, Beykent Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Öner, N., & Le Compte, A.** (1998). *Süreksiz durumluk/Sürekli kaygı envanteri* (2. Baskı). İstanbul: Boğaziçi Üniversitesi Yayınevi.
- Özceylan, E., Korkmaz, İ., Özceylan, A., & Kırmoğlu, S.** (2018). Sağlık Çalışanlarının İş Güvenliği Algılarının İş Stresi Düzeylerine Etkisi: Gaziantep’te Bir Özel Hastane Örneği. *Türk Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi*, 3(1), 38-52.
- Özkan, Ö.** (2005). ‘Hastanede Çalışan Hemşirelerin İş ve Çalışma Ortamı Tehlike ve Riskleri ile Risk Algılarının Saptanması’, Doktora Tezi, Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Paşa, M., & Kaymaz, K.** (2013). *Stres Yönetimi*. Bursa: Alfa Akademi.
- Paşa, M.** (2007). ‘Stresin Bireysel Performans Üzerindeki Etkileri Ve Bir Uygulama’, Doktora Tezi, Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bursa.
- Pehlivan, İ.** (2019). Stresle Başa Çıkma Bireysel Ve Örgütsel Stratejiler. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 27(2), 803-815.
- Polatçı, S.** (2015). Örgütsel ve Sosyal Destek Algılarının Yaşam Tatmini Üzerindeki Etkisi: İş ve Evlilik Tatmininin Aracılık Rolü. *Ekonomik ve Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 11(2), 25-44.
- Research and Markets.** (2018). *2022 'ye Küresel İnşaat Görünümü Raporu*.
- Sakarya, E.** (2016). ‘Gürültünün Çalışma Hayatına Etkileri Ve Bir İnşaat Şantiyesinde Gürültü Analiz Çalışması’, Yüksek Lisans Tezi, Üsküdar Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Semerci, O.** (2012). ‘İş Sağlığı Ve Güvenliğinde Risk Değerlendirmesi: Metal Sektöründe Bir Uygulama’, Yüksek Lisans Tezi, Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.
- Siegel, B.** (1998). *Kanser Tıp ve Mucizeler*. (A. Çelbiş, Çev.) İstanbul: Kaya Matbaacılık.

- Sökmen, A., & Yazıcıoğlu, İ.** (2005). Thomas Modeli Kapsamında Yöneticilerin Çatışma Yönetimi Stilleri ve Tekstil İşletmelerinde Bir Alan Araştırması. *Ticaret ve Turizm Eğitim Fakültesi Dergisi* (1), 1-19.
- Stauss , B., Schmidt , M., & Schoeler , A.** (2005). Customer Frustration in Loyalty Programs. *International Journal of Service Industry Management*, Vol.16(No.3), 229-252.
- Stern, F. M., & Zemke, R.** (1996). *Satış ve Satış Yönetimi: Stressiz Satış*. İstanbul: Rota Yayınları.
- Şen, S.** (2019). ‘Erken Doğum Tehdidi Tanısı Alan ve Almayan Gebelerde Depresyon ve Kaygı Oranlarının İncelenmesi’, Yüksek Lisans Tezi , Beykent Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- T.C. Resmi Gazete.** (20.06.2012). *İş sağlığı ve güvenliği kanunu. No: 6331,Sayı:28339.*
- T.C. Resmi Gazete.** (2006). *Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu, No: 5510,Sayı :26200.*
- Tjosvold, D.** (1991). *The Conflict-Positive Organization*. Massachusetts: Cameran Publishing.
- TMMOB.** (2018). *İş Sağlığı ve Güvenliği Oda Raporu*. Ankamatt .Yayın No: MMO/689. (8.Baskı). Ankara.
- Tuncer, N.** (2019). ‘İşçi Sağlığı ve Güvenliği Uygulamalarının İnşaat Sektörüne Kazandırdıkları Üzerine Bir Araştırma’, Yüksek Lisans Tezi, Beykent Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Ulusn, İ.** (1990). *Özellikle Borçlar Hukuku ve İş Hukuku Açısından İşverenin İşçiyi Gözetme Borcu, Bundan Doğan Sorumluluğu*. İstanbul: Kazancı Hukuk Yayınları.
- Ünsar, S., & Oğuzhan, A.** (2009). İmalat Sektöründe Çalışanların Bazı Değişkenler Açısından Rol Çatışması Ve Rol Belirsizliğini Belirlemeye Yönelik Bir Alan Araştırması. *Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 11(2), 243-262.
- World Health Organization.** (2001). Occupational health. A manual for primary health care workers. Regional Office for the Eastern Mediterranean Cairo
- Yates, J.** (1989). *Gerilim Altındaki Yönetici*. (F. Dilber, Çev.) İstanbul: İlgi Yayınları.
- Yıldız, A.** (2017). ‘Hastanelerde İş Sağlığı Ve Güvenliğinin Sağlanmasında Personel Güçlendirmenin Etkisi: Hemşireler Üzerinde Bir Çalışma’, Doktora Tezi, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Yılmaz, A. E.** (2015). Endişe ve Ruminasyonun Kaygı ve Depresyon Belirtileri Üzerindeki Rolü. *Türk Psikiyatri Dergisi*, 26(2), 107-115.
- Yılmaz , M.** (2019). ‘İlkokul 3. ve 4. Sınıflarda Okulda Gürültü Kirliliği Eğitimi Uygulamalarının Değerlendirilmesi’, Yüksek Lisans Tezi , Bursa Uludağ Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Bursa.

Yücel , R. (2010). ‘İş Yerinde Stres Kaynakları Yönetimi ve Konuya İlişkin Bir Alan Çalışması’, Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

Zaman, T. (2017). ‘Basınç Odalarında Hiperbarik Oksijen Uygulamaları Esnasında Oluşan Ses Şiddetinin Değerlendirilmesi’, Uzmanlık Tezi, İstanbul Üniversitesi İstanbul Tıp Fakültesi, İstanbul.

İnternet Kaynakları

Bloomberg. (t.y). *6 Grafikte İş Güvenliği*. Alındığı tarih : 12.08.2020, Adres: <https://businessht.bloomberght.com/piyasalar/haber/1077871-6-grafikte-is-guvenligi>

Çözüm Araştırma. (2020). *Örneklem Belirleme*. Alındığı tarih : 04.08.2020, Adres: <https://www.cozumarastirma.com/orneklem-belirleme/>

ESDH Ekonomi Ve Strateji Danışmanlık Hizmetleri. (2018). *Dünya-Türkiye İnşaat Sektörü Ve İnşaat Malzemeleri Sanayi Gelişmeler-Beklentiler*. Alındığı tarih: 22.07.2020, Adres :http://www.imsad.org/Uploads/Can_Fuat_Gurlesel_Sunum_19042018.pdf

Health and Safety. (2019). *Construction statistics in Great Britain*. Alındığı tarih : 12.08.2020, Adres: <https://www.hse.gov.uk/statistics/industry/construction.pdf>

OSHWIKI. (t.y). *Psikososyal riskler ve işçi sağlığı*. Alındığı tarih :24.07.2020, Adres :https://oshwiki.eu/wiki/Psychosocial_risks_and_workers_health

İLO. (2015-2016). *Uluslararası Çalışma Standartlarına Uyulması Yoluyla Türkiye’de İş Sağlığı ve Güvenliğinin Geliştirilmesi*. Alındığı tarih: 24.07.2020, Adres :https://www.ilo.org/ankara/projects/WCMS_380786/lang--tr/index.htm

Sosyal Güvenlik Kurumu. (2018). *İstatistik yılları*. Alındığı tarih :11.08.2020, Adres : http://www.sgk.gov.tr/wps/portal/sgk/tr/kurumsal/istatistik/sgk_istatistik_yilliklari

Sosyal Güvenlik Kurumu. (2020). *İstatistik Yılları*. Alındığı tarih : 13.08.2020, Adres: http://www.sgk.gov.tr/wps/portal/sgk/tr/kurumsal/istatistik/aylik_istatistik_bilgileri

T.C. Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı İSGGM. (t.y). *İnşaat Sektöründe İş Sağlığı ve Güvenliği*. Alındığı tarih: 30.07.2020, Adres : <http://www.guvenliinsaat.gov.tr/iskazalari.html>

EKLER

Ek-1: Etik Kurul Onayı

GEDİK
İstanbul
Üniversitesi

T.C.
İSTANBUL GEDİK ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Yazı İşleri Müdürlüğü

16 Haziran 2020

Sayı : 20788822-050.01.04 -108-173541

Konu : Etik Kurul Kararı 2020/04 Dr. Öğr. Üyesi Fatih YALÇIN-Yalçın ADIGÜZEL

Sayın Dr. Öğr. Üyesi Fatih YALÇIN

16.06.2020 tarihli ve 2020/04 sayılı Etik Kurul Toplantısında Dr. Öğr. Üyesi Fatih YALÇIN'ın, "İnşaat Sektöründe Çalışanların Yaşadıkları Stresin İş Kazalarına Etkisinin Belirlenmesi" adlı başvurusu görüşüldü. Yapılan görüşme sonunda: "İnşaat Sektöründe Çalışanların Yaşadıkları Stresin İş Kazalarına Etkisinin Belirlenmesi" adlı başvurunun etik olarak uygun olduğuna katılanların oy birliği ile karar verildi.

Bilgilerinizi rica ederim.

Prof. Dr. Berin ERGİN
Etik Kurul Başkanı

Ek-2: Bilgi Formu

T.C. İSTANBUL GEDİK ÜNİVERSİTESİ

Sağlık Bilimleri Enstitüsü

İş Sağlığı ve Güvenliği Ana Bilim Dalı

Kartal, İstanbul, Türkiye

İnşaat Sektöründe Çalışanların Yaşadıkları Stresin İş Kazalarına Etkisini Belirleme Anket Formu

Anket No:

Değerli Anket Katılımcısı,

Bu ölçme aracı, Dr. Öğr. Üy. Fatih YALÇIN danışmanlığında Yalçın ADIGÜZEL tarafından “*İnşaat Sektöründe Çalışanların Yaşadıkları Stresin İş Kazalarına Etkisinin Belirlenmesi*” adlı Yüksek Lisans Tezi’nin temelini oluşturacak bilimsel verilere ulaşmak ve çözüm önerileri sunmak amacıyla geliştirilmiş ve uygulanmaktadır.

Anket üç bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde sizlerle ilgili bilgiler yer almaktadır. İkinci bölümde ise; **kesinlikle katılmıyorum, katılmıyorum, kararsızım, katılıyorum, kesinlikle katılıyorum** ifadeleri ile cevaplamanız istenen genel sorular yer almaktadır. Üçüncü bölümde ise eklemek istediklerinize ayrılmıştır. Araştırma sonuçlarının geçerliliği ve güvenilirliği açısından bütün soruların okunup, cevaplandırılması büyük önem taşımaktadır. Sorulara verilecek gerçekçi ve samimi cevaplar da araştırmanın amacına ulaşmasında çok önemli bir etkidir.

Elde edilen veriler; bilimsel amaçlara uygun olarak toplu şekilde değerlendirilecek ve araştırmanın dışında herhangi bir kişi ya da kuruluşa verilmeyecek tamamen gizli tutulacaktır. Bu sebeple **ad, soyad bilgisi yazmanıza da gerek yoktur.**

Tüm soruları eksiksiz ve samimiyetle cevaplayarak: İş Kazalarına stresin etkisinin belirlenmesi adına ayırdığınız zaman ve sağladığınız katkıdan dolayı teşekkür eder, çalışmalarınızda kolaylıklar dileriz.

Yalçın ADIGÜZEL
B Sınıfı İş Güvenliği Uzmanı

BÖLÜM 1: Cevaplamayı şık üzerine (X) koyarak yapmanız yeterli olacaktır.

1. Yaşınız?

- ☐ 18-24 ☐ 25-29 ☐ 30-34 ☐ 35-44 ☐ 45-49 ☐ 50-54 ☐ 55-59
- ☐ 60-64 ☐ 65 ve üzeri

2. Medeni Durumunuz?

- ☐ Evli ☐ Bekâr

3. Eğitim Durumunuz?

- ☐ Okuma yazma bilmeyen ☐ okuryazar ☐ İlkokul ☐ Ortaokul ☐ Lise
- ☐ Ön Lisans ☐ Lisans ☐ Lisansüstü

4. Günde kaç saat çalışıyorsunuz?

- ☐ 8 saatten az ☐ 8-10 saat arası ☐ 11 -12 saat arası ☐ 12saat üzeri

5. Çalışma türünüzü belirtiniz? ☐ Gündüz ☐ Gece ☐ Vardiyalı

6. Çalıştığınız İş Yerinde Göreviniz Nedir?

- ☐ Kalıpcı ☐ Demirci ☐ Alçı -sıva -boya
- ☐ Tesisatçı ☐ Düz işçi ☐ Seramik Döşemeci

7. Kaç yıldır aynı meslekte çalışmaktasınız?

- ☐ 1 yıldan az ☐ 1-5 yıl ☐ 6-10 yıl ☐ 11-15 yıl ☐ 16-20 yıl ☐ 21 yıldan çok

8. Son 10 yılda hiç iş kazası geçirdiniz mi?

- ☐ Bir kez ☐ Hayır ☐ Birden fazla

9. Şantiye yatakhaneinde mi kalmaktasınız? ☐ Evet ☐ Hayır

Ek-3: Anket Formu

Sıra No	<u>BÖLÜM 2</u> Aşağıdaki ifadelere katılıp katılmadığınızı size uygun seçeneğe göre 1, 2, 3, 4, 5 şıklarından sadece birini “O” <u>daire içine alarak</u> işaretleyiniz..	1-Kesinlikle katılmıyorum	2-Katılmıyorum	3-Kararsızım	4-Katılıyorum	5-Kesinlikle katılıyorum
1.	Şantiye alanında strese sebep olan durumların olduğunu düşünürüm.	1	2	3	4	5
2.	Çalışma esnasında hava şartları, gürültü, aydınlatma, çalışma ortamı gibi kavramlar stres oluşumu üzerinde etkilidir.	1	2	3	4	5
3.	Şantiye alanında çalışanların iş kazası riski altında olduğunu düşünürüm.	1	2	3	4	5
4.	Çalışma ortamında tehlikeden kaynaklı endişe taşırım.	1	2	3	4	5
5.	Yaptığım işten mutlu değilim.	1	2	3	4	5
6.	Yaptığım işten dolayı kazancımın yeterli olduğunu düşünürüm.	1	2	3	4	5
7.	İş yerinde çalışma arkadaşlarım ile anlaşmazlık yaşamam.	1	2	3	4	5
8.	Çalışma esnasında kendimi yoğun olarak stresli ve gergin hissedirim.	1	2	3	4	5
9.	İşyerinde karşılaştığım zorluklarla başa çıkamayacağım kaygısı yaşarım.	1	2	3	4	5
10.	Çalışma saatleri sonunda, mesaiye bırakılmaktan rahatsız olurum.	1	2	3	4	5
11.	Çalışma şartlarının zorluğu ve iş güvencemin olmaması kaygı oluşturur.	1	2	3	4	5
12.	Stresi yönetmek için fiziksel egzersizler ve nefes egzersizlerini uygularım.	1	2	3	4	5
13.	Herhangi bir sıkıntımda olduğunda iş arkadaşlarım ile paylaşıp stresimi azaltmaya çalışırım.	1	2	3	4	5
14.	Stres altında öfkemi kontrol ederim.	1	2	3	4	5
15.	İş güvenliği için verilen kişisel koruyucuların (baret, emniyet kemeri, eldiven, iş ayakkabısı, gözlük) yeterli koruma sağladığını düşünürüm.	1	2	3	4	5
16.	İş yüküm bir günlük çalışma süresine sığmayacak kadar ağır.	1	2	3	4	5

Sıra No	<u>BÖLÜM 2 DEVAMI</u> Aşağıdaki ifadelere katılıp katılmadığınızı size uygun seçeneğe göre 1, 2, 3, 4, 5 şıklarından sadece birini “O” <u>daire içine alarak</u> işaretleyiniz.	1-Kesinlikle katılmıyorum	2-Katılmıyorum	3-Kararsızım	4-Katılıyorum	5-Kesinlikle katılıyorum
17.	İş yerinde stresten kaynaklı iş kazası geçirme kaygısı taşıyorum.	1	2	3	4	5
18.	İş yerinde kendimi sürekli stres altında hissedirim ve bu da uyumumu olumsuz yönde etkiler.	1	2	3	4	5
19.	Yaptığım işlerin beğenilmesi kendimi rahat hissetmemi sağlar.	1	2	3	4	5
20.	Şantiyede meydana gelen iş kazalarında stresin payı yüksektir.	1	2	3	4	5
21.	Şantiyede çalışma sırasında kendimi sıklıkla yalnız hissedirim.	1	2	3	4	5
22.	Özellikle çalışma esnasında mide sorunları yaşarım.	1	2	3	4	5
23.	Şantiyede meydana gelen yüksekten düşme şeklindeki kazaların temelinde stres yer alır.	1	2	3	4	5
24.	İş yükümü çalışma arkadaşlarım ile paylaşmak stresimi azaltmama olanak sağlar.	1	2	3	4	5
25.	İşyerinde alınan iş güvenliği önlemlerinin derecesi performansımı etkiler.	1	2	3	4	5

BÖLÜM 3

Konu ile ilgili belirtmek istediğiniz görüş ve önerileriniz varsa lütfen aşağıdaki boşluğa yazınız.

.....

Anketimiz sona ermiştir. Katkılarınızdan dolayı teşekkürlerimizi sunarız.

ÖZGEÇMİŞ

Ad-Soyad : Yalçın ADIGÜZEL
Doğum Tarihi ve Yeri : 1985 / Akyaka
E-posta : isg.yalcin@gmail.com

ÖĞRENİM DURUMU:

- **Lisans** : 2014, Anadolu Üniversitesi, İşletme Fakültesi, İşletme Bölümü
- **Ön Lisans** : 2017, Atatürk Üniversitesi, Açık öğretim Fakültesi, İş Sağlığı ve Güvenliği Bölümü
- **Yüksek Lisans** : 2017, T.C. İstanbul Gedik Üniversitesi, İş Sağlığı ve Güvenliği Anabilim Dalı, İş Sağlığı ve Güvenliği Yüksek Lisans Programı

MESLEKİ DENEYİM VE ÖDÜLLER:

T.C. İstanbul Gedik Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İş Sağlığı ve Güvenliği Anabilim Dalı Tezli Yüksek Lisans Programında tez aşamasında öğrenimini devam etmekte olan Yalçın ADIGÜZEL uzun yıllar endüstri ve inşaat sektöründe çeşitli alanlarda hizmet verdikten sonra 2017’de T.C. Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı, İş Sağlığı ve Güvenliği Genel Müdürlüğü’nün ÖSYM’ye sınavında “B Sınıfı İş Güvenliği Uzmanı” unvanı alarak iki yıl evvel B sınıfı İş Güvenliği Uzmanı olarak başladığı görevine aynı OSGB firmasında Mesul Müdür olarak devam etmektedir.

TEZDEN TÜRETİLEN YAYINLAR, SUNUMLAR VE PATENTLER:

- **Adıgüzel Y., Yalçın F., 2020.** İnşaat Sektöründe Çalışanların Yaşadıkları Stresin İş Kazalarına Etkisinin Belirlenmesi, *3. Uluslararası Akademik Araştırmalar Kongresi İCAR Tam Metin Kitabı* , 20-22 Temmuz 2020/Bolu, ISBN: 978-625-7813-05-1, Elazığ: Asos Yayınevi, s. 802-814.